

TRØNDESK

natur

Nr. 1 - 1999

Årgang 26

Medlemstidsskrift for
Norsk Ornitologisk Forening
avdeling Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag

Trøndersk Natur

v/Per Inge Værnesbranden
Svepstad, 7711 Steinkjer

Redaktør

Per Inge Værnesbranden
(74 16 25 67) e-post:
p.i.varnesbranden@nt.telia.no

Redaksjonsmedlemmer

Beata Elisabeth Borowiec

beatab@stud.ntnu.no

Terje Kolaas

u988907@studbo.hit.no (sept-mai)

terjekolaas@hotmail.com (jun-aug)

Kjetil Aadne Solbakken

kjetilso@stud.ntnu.no

Manus

Artikler og innlegg til TN sendes til redaktørens adresse, og kan leveres enten på diskett eller via elektronisk post. Lengre artikler skrevet på maskin eller med håndskrift må leveres i god tid før manusfrist. TN er ellers behjelpelig med å sette opp artikler og innlegg. For lengre artikler ønsker vi også en presentasjon av forfatteren, med fødselsår, hva du jobber med, evt. utdanning, interesser og engasjement.

Manusfrist

TN utkommer med to nummer pr. år. Frist for innlevering er:

15. mars for nr. 1

15. oktober for nr. 2

Abonnement 1999

Direkte abonnement på TN skjer ved å betale kr. 180,- til konto 0814 3601952.

Adresseforandringer o.l.

TN sendes ut til medlemmene av NOF avd. Nord-Trøndelag og NOF avd. Sør-Trøndelag på grunnlag av medlemslistene fra foreningene. Endring av adresse, etterlysning av manglende blad o.l. må derfor rettes til respektive fylkesforening. Abonnenter tar direkte kontakt med TN.

Trykk

Levanger Trykkeri AS

Opplag for dette nummeret

550 eks.

Nr. 1 – 1999 årgang 26

Redaksjonen avsluttet 10. juli 1999

ISSN: 0806-0517

NOF avd. Nord-Trøndelag

Postboks 68
7501 Stjørdal

Hjemmeside på Internett:

<http://www.inni.no/~halvor/nof/>

Kontingent 1999: Senior 100,- & junior (u. 18 år): 50,-
betales til konto: 0814 3893880

Styremedlemmer og utvalg 1999

Leder

Jo Anders Auran (95 87 78 61)

Styremedlemmer

Nestleder: Halvor Sørhuus
(74 07 14 72)

Kasserer: Morten Vang
(72 88 07 88 / 908 67 453)

Sekretær: Pål Mølnvik
(74 15 14 05)

Styremedlem: Inge Hafstad
(74 07 81 60)

Varamedlemmer:
Kjell Arnfinn Aune (74 80 02 11)
Arnt Bjørseth (74 80 24 50)

Landsstyreprerentant

Kjell Arnfinn Aune

Utvalg

LRSK: Per Inge Værnesbranden,
Svepstad, 7711 Steinkjer
Fuglevakta: Halvor Sørhuus
(74 07 14 72 / 947 23 181)

Hekkefugltaksering:
Magne Husby (74 05 63 18)

VinterAtlas:
Per Inge Værnesbranden
(74 16 25 67)

Åkerriksekontakt:
Morten Vang
(72 88 07 88 / 908 67 453)

Havørn & hønehaukprosjektet:
Halvor Sørhuus (74 07 14 72)

Lokalnavnkontakt:
Arnstein Indahl (74 07 14 86)

NT Ringmerkingsgruppe:
Knut Krogstad (74 82 65 59)

Rinnleiret fuglestasjon:
Terje Kolaas
(74 08 22 58 / 908 36 246)

Trøite Ringmerkingsstasjon:
Hilde Stol Øyan (74 80 26 48)

Lokallag (leder/kontaktperson)

Steinkjer lokallag: v/Steinar Moe,
Tranabakkveien, 7713 Steinkjer
(93 04 31 28)

Stjørdal lokallag:
Postboks 68, 7501 Stjørdal
Per Inge Værnesbranden
(74 16 25 67)

Snåsa lokallag: v/Pål Mølnvik, Gran,
7760 Snåsa (74 15 14 05)

Verdal lokallag:
Postboks 219, 7651 Verdal
Inge Hafstad (74 07 81 60)

NOF avd. Sør-Trøndelag

Postboks 139
7401 Trondheim
Mobiltlf: 94 52 42 21

Hjemmeside på Internett:

<http://home.sol.no/~jpstav/nof/>

Kontingent 1999: Senior 130,- & junior (u. 18 år)/pensj. 100,-
betales til konto: 0802 3103991

Styremedlemmer og utvalg 1999

Leder

Edvin Thesen (90 79 45 35)

Styremedlemmer

Nestleder: Knut Hellandsjø
(72 58 44 49 / 917 85 420)

Kasserer: Hans Einar Ring
(72 52 66 50 / 92 400 824)

Sekretær: Henrik Jensen
(p:73 53 30 29 / a:73 59 62 74)

Styremedlem: Ola Nordsteien
(72 49 64 86 / 95 05 51 59)

Varamedlemmer:
Morten Venås
(73 52 59 52 / 91 56 78 65)

Hans M. H. iby
(72 48 63 67 / 947 01 356)

Landsstyreprerentant

Kjetil Aadne Solbakken

Utvalg

LRSK: Ø.R. Størkersen,
Leinbakken, 7089 Heimdal
(p:73 91 54 41 / a: 73 58 05 63)

Fuglevakta:
Hekkefugltaksering: Geir Rudolfsen
(73 59 60 11 / 92 22 68 33)

VinterAtlas: Kjetil Aadne Solbakken
(72 59 10 09)

Åkerriksekontakt:
Beata Elisabeth Borowiec
(72 59 10 09)

Prosjekt hvittryggspett:
Kjetil Aadne Solbakken (72 59 10 09)

Lokalnavnkontakt:
Jon Peter Stav (72 55 36 75)

ST Ringmerkingsgruppe: Svein Håkon
Loretsen (a:73 58 07 69)

Stavsengan ringmerkingsstasjon:
Einar Sæter (90 94 20 53)

Lokallag (leder/kontaktperson)

Fosen lokallag: v/Jan Terje Nilsen,
Nærvika, 7160 Bjugn
(72 52 80 57 / 94 46 73 71)

Hemne lokallag: v/Atle Karlstrøm,
postboks 31, 7201 Kyrksæterøra.
(a:72 45 10 44 / p:72 45 35 38)

Orkla lokallag: v/Hans M. Høiby, Tøfte
8, 7320 Fannrem
(72 48 63 67 / 947 01 356)

Trondheim lokallag:
v/Bjørn Lysklett, postboks 139, 7401
Trondheim

Kjære TN-leser

En vår har forlatt oss og sommeren har gjort sin entré. En tilsynelatende normal foreteelse som kommer og går hvert år. I naturens dynamiske kretsløp finnes ingen kunstige grenser og skillelinjer, slik vi mennesker har for vane å sette. Ut fra vår tidsregning (den "kristne" verdens tidsregning) står vi derimot ved et tidsskille. Våren som er ferdig og sommeren vi er inne i, blir de siste i dette århundre og årtusen, noe som burde gi grunn for en del refleksjoner.

De siste 25-30 årene av dette århundret har flere viktige våtmarker i Trøndelag gått tapt. Deltaområder, strandenger, gruntvannsområder og fjæreamråder er i varierende grad blitt utnyttet til industrietableringer, veiutbygging, oppdyrking og nedbygging. Heldigvis er flere våtmarksområder blitt vernet som naturreservater. Flere viktige fjære- og gruntvannsområder i Trondheimsfjorden blir også etter hvert sikret, gjennom forslag til verneplan for sjøfugl i Nord-Trøndelag, som ennå ikke er ferdigbehandlet av miljøvernmyndighetene. For de fleste av disse områdene vil konfliktgraden være liten, da det, med unntak av øyer og holmer med store konsentrasjoner av hekkende sjøfugl, er få restriksjoner som begrenser fri ferdsel og tradisjonell bruk av områdene. For enkelte områder er det imidlertid flere interesser inne i bildet, med utnyttelse av naturressursene eller ønske om ta i bruk områder til næringsarealer. Dessverre blir ofte slike interesser tatt hensyn til, og vernegrensene tilpasset etter ønske fra de som vil utnytte områdene i en eller annen grad. Et grelt eksempel er Eidsbotn i Levanger, hvor idrettsanlegg, kjøpesenter og travbane har forsynt seg av de mest fuglerike delene, og hvor gjenfylling fortsatt foregår i de arealene som ligger utenfor vernegrensene. Et annet eksempel er Ørin, som er omtalt i dette nummeret, hvor elveutløpet er foreslått vernet i verneplan for sjøfugl. Det er vel og bra, men verneforslaget omfatter ikke hele området, og ytre deler av gruntvannsområdet er holdt utenfor. Vi ser nå konsekvensen av dette, hvor uttak av grus har startet opp, og det er planer om å ta ut store mengder. Områder som ikke omfattes av offentlig vern eller restriksjoner, er i realiteten "fritt vilt". Trondheimsfjorden er en unik fjord, med store gruntvannsområder som gjør at fjorden er et internasjonalt viktig område for våtmarks- og sjøfugl. Skal vi da oppleve at viktige våtmarksområder som tilfeldigvis ligger innenfor en kommune som bare har en liten bit av fjorden, blir ødelagt på grunn av lokale særinteresser og sneversynte lokalpolitikere som ikke ser lenger enn til sin egen kommunegrense? På Ørin har ornitologiske registreringer gjort av aktive fuglefolk over flere år, bidratt til å belyse konsekvensene av inngrep i området. Det er derfor viktig vi som fuglefolk følger opp med regelmessige tellinger i slike områder over flere år, slik at dokumentasjonen er i orden, dersom det skulle dukke opp planer om inngrep i området. Det er også viktig at vi tar oss tid til regelmessige besøk i områder som ligger utenom de mest kjente lokalitetene. Hvem vet, en dag er det for seint, når vi ser gravemaskina står klar, og ingen vet noe om fuglelivet i området fra før. Stå på! Fortsatt god sommer. PIV

REDAKSJONELT

Øystein R. Størkersen har vært redaktør for TN siden 1986, og i mange år har han vært alene om jobben. I hans redaktørtid har også TN gjennomgått forandringer, både når det gjelder innhold og format. Det er oppgave som det står all mulig respekt av, og vi vil rette en stor takk til Øystein for den innsats han har lagt ned gjennom mange år.

Trond Haugskott har fungert som redaktør i 1998. Han har også bistått med datateknisk hjelp for dette nummeret. Halvor Sørhuus har også bistått med datateknisk konsultasjon, samt scannet inn bildene. Fra og med 1999 vil en redaksjonskomité med representanter fra hvert fylke samt redaktør være ansvarlig for utgivelsen av Trøndersk Natur. Redaksjonskomiteen består av Per Inge Værnesbranden (redaktør), Beata Elisabeth Borowiec, Kjetil Aadne Solbakken og Terje Kolaas.

Redaktøren hadde et lite håp om at dette nummeret skulle komme ut i god tid før sommerferien, men den gang ei. Ny redaktør, nytt datautstyr og nye programmer, feltarbeid, litt dataproblemer og at ting tar litt lenger tid enn en har trodd, har vært medvirkende årsaker til forsinkelsen. Imidlertid er jeg optimistisk med tanke på neste nummer av TN, da de fleste av barnesykdommene skal være leget.

Innholdet i dette nummeret er nokså variert, med aktuelt fuglevernstoff, faunistisk stoff, naturopplevelser, nytt fra fylkesavdelinger og lokallag, historisk tilbakeblikk, bokanmeldelse, lett underholdning og observasjoner. Vi ønsker at TN skal være like variert i de kommende utgavene også. For å få dette til er vi bl.a. avhengig av at leserne jevnlig sender oss stoff, enten det er lengre artikler, opplevelser av forskjellig art, presentasjon av ditt favorittområde, bilder o.s.v. Imidlertid opplever en ofte at tilstrømningen av stoff fra leserne vil variere sterkt. Derfor vil redaksjonen også jobbe aktivt med lage stoff til TN. Vi ønsker også at TN skal gjenspeile aktiviteten i NOF lokalt, derfor har vi bl.a. satt av en egen bolk til en presentasjon av hva som skjer på lokalplanet. Det er ikke meningen å presentere årsmeldinger og regnskap, men å få fram hva som engasjerer de enkelte lag, og litt om de som engasjerer seg m.m. Noen av leserne synes kanskje at en del av stoffet blir litt "tungt", som f.eks. LRSK-rapporter, ringmerkingsrapporter o. l. For å motvirke det "tunge" stoffet ønsker vi flere kortere bidrag hvor naturopplevelsen står i sentrum, enten det gjelder et møte med en spesiell fugl, et dyr eller personer, en tur utenom det vanlige, fotografering av fugler og dyr, kort sagt en spesiell naturopplevelse som du vil at andre skal få del i. Samtidig ønsker vi også bidrag av mer faunistisk karakter, enten du har drevet tellinger i et område over flere år, har studert en bestemt art eller artsgruppe, gjort nye funn, "oppdaget" nye viktige naturområder o.s.v. Vi ønsker også bilder til å illustrere artiklene med, og for å bygge opp et bildearkiv til bruk i TN. Et "Fotogalleri" hvor vi presenterer gode fugle- og dyrebilder vil sannsynligvis dukke opp, dersom tilgangen på gode bilder er tilfredsstillende. Vi håper at du vil bidra til at TN i framtida blir et enda mer attraktivt blad å lese! PIV

Ørin - et rikt fugleområde med mange bruksplaner

Magne Husby og Trond Haugskott

I denne artikkelen presenteres planer for bruk av Ørin-området, som inkluderer utløpet av Verdalselva, samt en omtale av områdets rike fugleliv. Bakgrunnen for artikkelen er hovedsakelig de planlagte masseuttakene i utløpet av Verdalselva. Konesjon om masseuttak gitt av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ved Miljøvernnavdelingen og vedtak om masseuttak i reguleringsplan for Verdal kommune baserer seg på ulike konsekvensvurderinger. Den ornitologiske konsekvensvurderingen ble tillagt forholdsvis stor vekt ved disse vedtakene, men den er dessverre både mangelfull og feil på vesentlige punkter. Det er foretatt en god del ornitologiske registreringer i området de siste 15-20 årene, og her presenteres en oversikt over de observerte fuglearter. I tillegg kommenteres områdets betydning for noen få av de vanligste vannfuglartene.

Furasjeringsplasser i fjærområder og ved elveutløp er særdeles viktige ettersom fuglene må fore seg opp før egglegging eller før lange trekketapper. Det gjøres derfor et betydelig arbeid med å ta vare på slike områder ved at nye sjøfuglområder foreslås vernet. Slike områder er imidlertid også utsatt for utbyggingspress til ulike formål, som f.eks. oppdyrking, vegbygging, industriareal, havneanlegg, grusuttak og friluftsområder. Kryssende interesser mellom vern og utnyttelse til andre formål er en kjent sak, og Ørin er et klassisk eksempel. Elvedeltaer er generelt meget fuglerike, men de fleste i Trondheimsfjorden er sterkt nedbygd. Av 11 større elvedeltaer i Sør-Trøndelags del av Trondheimsfjorden, er det 10 som har fått nedbygd landarealet med 50% eller mer (Habberstad & Sørensen 1995). En tilsvarende oversikt er ikke laget for Nord-Trøndelag, men tilstanden er trolig like ille.

Områdebeskrivelse

Området som denne artikkelen omhandler ligger i Verdal kommune. Det er våtmarksarealene i og ved Verdalselvas utløp vest for E6. I tillegg til selv elveløpet og estuariet utenfor, består området av store fjæreareal, og rester av et stort strandeng/sumpområde delvis bevokst med tindved. Hele området er preget av store menneskelige inngrep (for flere detaljer, se Haugskott 1991).

Ettersom det er planlagt masseuttak i utløpet av Verdalselva

(estuarie), legges det her mest vekt på omtale av denne biotopen. En estuarie er et område som er sterkt påvirket av tidevannet, og sjøvannet er uttynnet med ferskvann. I forbindelse med elveutløp bringer elva med seg næringsstoffer og sediment-er, men elvestrømmen drar også med seg sjøvann utover i overflata. Dette sjøvannet erstattes med en vannstrøm fra dypere lag og opp i overflata, noe som også bringer næringsstoffer opp til de produktive vannmasser. Slike områder kan altså på grunn av rik næringstilgang og rik oksygentilgang være svært produktive. Det karakteristiske er at slike estuarier er mer produktive enn både sjøen utenfor og ferskvannet innenfor (Odum 1971).

Også når det gjelder fugl er estuarier i forbindelse med elveutløp meget verdifulle. Ferns (1992) sier at ikke overraskende har større estuarier flere fugler, men sammenhengen er ikke enkel. I store elveutløp med stor bevegelse i vannmassene vil det bli for mye bevegelse i bunnsedimentene til at dyrene som lever der vil trives. For mye mobilitet i bunnsediment gir lite produktivitet, og fugleantallene avtar. Masseuttak i elveutløpet vil øke bevegelsen i sedimentene for en periode.

Fjærearealene er også meget verdifulle fugleområder, spesielt for vadefugler. I forvaltningen av slike våtmarksområder må en være oppmerksom på at de ulike deler av et slikt område kan ha ulike kvaliteter og ha større eller

mindre betydning for de ulike fuglearter.

Planlagt arealbruk

Her nevnes kort hvilke planer som foreligger for bruk av området. Stedsangivelse er gjort på kartet i figur 1. Enkelte av planene innebærer et betydelig inngrep i et rikt fugleområde, og det er planlagt gjennomført en konsekvensanalyse hvor fugl vil stå sentralt.

- 1) Kausmofjæra fuglefredningsområde. Dette området (se figur 1) er et fjære- og gruntvannsområde på omlag 1500 daa som er foreslått vernet (Kaspersen & Einvik 1997). Dette vil verne om de store mengder vadere, gressender og gress som bruker dette arealet, men ikke dykkendene som vanligvis har tilhold lengre ut.
- 2) Grusuttak. Grunneier har søkt om å få ta ut store mengder elvesedimenter i utløpet av Verdalselva, og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ved Miljøvernnavdelingen har gitt konsesjon på et maksimalt masseuttak på 350.000 m³ fordelt på 70 daa. Det betyr en gjennomsnittlig utgravingsdybde på 5 m. Disse masseuttakene er planlagt i et meget viktig matsøkingsområde for dykkender. Kanskje er dette landets viktigste oppforingsplass for svartender like før de skal til hekkeplassene i våre fjellvann. Dette områdets verdi for fugl var bak-

grunnen til at NOF, avd. Nord-Trøndelag, protesterte på vedtak om reguleringsplan for masseuttak.

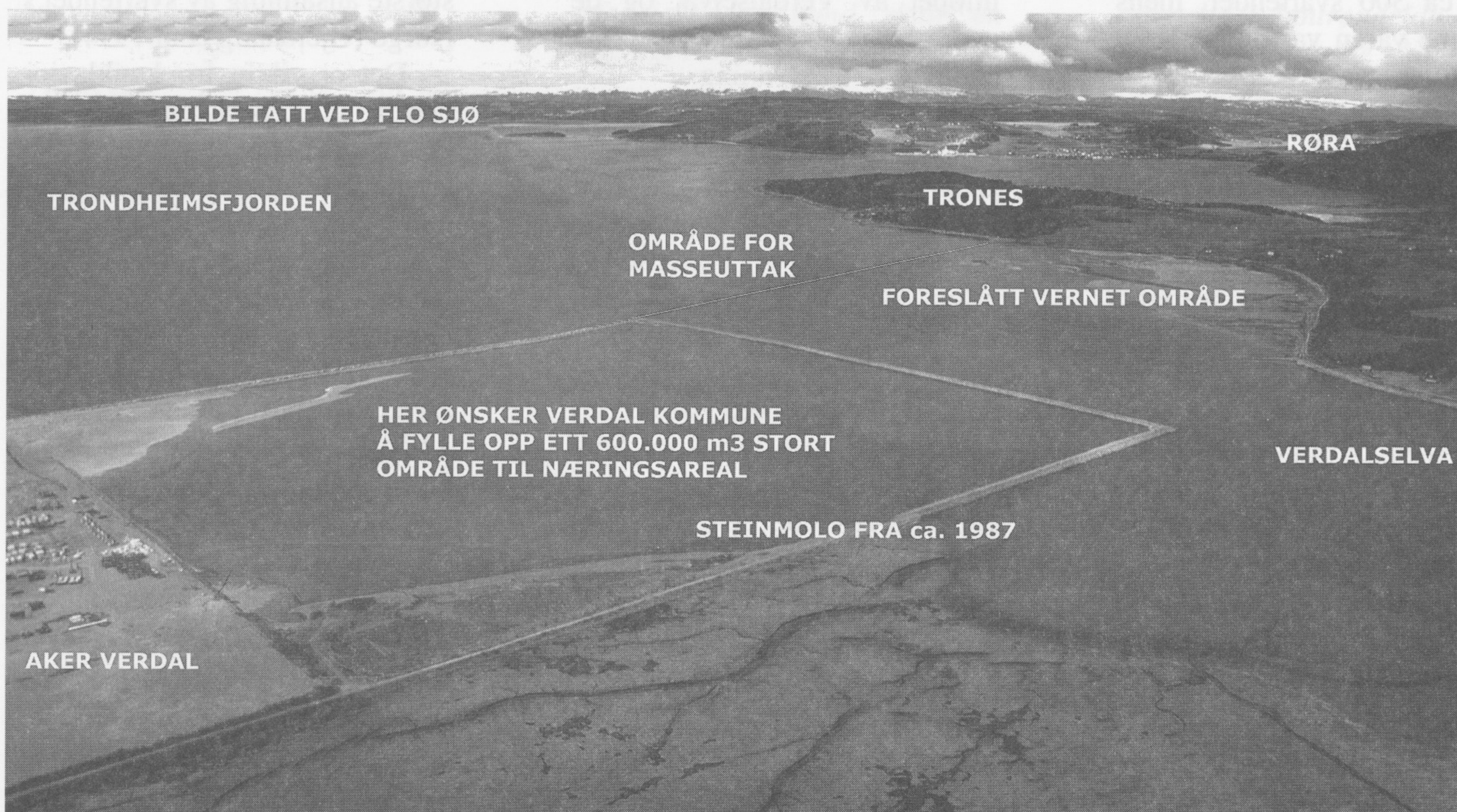
3) Molo. Mellom Aker og selve elveløpet er det bygd en molo som går som en firkant med sider på ca 800m ut i våtmarksområdet. Det er planlagt gjenfylling av hele arealet innenfor denne moloen. Denne konstruksjonen er landskapsmessig helt forkastelig og vil i tillegg ødelegge viktige våtmarksareal. Flere instanser, bl.a. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ved Miljøvern avdelingen ønsker at massene i moloen

skal flyttes nærmere Aker og gis en utforming som blir bedre inn i naturen enn dagens utforming.

4) Småbåthavn. Dagens småbåthavn ligger ved Havfrua, men denne løsningen er midlertidig. Innen 1. august 2005 skal den være flyttet til vestenden av steinmoloen nord for Aker. Det betyr større avstand fra fredningsområdene på Rinnleiret, men kortere avstand til fugleområdene ved utløpet av Verdalselva. Ei småbåthavn vil innebære menneskelig ferdsel både til lands og til vanns. Noen fuglearter har

fluktavstander fra mennesker på flere hundre meter, mens andre igjen kan tillate mennesker på under 10 m avstand før de flykter (Husby 1997). Plassering og utforming av småbåthavna bør derfor ta hensyn til de ulike fugleartenes bruk av området.

5) Dypvasskai. Utenfor Aker er det planlagt et kaianlegg for store båter. Verdal kommune håper at dette kan bli en regionhavn for Midt-Norge og Midt-Sverige. Store mengder sedimenter må fjernes for at dette skal kunne realiseres.

Figur 1: Flyfoto over utløpet av Verdalselva. Strandenga i forgrunnen er vernet, mens området mellom moloen og bukta på nordsida (Kausmo fjæra) er foreslått fredet som fuglefredningsområde (foreslått vernegrense markert med strek). Imidlertid er ikke hele fjære- og gruntvannsområdet med i det foreslått fredede området. Det omtalte grusuttaket er like utenfor grensene til det foreslåtte fuglefredningsområdet. Foto og teksting av bilde: Halvor Sørhuus.

Kommentar til noen viktige vannfuglearter i området

Ærfugl

Meget vanlig hele året. Kan opptre i spesielt stort antall i september/oktober, da opptil 2500 ind. er talt samtidig. Et regelmessig trekk av ærfugl innover Verdalen og over til Sverige er registrert i området, hovedsakelig i månedsskiftet april/mai. Myter i varierende

antall, enkelte år har flere hundre ind. tilhold her om sommeren. Hekker årlig i lite antall.

Havelle

Vanlig vår, høst og vinter i varierende antall. Mest tallrik i første halvdel av mai, da over 300 ind. er talt samtidig.

Svartand

Området er det desidert viktigste oppsamlingsområdet for arten om våren i Trøndelag, og også et av de aller viktigste i hele Norge. Over 1000 ind. er sett samtidig i mai.

Tabell 1 gir en sammenligning mellom årlige maksimaltall av svartand i viktige våtmarks-

områder i nærheten av utløpet av Verdalselva. Tallene for utløpet av Verdalselva og Tronesbukta gjelder kun i vårhalvåret, for Rinnleiret er det tellinger fra hele året.

Antall tellinger varierte litt fra år til år i perioden ultimo april - ultimo juni, med 13 tellinger som høyeste antall og tre som laveste. Det har også betydning at tellingene er foretatt i det tidsrommet det er flest svar-

tender i området. Tallene må i stor grad anses å være minimumstall fordi svartanda kan være vanskelige å telle på grunn av stor dykkeaktivitet og tette flokker på beiteområdene.

Tabell 1. Maksimalltall registrert av svartand under vårtrekk i utløpet av Verdalselva og Tronesbukta, og Rinnleiret gjennom hele året, fra og med 1990.

Område	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Utløpet av Verdalselva	350	260	2*	310	100	740	300	700	250
Rinnleiret	2	0	1	0	2	221	0	0	40
Tronesbukta	0	96	26*	33	0	92	0	0	0

* Ingen tellinger er gjennomført i tidsrommet 10-22.5 som er den viktigste perioden.

Av enda eldre tellinger enn for de siste ni år, ble det på Rinnleiret i 1989 registrert maksimalt ca 300 svartender, mens det denne våren var opptil 1070 ind. i utløpet av Verdalselva. I 1987 ble det registrert 520 ind. på Rinnleiret 20.5, og disse kom fra utløpet av Verdalselva (Haugskott 1991). Ellers er det i tidsrommet 1980 - 1988 maksimalt registrert 3 ind. av svartand på Rinnleiret under vårtrekket, med unntak av 1986 da 20 ind. ble registrert og da 1987 som omtalt over. I årene 1987 og 1988 ble det registrert maksimalantall svartender på hhv. 580 og 710 i utløpet av Verdalselva. Rinnleiret som er et meget viktig

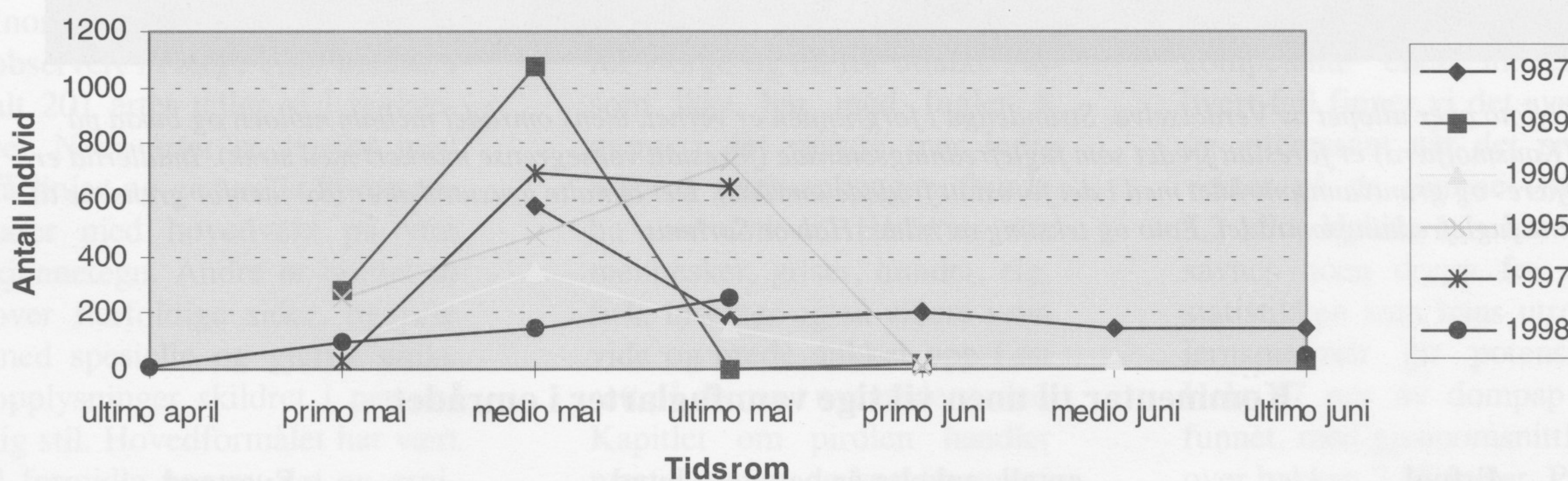
fugleområde og allerede fredet er altså ikke særlig viktig for svartender sammenlignet med utløpet av Verdalselva, og de andre områdene i distriktet har enda mindre betydning.

I perioden 1965 - 1991 ble det i våtmarksområdene fra Ekne til Tronesbukta registrert lite svartand andre steder enn Rinnleiret og i Verdalselvas utløp (Haugskott 1991). Maksimalltallene for dette tidsrommet over 27 år var 7 svartender i Falstadbukta, 14 ved Alfnes, 2 i Eidsbotn, 9 ved Tynes og 96 i Tronesbukta. Dette er alle områder som allerede er fredet eller foreslått fredet, og de lave antallene av svartender står i skarp

kontrast til maksimaltallet i utløpet av Verdalselva som er 1070 individ. Dette er trolig største ansamling av svartender i Norge (Gjershaug et al 1994).

Det er viktig for konklusjonen i en konsekvensvurdering om fuglene bare er såvidt innom før de drar videre, eller om området brukes over lengre tid. Figur 2 presenterer antall svartender i utløpet av Verdalselva registrert i 1987, 1989, 1990, 1995, 1997 og 1998, de seks årene med flest tellinger de siste 12 årene i perioden ultimo mai - ultimo juni (hhv 10, 9, 9, 8, 11 og 13 tellinger).

Svartand i utløpet av Verdalselva

Figur 2. Oversikt over det maksimale antall svartender registrert i utløpet av Verdalselva seks ulike år. Tidsperiodene er delt i ti-dagers perioder (1-10, 11-20 osv). Gjennomsnitt er brukt ved unøyaktig telling slik at antallet ved tellingene er oppgitt som intervall.

Svartendene som har hatt tilhold i utløpet av Verdalselva under vårtrekket har brukt området fra slutten av april (26.4 i 1996) til langt ut i juni. Figur 2

viser at store mengder svartand har tilhold i utløpet av Verdalselva i forholdsvis lang tid under vårtrekket. Utløpet av Verdalselva er derfor et viktig furasje-

ringsområde for svartender før de går til hekking.

På tross av flest opptellinger i 1998, er det dette året som har lavest maksimaltall av de beste

undersøkte årene presentert i figur 2. Det er uvisst om dette skyldes masseuttakene våren 1998. Det er heller ikke gjort noe forsøk her på å se sammenhenger mellom antall fugler og de masseuttak som er gjort tidligere år (når, hvor og hvor mye masse som er tatt ut). Verdals kommune skriver i møtebok (25.1.99) at det har foregått uttak av masse her ved flere tidligere anledninger, uten at dette synes å ha påvirket forholdene av negativ art. Dette er ikke undersøkt, og utsagnet er verdiløst. Våren 1999 var det nesten ingen svartender å se ved de tradisjonelle beiteplassene i selve elveutløpet, i stedet brukte de hovedsakelig sjøarealene rett sør for Aker Verdals. Det er uvisst om denne atferdsendringen skyldes masseuttakene som er foretatt i løpet av 1998, og også om dette påvirker hekkeresultat og bestandsutvikling på lang sikt.

Svartanda myter i varierende antall i området, enkelte år kan flere hundre ind. tilbringe sommeren her.

Sjørre

Tallrik om våren, i mindre antall høst og vinter. Opptil 500 ind. er talt samtidig i mai. Myter i varierende antall i området, enkelte år flere hundre ind.

Konklusjon

Det er uansvarlig å foreta et såpass stort inngrep i et fuglerikt område slik det er planlagt i utløpet av Verdalselva, uten en grundig konsekvensvurdering. Både innledningen i denne artikkelen og erfaringer fra andre deler av Norge (Opheim 1992) tilsier at det bør vises stor aktsomhet. Først kreves grundige analyser som inkluderer arealbruk og tidsbudsjetter til de ulike fuglearter gjennom ulike perioder av året, samt en inventering og vurdering av alternative arealer for de enkelte arter. Deretter kan det gis en faglig god vurdering av hvordan de ulike arealutnyttelser av mennesker som er planlagt i området vil virke på fuglelivet.

I kommentarene til de ulike fuglearter, er det lagt forholdsvis stor vekt på svartand. Dette skyldes at utløpet av Verdalselva er absolutt viktigste oppsamlingssted for denne arten i Trøndelag, og også en av de viktigste i Norge. Både svartand og flere av de andre artene som bruker området er på lista over trua og sårbare arter i Norge, den såkalte rødlista (Størkensen 1996).

Litteratur

Ferns, P. 1992. *Bird life of coasts and estuaries*. Cambridge University Press. 336 s.

- Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. 1994. *Norsk fugleatlas. Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge*. Norsk Ornitologisk Forening. 551 s.
- Habberstad, J. & Sørensen, A. L. 1995. *Elveoslandskap i Sør-Trøndelag fylke. En statusrapport*. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Miljøvernveddelingen. 99 s.
- Haugskott, T. 1991. *Fuglefaunaen i Falstadbukta, Alfnesfjæra, Eidsbotn, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin og Tronesbukta. Levanger og Verdals kommuner, Nord-Trøndelag pr. 15.7.91*. Rapport 48 s.
- Husby, M. 1997. *Menneskelig ferdsel og virkning på fugl undersøkt i fire områder i Levanger kommune*. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Miljøvernveddelingen. Rapport nr. 8 - 1997.
- Kaspersen, T. E. & Einvik, K. 1997. *Utkast til verneplan for sjøfuglområder i Nord-Trøndelag*. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Miljøvernveddelingen. Rapport 3 - 1997. 221 s.
- Odum, E. P. 1971. *Fundamentals of Ecology*. W. B. Saunders Company. 574 s.
- Opheim, J. 1992. *Grusuttakenes virkninger på fuglelivet. Ornitologiske undersøkelser i Lågendeltaet, Lillehammer, våren 1992*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland. 61 s.
- Størkensen, Ø. 1996. *Nye rødlister for truede arter i Norge*. I: Brox, K. H. (red.). *Natur 96/97*. Tapir Forlag. 71-78.

Magne Husby (44), Åsen, er Dr. scient fra Universitetet i Trondheim, og arbeider ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, avd. for lærerutdanning, Levanger, og som frilans biolog, med forsknings- og utredningsoppdrag, med hovedvekt på ornitologi, for miljøforvaltningen og andre institusjoner. Han er også engasjert i NOF, som prosjektleder for Norsk Hekkefugltaksering, og som medlem i Norsk Faunakomite for Fugl (NFKF).

Trond Haugskott (36), Trondheim, jobber hovedsakelig som selvstendig grafisk formgiver og fugletegner. Som aktiv fuglekikker er han blant de som kjenner fuglelivet på Ørin best, med utallige besøk i området siden midten av 1980-tallet. Han er også medlem av LRSK/Nord-Trøndelag og NOF's VinterAtlaskomite.

Artsliste for Ørin-området

Nedenfor (tabell 2) presenteres en artsliste for Ørin-området, som inkluderer utløpet av Verdalselva. Lista er oppdatert pr. 1. juni 1999, og det er tilsammen registrert hele 193 ulike fuglearter i området.

Tabell 2. Artsliste over observerte fuglearter i og ved Verdalselvas utløp.

Tegnforklaring:

H	Påvist hekkende ved funn av reir eller unger	M	Myter i området
h	Antatt hekkende pga. hekkeadferd	+	Sjelden, sporadisk
T	Trekkobservasjoner	++	Regelmessig, men fåtallig
O	Overvintring	+++	Tallrik
S	Streif	()	Usikker status

Tallene bak symbolene angir maks. antall individer sett samtidig (til og med alkefugler)

Smålom	TOS++(+)	18	Jerpe	S+	2	Bydue	S++
Storlom	T++	1	Åkerrikse	S+	1	Skogdue	S+
Islom	S+	1	Sothøne	S+	1	Ringdue	hT+++
Gulnebbloom	S+	1	Trane	T+	2	Tyrkerdue	S+
Toppdykker	T+	5	Tjeld	TO+++	560	Steppehøne	S+
Gråstrupedykker	T+	8	Avosett	T+	1	Gjøk	T++
Horndykker	TO++	4	Sandlo	HT+++	380		
Dvergdykker	S+	1	Dverglo	hT+	2	Hubro	S+
			Heilo	T+++	145	Hornugle	HT+
Storskarv	S++	6	Tundralo	T++	20	Jordugle	T+
			Vipe	HT+++	900	Perleugle	S+
Gråhegre	S++	13	Steinvender	T++	4	Kattugle	S+
			Polarsnipe	T++(+)	750		
Sangsvane	S++	51	Sandløper	T++	14	Tårnseiler	S++
Grågås	T++	13	Dvergsnipe	T+++	100		
Sædgås	T++	10	Temmincksnipe	T++(+)	46	Hærfugl	S+
Kortnebbgås	T+++	4/5000	Tundrasnipe	T++	19		
Tundragås	T++	2	Myrsnipe	T+++	520	Gråspett	S+
Stripegås	S+	2	Fjæreplytt	TS+	23	Flaggspett	S++
Snøgås	T+	2	Fjellmyrløper	T+(+)	4		
Rødhalsgås	T+	1	Alaskasnipe	T+	1	Sanglerke	h++
Canadagås	S++(+)	54	Bonapartesnipe	T+	1	Fjellerke	T+
Ringgås	T+	7	Rustsnipe	T+	1	Sandsvale	TS+++
Hvitkinngås	T++	3	Brushane	hT+++	550	Låvesvale	TS+++
Rustand	S+	4	Kvartbekkasin	T+	1	Taksvale	TS+++
Gravand	hTS++(+)	22	Enkeltbekkasin	T++	9	Trepiplerke	hT++
Brunnakke	TM+++	79	Rugde	H++	2	Heiplierke	hT+++
Snadderand	T+(+)	2	Svarthalespove	T+	1	Lappiplerke	T+
Krikkand	TM+++	92	Lappspove	T++(+)	80	Tartarpiplerke	T+
Stokkand	HTOM+++	670	Storspove	hT++	21	Skjærpiplerke	HT+
Stjertand	T++	10	Småspove	T++	15	Gulerle	T++(+)
Knekkand	T++	3	Sotsnipe	T++	3	Linerle	HT+++
Skjeand	T+(+)	2	Rødstilk	HT+++	170	Sidensvans	T++
Rødhodeand	T+	1	Gluttsnipe	T+++	162	Fossekall	S+
Toppand	T++	22	Damsnipe	T+	1	Gjerdsmett	T++
Bergand	T++	45	Skogsnipe	T++	3	Jernspurv	h++
Ærfugl	HTOM+++	2500	Grønnstilk	T++	5	Rødstrupe	h++
Praktærfugl	SO+	1	Strandsnipe	HT++	12	Blåstrupe	T++
Svartand	TM+++	1070	Svømmesnipe	T+	1	Rødstjert	T+(+)
Sjøorre	TMO+++	450				Buskskvett	h++
Brilleand	TM+	1	Tyvjo	hS++	3	Steinskvett	h++
Havelle	TO+++	310	Fjelljo	T+	5	Ringtrost	T+
Kvinand	TMO+++	120	Dvergmåke	T+	1	Svarttrost	h++
Lappfiskand	T+	2	Hettemåke	TSO+++	350	Gråtrost	H++
Siland	HTO+++	40	Svartehavsmåke	T+	1	Måltrost	h++
Laksand	T++	12	Fiskemåke	HTO+++	2000	Rødvingetrost	H++
			Sildemåke	T++	31	Sivsanger	h++
Fiskeørn	T+	1	Gråmåke	S+++	900	Gulsanger	h++
Havørn	S++	2	Grønlandsmåke	S+	1	Tornsanger	h++
Hønehauk	S++	1	Polarmåke	S+	1	Møller	H+(+)
Spurvehauk	S++	2	Svartbak	S+++	150	Hagesanger	h++
Fjellvåk	S++	1	Makrellterne	HT+++	150	Munk	h++
Musvåk	S+	1	Rødnebbterne	T++	12	Gransanger	h++
Kongeørn	S+	1				Løvsanger	h++
Myrhauk	T+	1	Alke	S+(+)	120	Fuglekonge	h++
Sivhauk	T+	1	Lomvi	S+(+)	52	Gråfluesnapper	H++
Tårnfalk	T+	1	Teiste	S++	1	Svarthvit fluesnapper	H++
Dvergfalk	T++	2	Lunde	S+	1	Stjertmeis	S+
Vandrefalk	S+	1	Alkekonge	S+	1	Skjeggmeis	S+
Jaktfalk	S+	1					

Løvmeis	h++
Granmeis	h++
Toppmeis	S+(+)
Svartmeis	h++
Kjøttmeis	H++
Blåmeis	H++
Trekryper	H+
Varsler	S+
Nøtteskrike	S+
Skjære	H++
Kaie	S+++
Kråke	HS+++

Ravn	S++
Stær	HT+++
Gråspurv	H++
Pilfink	S+
Bokfink	h++
Bjørkefink	h++
Grønnfink	h++
Grønnsisik	h++
Tornirisk	h+
Bergirisk	T+++
Gråsisik	T+++
Polarsisik	T+

Grankorsnebb	S+(+)
Furukorsnebb	S+(+)
Konglebit	S+
Dompap	h++
Rosenfink	T+
Lappspurv	T++
Snøspurv	T++(+)
Gulspurv	h++
Hortulan	T+
Sivspurv	h++

OPPROP

Observasjoner fra våtmarksområder i Sør-Trøndelag

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har gjenopptatt arbeidet med statusrapporter for naturreservatene. I den forbindelse skal det utarbeides artslistene for fuglefaunaen. Vi oppfordrer alle fuglekikkere å sende inn sine registreringer for følgende våtmarksområder:

Grandefjæra (Ørland)	Låen (Selbu)
Grønningsbukta (Rissa)	Stråsjøen/Prestøyan (Selbu)
Litjvatnet (Agdenes)	Molinga (Røros)
Gåstjønnan (Midtre Gauldal)	Nordre Snøfjelltjønn (Oppdal)
Holtvatnet (Midtre Gauldal)	Slettestjønn (Rennebu)
Hukkelvatna (Midtre Gauldal)	Svorkmyran (Orkdal)
Litjbumyran (Meldal)	

Bidragstyttere får tilsendt rapportene gratis. Opplysningene kan sendes til:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljøvern avdelingen v/Erik Torp, Statens Hus, 7468 Trondheim.

Meld fra om åkerrikser!

"Du skal ikkje sova bort sumarnatta". Artikkelen på neste side bør inspirere til økt nattlig aktivitet (utendørs vel og merke, og med skjerpet hørsel!) blant medlemmene/leserne. Dersom du skulle være så heldig å høre åkerrikse i sommer, bør du med en gang melde fra til fylkeskontaktene for Prosjekt Åkerrikse:

Sør-Trøndelag: Beata E. Borowiec, Saupstadringsen 67A, 7078 Saupstad. Tlf: **72 59 10 09**

e-post: beatab@stud.ntnu.no.

Nord-Trøndelag: Morten Vang, Tonstadgrenda 50, 7075 Tiller. Tlf: **90 86 74 53** eller **72 88 07 88**

Åkerriksa – inn i femte prosjektår

Beata Elisabeth Borowiec

Åkerriksa (*Crex crex* L.) er en av Norges mest truede fuglearter. På den norske rødlisten utarbeidet av Direktoratet for Naturforvaltning står den oppført som direkte truet. Den er en av tre globalt truede fuglearter som finnes i Norge. I hele artens utbredelsesområde, som for tiden omfatter 34 europeiske land, har man notert til dels dramatisk bestandsnedgang i dette århundret. For å redde arten fra utryddelse har man satt i gang omfattende prosjekter i de fleste europeiske land for å kartlegge nåværende utbredelse, bestandsutvikling og hekkesuksess til åkerrika. Samtidig forsøker man å sikre det mer tradisjonelle jordbruket i sentral- og Øst-Europa, gjennom økonomiske og politiske tiltak. Artens overlevelse kan kun sikres ved et tettere samarbeid mellom de involverte landene.

Som et ledd i bevaringen ble det landsomfattende **Prosjekt Åkerrikse** satt igang av NOF i 1995. Prosjektet ledes av Asbjørn Folvik, og alle fylkene sør for Troms har en fylkeskontakt. Prosjektet har til nå gitt positive resultater og i de fleste fylkene har man kommet godt i gang med registreringene. I perioden 1995-1997 har det blitt rapportert inn 139-149 åkerrikser. Resultatene publiseres årlig i NOF s rapportserie.

Biologi

Åkerriksa hører til riksefamilien (*Rallidae*). Familien er representert med ni arter i Europa, og fem av disse forekommer regelmessig i Norge. Fuglen er litt større enn en gråtrost. Kroppen er gulbrun, med svarte ryggflekker og karakteristiske rustbrøde vinger. Den er til alle tider svært vanskelig å få øye på, og man blir nesten utelukkende oppmerksom på den gjennom sangen - et tørt, raspende **krekskreks**. Lyden utstøttes av hannen i hekketiden. For det meste fra sent på kvelden til tidlig på morgenen, av og til også på dagen (Haftorn 1971).

Arten foretrekker litt fuktige gras- og urteenger (hvor klø-

verarter er dominerende). Vegetasjonen bør ikke være høyere enn at fuglen kan strekke seg og få overblikk over engen, men likevell såpass høy at den får beskyttelse for predatorer. I hekketiden unngår arten åpne flater uten vegetasjon, elvebredder, sumper, skogholt og takrør (Cramp & Simmons 1980).

Arten var opprinnelig utbredt over store deler av Vest-Palearktis; fra Irland i vest til Jenisei og Altaj i øst, fra Sør-Frankrike i sør og nord til polar-sirkelen i Fennoskandia. Arten trekker til sørøst Afrika for overvintring (Cramp & Simmons 1980). I Norge hekkes åkerriksa over hele landet nord til Nordland og den var stedvis tallrik (Haftorn 1971). Nå påtreffes fuglen bare sporadisk og svært fåtallig i dette området.

Åkerriksa forsvinner fra engene

Åkerriksebestanden over hele Europa opplevde sterk nedgang fra slutten av 1800-tallet og første halvdel av 1900-tallet. Stillheten bredde seg over Europas (og Norges) enger.

Den kontinuerlige nedgangen i åkerriksebestanden over

hele Europa faller sammen med mekaniseringen i jordbruket og den industrielle revolusjonen. I Norge forsvant arten for godt flere steder allerede omkring 1930-40 (Haftorn 1971). Nedgangen bremses noe i 1950-årene. Enkelte steder vokste bestanden faktisk og i 1957 opplevde man en særdeles godt åkerrikseår for hele Fennoskandia. Dessverre fortsatte denne positive utviklingen ikke særlig lenge.

I alle land med en betydelig åkerriksebestand, ble det notert en nedgang på forholdsvis >20% (17 land) og >50% (10 land) i perioden 1970-90. Bare to land hadde mer eller mindre stabile populasjoner; Sverige og Finland (Horváth & Schäffer 1997).

Den mest drastiske nedgangen registrerte man i Irland. Undersøkelsene viser at i perioden 1988-1994 var nedgangen i åkerriksebestanden på hele 86%. I Nord-Irland er arten utryddet. Et lyspunkt i denne utviklingen er Skottland hvor bestanden, som et resultat av målrettet prosjektarbeid bl.a. gjennom RSBP, har steget fra 463 synende hanner i 1994 til 584 i 1996 (Ogilvie et al. 1999).

Og problemet ligger i...

For å forstå åkerriksas forsvinningsnummer må man helt tilbake til forrige århundre da maskinene og moderniseringen av jordbruket skjøt fart. Slåmaskinen ble introdusert i de fleste europeiske land i løpet av andre halvdel av 1800-tallet. Til Norge kom de første innhøstingsmaskinene i 1855 (Haftorn 1971).

Nedgangen skyldes utelukkende omleggingene til mer intensive driftsformer i jordbruket det siste århundre. Her har flere faktorer gjort seg gjeldende:

- oppdyrking og drenering av naturlige fuktenger og beitemark
- overgang til siloproduksjon (med flere og tidligere innhøstinger enn før)
- bruk av maskiner i innhøstingen
- en innhøstingsmåte som er svært ødeleggende for åkerriksa (fig. 1)

Gresstyper som vokser hurtig foretrukket fremfor de tradisjonelle kløverartene, slik at man kan høste 2-3 ganger i sesongen. Den første slått sammenfaller svært ofte med åkerriksas ruging, eventuelt perioden like etter klekkingen. Egg og unger blir drept av maskiner og dette er

den største trusselen mot åkerriksa i dag. For å effektivisere, slår man fra kantene og rundt mot midten. Åkerriksa og ungene blir da presset stadig mot midten og blir "fanget" i ei græsøy midt på en ny slått eng (fig. 1)

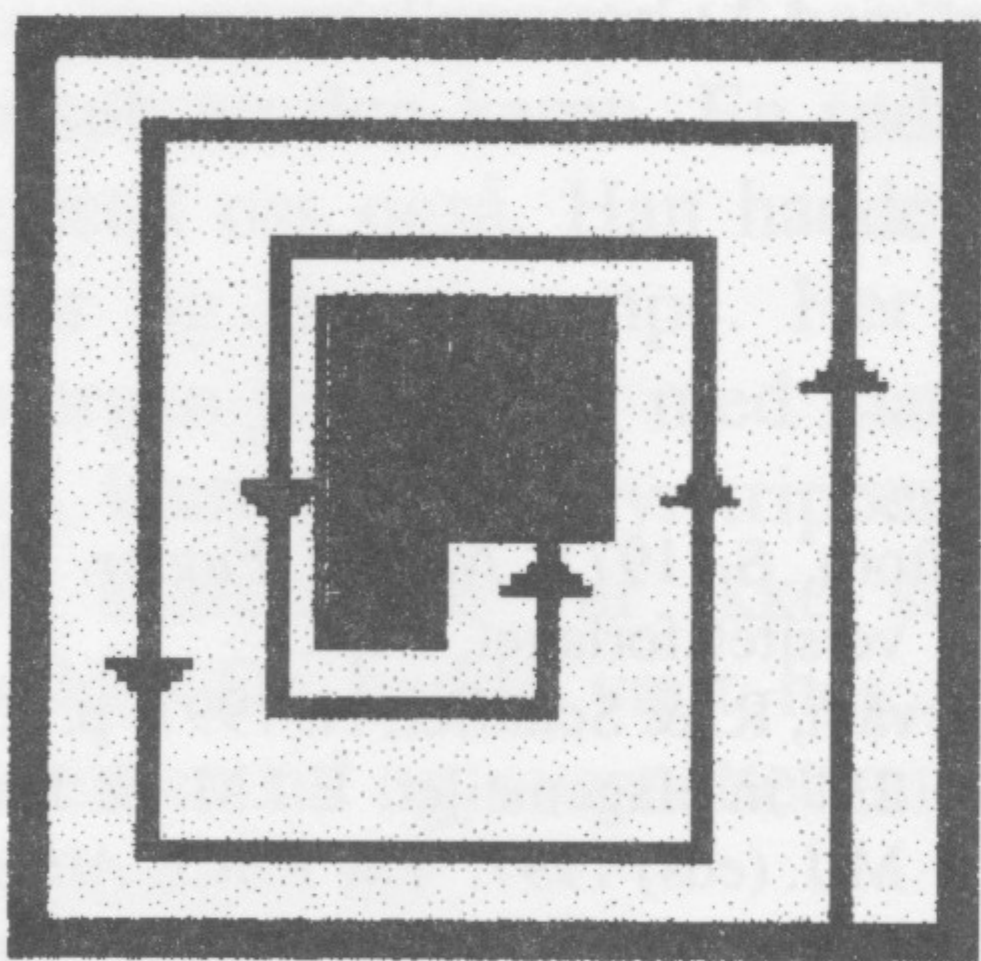
Dette fører til en sikker død for ungene og av og til også for den voksne fuglen. Etter hvert som man har fått litt mer kunnskap om artens adferd har det blitt foreslått alternative åkerriksa-vennlige slåmetoder, og gårdbrukere blir oppfordret til å slå engene etter disse mønstrene (fullstendig oversikt i Folvik & Øien 1995). Ved å slå fra midten og rundt utover kan man i hvert fall redde ungene om ikke eggene. Fuglene vil da bli presset mot kantene og til neste jorde eventuelt ei grøft. Figur 2 viser eksempler på to måter å slå gresset på uten at det går utover åkerriksa.

Man ser at i land som har mye mer tradisjonelt jordbruk enn Norge er åkerriksa bestanden fortsatt av betydelig størrelse; Baltiske Stater 10-18 000 par, Hviterussland 55-60 000 par og i den europeiske delen av Russland estimerer man antallet hekkende par til 10-100 000. Disse tallene utgjør faktisk 75-89% av den estimerte åkerriksa-populasjonen på verdensbasis (Horváth & Schäffer 1997).

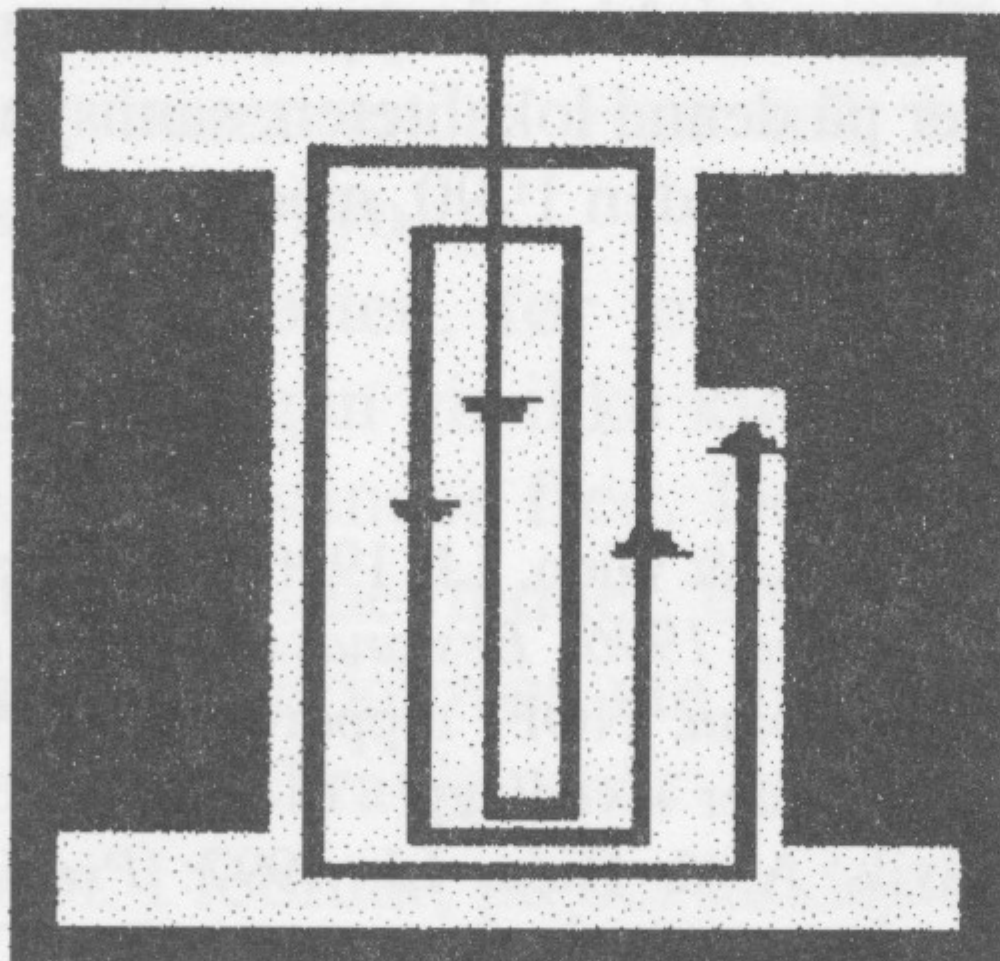
I land som har svært moderne og mekanisert jordbruk med høy melkeproduksjon samt stort forbruk av kunstgjødsel, er åkerriksa fåtallig. Dette gjelder spesielt EU-land (Green & Rayment 1996). Dessverre ser det ut til at moderniseringen av jordbruket begynner å innhente de tidligere østblokklandene i et voldsomt tempo. I de tidligere østblokklandene har det i de senere år blitt satt i gang flere prosjekter som har til hensikt å bevare åkerriksa og sikre det tradisjonelle kulturlandskapet som arten trives så utmerket i. NOF har deltatt aktivt i et prosjekt i Litauen, hvor et av hovedmålene var å kartlegge blant annet åkerriksa.

En annen betydelig dødelighetsfaktor er fangst på høsttrekket. I Egypt, hvor de fleste trekkveiene for arten møtes, ble det i 1993-94 gjennomført en undersøkelse som viste at tapet er i størrelsesorden 9000-14000 individer i de kystnære områdene. Dette utgjør mellom 0,5-2,7 % av den europeiske åkerriksa-bestanden. (Baha *et al.* 1996).

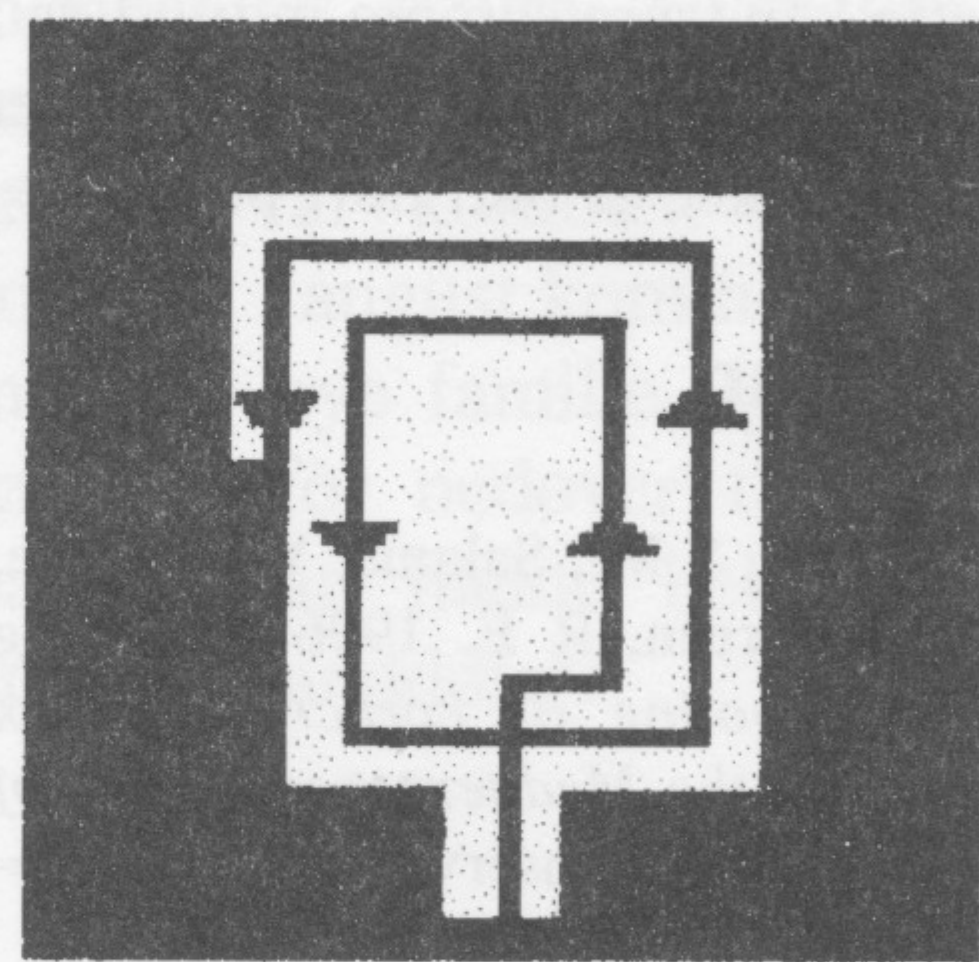
At åkerriksa er fredet et sted og jaktbar andre steder i verden, er et større problem enn tidligere antatt. Man jobber nå med å få fredet åkerriksa i hele dens utbredelsesområde.

Figur 1. Hvordan man ikke bør slå hvis det har sunget ei åkerriksa på jorden (figuren er hentet fra Internett og modifisert av forfatteren).

Figur 2. To forslag til hvordan en bør slå jorden hvis ei åkerriksa har sunget (figuren er hentet fra Internett og modifisert av forfatteren).

Funn i Trøndelag på 1990-tallet

Forekomsten fram til 1989 er oppsummert i Størkersen (1989). Etter den tid er det gjort flere registreringer. Det ble til sammen registrert 13-14 syngende hanner rundt omkring i begge Trøndelagsfylkene i tidsrommet 1990-98 (tabell 1) (observasjonene representerer enkeltindivider av syngende hanner).

Man kan registrere en viss økning i antallet åkerrikser i Trøndelag i løpet av de årene prosjektet har pågått. Det samme gjelder for resten av landet.

Antageligvis skyldes dette bles-ten som ble skapt i 1995 med store og små artikler i hele 17 aviser (bl.a. i Aftenposten Adresseavisa, Nationen, Bondebladet, bare for å nevne noen). 1998 var et meget godt år for arten i Trøndelag.

Selv om man opplever positive resultater mange steder i landet, er det ingen tvil om at arten fortsatt er truet av utryddelse. I Norge kan bare en annen art regnes som mer truet, nemlig dverggåsa. Det kreves stor frivillig innsats til å drive opplysningsarbeid og lokalisering av

syngende individer hvert år fremover. Både forvaltningsmyndighetene og ikke minst vi i NOF har et ansvar for å bevare arten for fremtiden.

Jeg har overtatt som ny fylkeskoordinator i Sør-Trøndelag etter Bjørn Berg. Ved å henvende seg til meg kan man få informasjon og veiledning hvis en syngende åkerrikse blir oppdaget. For Nord-Trøndelag er Morten Vang åkerriksekontakt (se adresse/tlf. i tekstboks på side 9).

Tabell 1: Funn av Åkerrikse i Trøndelag på 1990-tallet

Lokalitet	Kommune	Fylke	Obs. dato
Trøite	Stjørdal	NT	10.07.-12.08.1990
Stadsbygd	Rissa	ST	09.06.1990
Aungrenda	Holtålen	ST	01.-12.07.1990
Vikan	Stjørdal	NT	01.07.-15.08.1993
Kvennvær	Hitra	ST	07.-09.06.1995
Skaugdalen	Rissa	ST	04.-24.06.1996
Langfjæra på Ansnes	Hitra	ST	medio juni - primo/medio august 1997
Kolvereid	Nærøy	NT	ultimo juni 1997
Reitan gård	Verdal	NT	17.08.1997
Bratsberg	Trondheim	ST	18.05.1998
Nes	Bjugn	ST	23.05.-08.07.1998
Helland	Hemne	ST	Ca. 06.06.1998 *)
Likroken, Rovatnet	Hemne	ST	10.-16.06.1998
Kjøsnes ved Vikvarvet	Selbu	ST	15.06.1998
Grande	Ørland	ST	ca. 04.06.-01.07.1998
Røstvold	Hemne	ST	28.06.1998 *)
Leknesbukta	Leka	NT	ei ukes tid ultimo juni 1998 **)
Burøya, Hortavær	Leka	NT	fra ca. 20.06. til ultimo juli 1998 ***)
Kanalen naturreservat	Nærøy	NT	07.07.1998

*) Dette kan være samme individ da lokalitetene ligger ca. 3 km fra hverandre og fuglen ble hørt med 2 ukers mellomrom

***) Under siloslåttene ble det observert to åkerrikser på denne lokaliteten, sannsynligvis et par

****) Åkerrikse er blitt hørt på denne lokaliteten hvert år siden 1990, med unntak av 1997

Litteratur

Baha-El-Din, S M., Salama, W., Grieve, A. & Green, R E. 1996: *Trapping and shooting of corncrakes *Crex crex* on the Mediterranean coast of Egypt*. Bird Conservation International 6(3): 213-227

Cramp, S & Simmons, K.E.L. (eds.) 1980: *Birds of the Western Palearctic, Vol. 2*.

Folvik, A. & Øien, I.J. 1995: *Åkerrikse i Norge 1995: Bestandsstatus og tiltaksplan*. NOF-rapport nr. 2-1995. 16 sider + vedlegg.

Folvik, A. & Øien, I.J. 1996: *Åkerrikse i Norge 1996: Bestandsstatus og tiltaksplan*. NOF-rapport nr. 6-1996. 15 sider + vedlegg.

Folvik, A. & Øien, I.J. 1997: *Prosjekt Åkerrikse. Årsrapport 1997*. NOF-rapport nr. 6-1997. 10 sider + vedlegg.

Green, R.E. & Rayment, M.D. 1996: *Geographical variation in the abundance of the Corncrake *Crex crex* in Europe in relation to the intensity of agriculture*. Bird Conservation International 6(3): 201-211

Haftorn, S. 1971: *Norges Fugler*. Universitetsforlaget, Oslo.

Horváth, R. & Schäffer, N. 1997: p. 230-231 in Hagemeijer, E.J.M. & Blair, M.J. (eds) 1997: *The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance*. T & A D Poyser, London.

Ogilvie, M. & The Rare Breeding Birds Panel 1999: *Rare Breeding Birds in the UK*. British Birds 92: 120-154.

Størkersen, Ø.R. 1989: *Status for åkerrikse i Trøndelag*. Trøndersk Natur 16: 88-91.

Tegningen under overskriften viser hekkesyklus hos åkerrikse, fra de ankommer, gjennom to kull og til den trekker sørover igjen (tegningen er hentet fra Internett).

Beata Elisabet Borowiec er hovedfagsstudent i biologi ved NTNU, Trondheim

Sandfærhus etter bygging av ny E6

Magne Husby

På tross av nitidige protester fra ulike miljøorganisasjoner, ble bygging av ny E6 gjennom Sandfærhus våtmarksområde i Stjørdal satt i gang høsten 1993. Undertegnede startet med fugletellinger på Sandfærhus like før anleggsarbeidet startet, og feltarbeidet skal fortsette ut 1999. Bestandsutviklingen på Sandfærhus etter vegbyggingen er vurdert ut fra en sammenligning med de tallrike totaltellingene som er gjennomført av ulike ornitologer før utbyggingen startet, og ved å sammenligne med utviklingen i referanseområdene Halsøen og Rinnleiret. Disse referanseområdene er underlagt samme undersøkelsesprogram som Sandfærhus. Det blir her presentert kort noen resultater etter de første fem år med veganlegg i området. Det er skrevet fire rapporter om undersøkelsene (litteraturlista), så for flere detaljer i områdebeskrivelser, metodikk og resultater henvises til disse rapportene.

Metode

Sandfærhus og de to referanseområdene har vært grundig talt opp for antall fugler i mange år før ny E6 ble bygd. De samme ornitologer som har de fleste tellinger fra før i områdene har også bidratt med feltarbeid i denne undersøkelsen (Trond Haugskott, Terje Kolaas, Bård Nyberg, Per Inge Værnesbranden og Tom Roger Østerås) og hovedsakelig etter samme metodikk som ved tidligere tellinger. Det betyr totalopptelling av all vannfugl i de tre områdene, og strandengfugler på Sandfærhus og Rinnleiret. Alle områdene er talt opp ukentlig fra midten av april til midten av oktober, med en kort pause om sommeren.

Veganlegget

Vegan kommer fra sør over Stjørdalselva med Sandfærhusbrua og krysser tvers over fjæra uten at det er særlig arealreduksjon i disse to delene av våtmarksområdet. Verre er det med strandenga, hvor ca 40% av knapt 200 da våtmarksareal ble ødelagt.

Resultat

Fugler som har tilhold i de fri vannmasser viste ingen forskjeller sammenlignet med referanseområdene etter de tre første årene med veganlegg (ut 1996). En nedgangen i antall gressender ble observert i alle tre områder, mens andre arter

ikke hadde signifikante forskjeller.

Bare 70m av ca 2km med strandlinje ble nedbygd, og de fuglearter som har tilhold i fjæra har ikke vist nedgang i antall individ eller antall arter etter de tre første årene med veganlegg. Strandsnipe og rødstilk økte i antall både på Sandfærhus og Halsøen, men ikke på Rinnleiret.

Strandenga har betydning for et fåtall vadefugler under trekket vår og høst, og for spurvefugler gjennom store deler av året. Spesielt enkeltbekkasin avtok sterk i antall blant vadefuglene på Sandfærhus etter de første tre årene med veganlegg. Også på Rinnleiret var det en del enkeltbekkasiner, men også der var det en merkbar nedgang etter toppåret 1992. Denne nedgangen synes derfor å foregå over større områder, noe som også er vist gjennom resultater fra takseringsprosjektet Norsk Hekkefugltaksering som startet i 1995, og gjennom internasjonal litteratur. Nedgangen i bestandene av enkeltbekkasin kan derfor ikke tilskrives veganlegget alene.

Antall hekkende par av ulike fuglearter på Sandfærhus er analysert fra 1989 til 1998, altså fem år før og fem år etter veganlegget. De territorielle spurvefuglene som hekker spredt utover strandenga gikk signifikant ned i antall hekkende par, og vadefuglene har

avtatt nesten signifikant (Figur 1, Tabell 1).

Totalt har altså antall påviste hekkinger avtatt med 39% i gjennomsnitt for 1994-1998 sammenlignet med 1989-1993. Dette tilsvarer omtrent arealreduksjonen i forbindelse med veganlegget. Alle artsgrupper viste en nedgang, og størrelsen varierte fra 12 til 63%.

Diskusjon

I forbindelse med et slikt inngrep vil vi ha både direkte og indirekte faktorer, hvorav noen kan få økt betydning etter flere år. Selv om fugler generelt er kjent for å respondere raskt på endringer i miljøet (derfor er de godt egnet til overvåking av endringer i naturmiljøet), er tre år for kort tid til å trekke sikre konklusjoner om virkningene av å bygge et slikt veganlegg inn i et våtmarksområde. Hvilke typer arealer som går tapt vil bestemme hvilke fuglearter som blir skadelidende, og de ulike arter vil også respondere ulikt på forstyrrelser og arealreduksjoner.

Feltarbeidet skal fortsette ut 1999, og derved vil det foreligge 6 år med fugleregistreringer etter vegbygginga. Da kan en med rimelig grad av sikkerhet trekke konklusjoner om hvordan dette inngrepet har påvirket de ulike arter med fugl.

Rapportbestilling

Dette var bare en forholdsvis kort oppsummering av de data som er bearbeidet så langt, men artslistene over områdene og mer detaljert innsikt fåes i de foreløpige rap-

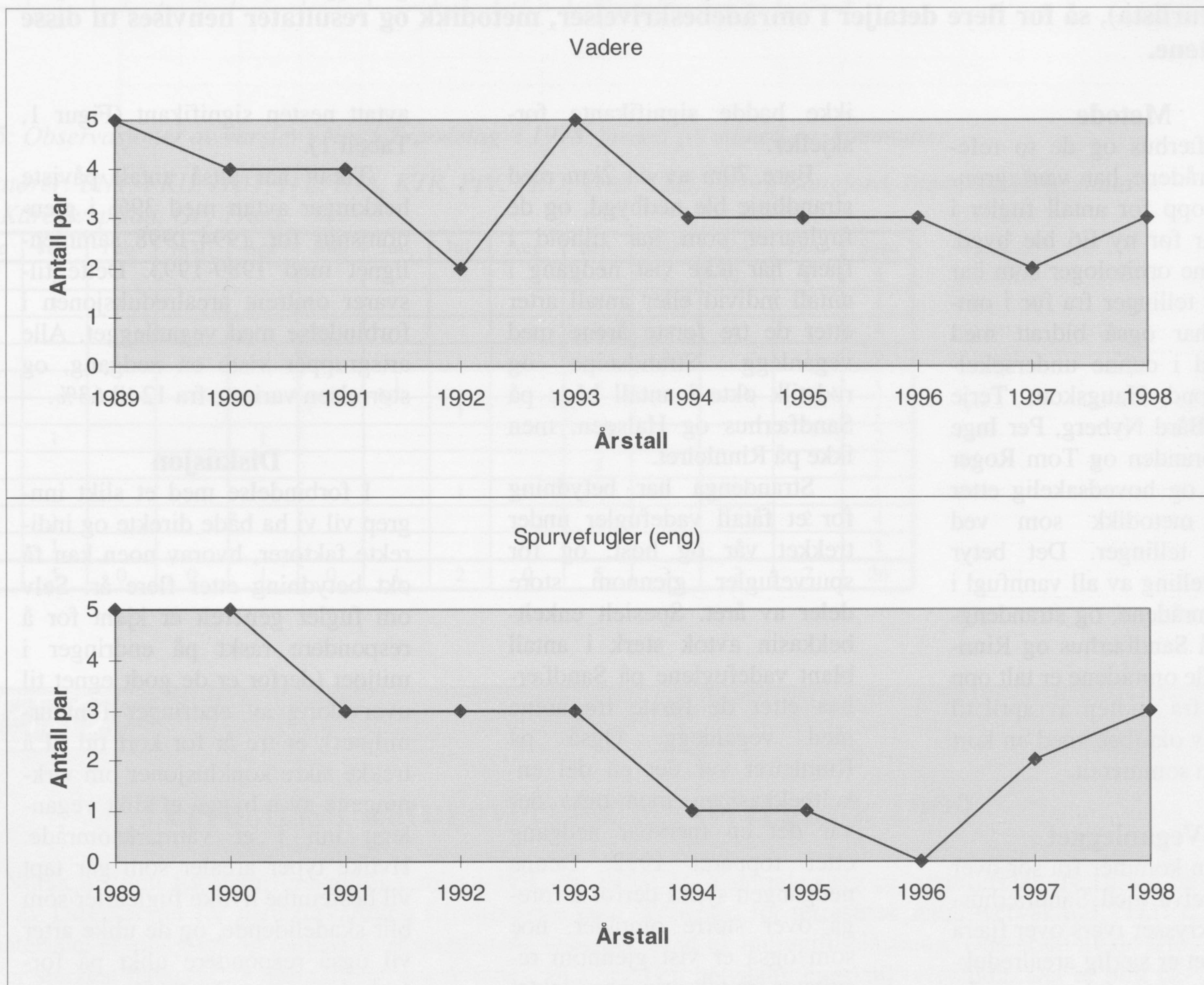
porter som er utgitt. Disse blir tilsendt *gratis* ved å kontakte Statens vegvesen, som også har finansiert arbeidet. Kontaktperson i vegvesenet er:

Arnold Rygg
Statens vegvesen
Byaveien 21, 7737 Steinkjer
Telefon: 74 16 86 92

Navnet på rapportene er angitt nedenfor. Rapporten om

Halsøen inneholder også en konsekvensvurdering ved planlagt videreføring av E6 nord for flystripa, en sak som blir svært aktuell de nærmeste årene. Den fjerde rapporten nedenfor er ikke knyttet direkte til virkninger av vegen over Sandfærhus, men handler om kollisjonsfare mellom fugler og biler mer generelt og inngår som en del av fugleundersøkelsene. I tillegg til fugleundersø-

kelsene forgår det botaniske undersøkelser på Sandfærhus. Det ble laget en botanisk statusrapport for Sandfærhus før vegbygginga, men det foreligger ikke noen rapport om virkningene av veganlegget på plantesamfunnene enda. Også det botaniske feltarbeidet fortsetter i 1999. Denne rapporten kan også bestilles på samme sted.

Figur 1. Antall hekkende par med vadefugler og strandenghekkende spurvefugler på Sandfærhus 1989-1998.

Tabell 1. Statistisk testing av utviklingen i antall hekkende par presentert i figur 1. Korrelasjon (Korr.) viser Spearman rangkorrelasjon mellom årstall og antall par med signifikansnivå (Sp. p), deretter gjennomsnittlig antall par i femårsperioden før habitatendring sammenlignet med de fem første årene etter, prosentvis endring og Mann-Whitney U-test med forskjellen mellom de to femårsperiodene (M-W p). * betyr signifikant på 0,05-nivå.

Antall hekkende	Korr.	Sp. p	Snitt 89-93	Snitt 94-98	% endring	M-W p
Andefugler	-0,31	0,38	1,6	1,4	- 12	0,75
Vadefugler	-0,62	0,06	4,0	2,8	- 30	0,08
Måkefugler	-0,08	0,82	1,4	1,0	- 29	0,91
Spurvefugler (eng)	-0,69	0,03*	3,8	1,4	- 63	0,02*
Totalt	-0,58	0,08	10,8	6,6	- 39	0,07

Litteratur

Husby, M. 1996. *Virkninger av E6 utbygginga på Sandfærhus. Del 1: Ornitologisk rapport og konsekvensvurdering for referanseområdet Halsøen*. Statens vegvesen og Biolog Magne Husby. Rapport nr. 1: 1996. 37 s.

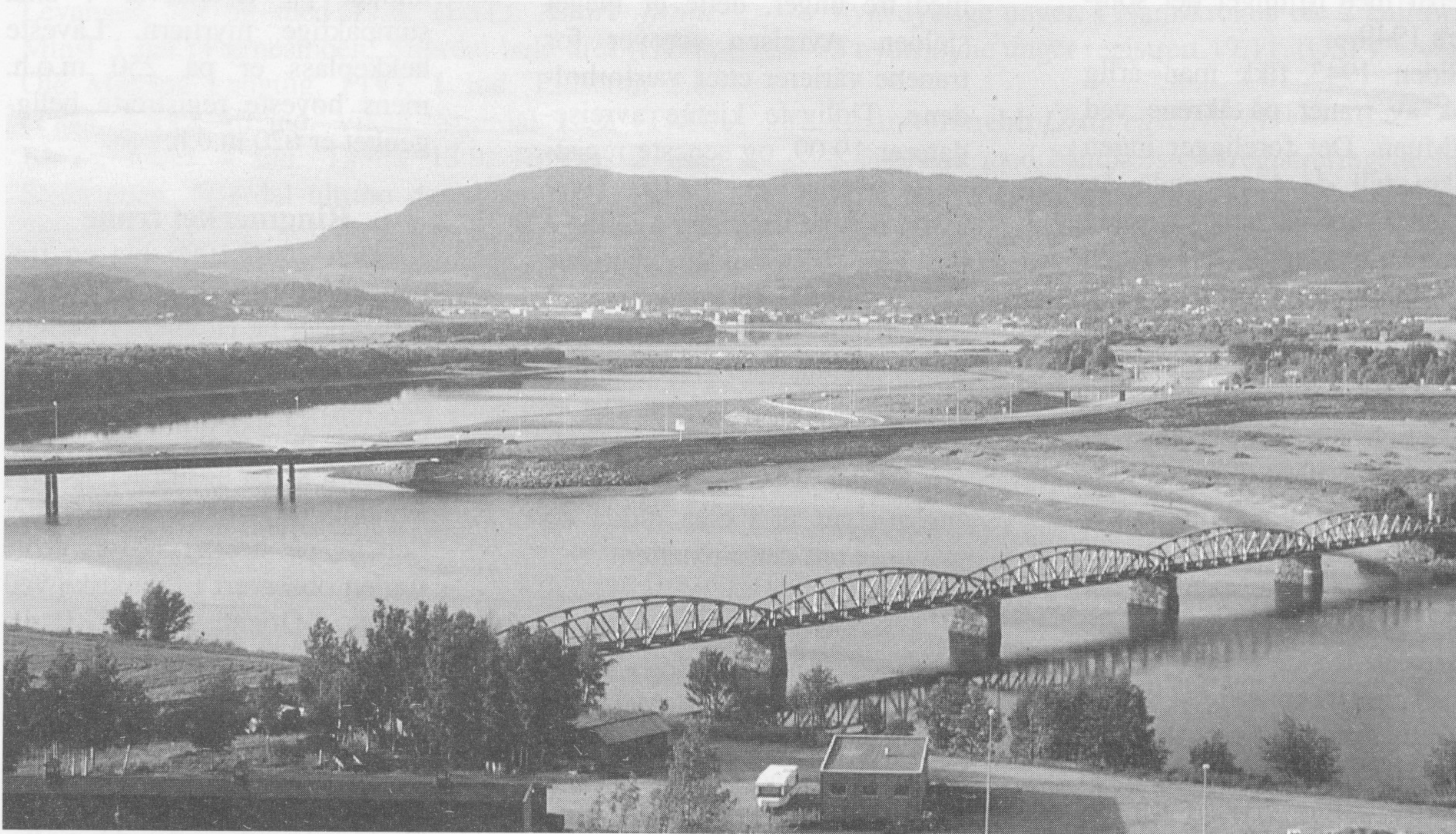
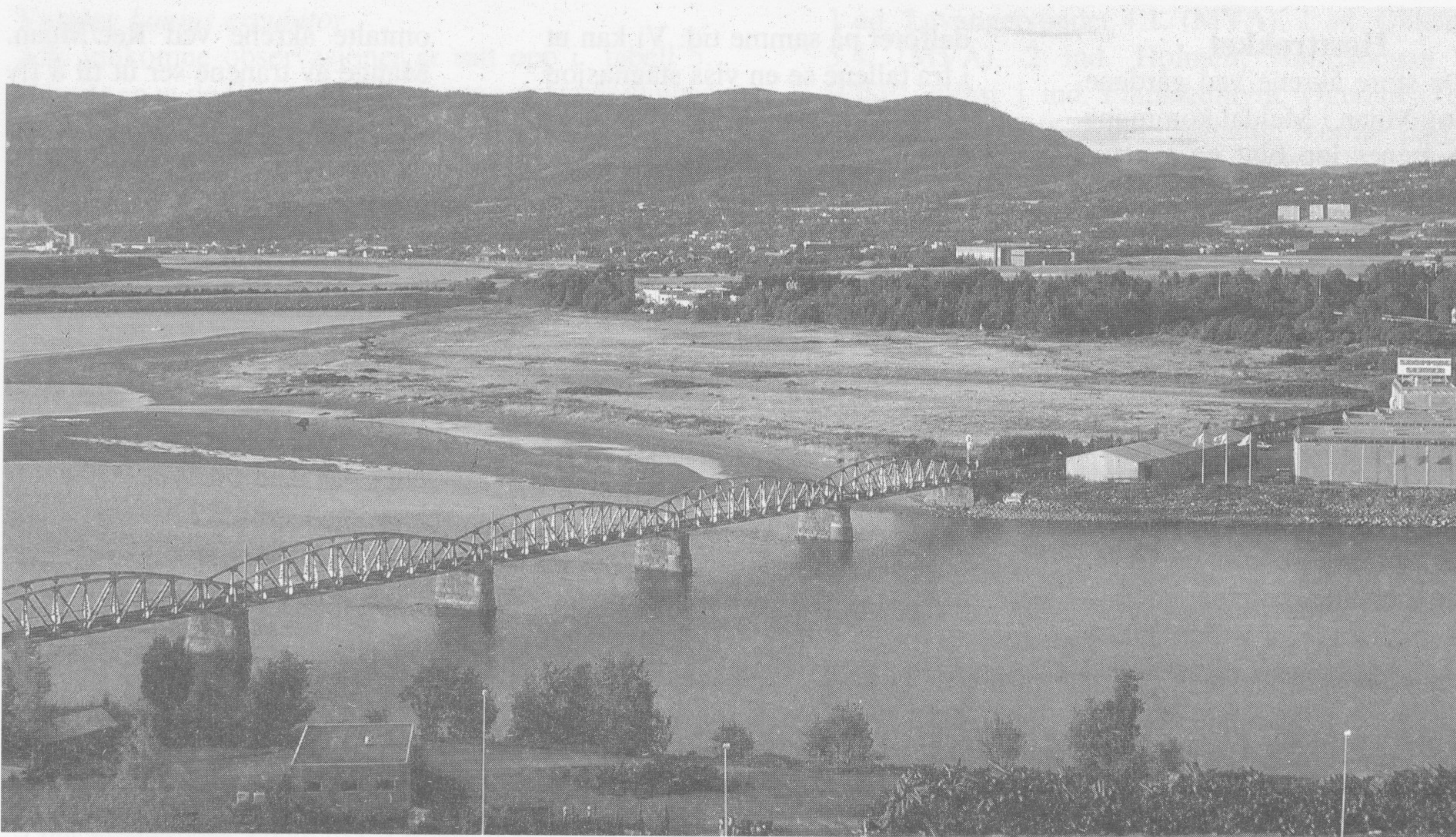
Husby, M. 1997. *Virkninger av E6 utbygginga på Sandfærhus. Del 2: Ornitologisk rapport for referanseområdet Rinnleiret*. Statens vegvesen og Biolog Magne Husby. Rapport nr. 1: 1997. 41 s.

Husby, M. 1997. *Virkninger av E6 utbygginga på Sandfærhus. Del 3: Ornitologisk rapport for*

Sandfærhus og endringer i fuglebestandene de tre første årene etter vegbygginga. Statens vegvesen og Biolog Magne Husby. Rapport nr. 2: 1997. 67 s.

Husby, M. 1997. *Kollisjonsfare og kollisjonshyppighet mellom biler og fugler*. Statens vegvesen og Biolog Magne Husby. Rapport nr. 3: 1997. 31 s.

Magne Husby (44), Åsen, er Dr. scient fra Universitetet i Trondheim, og arbeider ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, avd. for lærerutdanning, Levanger, og som frilans biolog, med forsknings- og utredningsoppdrag, med hovedvekt på ornitologi, for miljøforvaltningen og andre institusjoner. Han er også engasjert i NOF, som prosjektleder for Norsk Hekkefugltaksering, og som medlem i Norsk Faunakomite for Fugl (NFKF).

Våtmarksområdet på Sandfærhus før (over) og etter (under) at den nye E6'en ble bygget. Foto: Per Inge Værnesbranden

Tranene i Meldal

Morten Ree (NOF Orkla lokallag)

Går vi noen tiår tilbake i tid og sammenholder de forskjellige fuglearters utvikling med dagens nivå vil man for mange arter kunne påvise en negativ bestandsutvikling. En art som definitivt ikke har fulgt denne trenden er tranen. Denne store staslige fuglen har etterhvert blitt et vanlig syn i Trøndelagsfylkene. Det er nok først og fremst under vår- og høsttrekket at den blir observert da den for det meste holder til på dyrket mark i våre dalfører.

Høsttrekket

De store åkrene ved gårdene Ree og Muan i Meldal kommune har i årenes løp blitt en av landets største rasteplasser for traner under trekk. Første gang traner ble registrert på disse åkrene var høsten 1943 da tre fugler dukket opp. Dette førte til stor tilstrømming av skuelystne da dette var å betrakte som en sensasjon. For de aller fleste var nok dette deres første møte med denne fuglearten, og de med interesse for fugler kunne berette at disse fuglene hekker kun på Fokstumyra på Dovre. Av den grunn var det også svært vanskelig å bli trodd da Hans Hess fra Meldal kunne fortelle om sitt første hekkefunn av trane ved Ilbogen i Ilfjellområdet (Meldal kommune). Han kunne registrere et tranepar med to unger der sommeren 1949.

Siden 1943 fikk man årlig besøk av traner på åkrene ved Ree/Muan. Det foreligger ingen eksakte tall de kommende år. Det blir sagt at antallet økte sakte men sikkert og var i slutten av 1950-årene oppgitt til å være 12-15 individer. Senere fortsatte en jevn stigning uten at noen har merket seg noe antall. Først de siste 15 år har man enkelte år foretatt en telling som gir oss mer konkrete tall å forholde seg til (se tabellen).

Etterhvert som antallet har økt har tranene tatt i bruk flere åkrer og dette skaper mye uro og forflytninger som enkelte år har vanskeliggjort tellingen. Av den grunn fikk vi f.eks. ikke noen skikkelig telling i 1997. En annen tendens er at man har ansamlinger av traner både i Orkdal og Rennebu slik at under tellingen i 1999 vil det bli foretatt telling gjennom hele Orkla-

dalføret på samme tid. Vi kan ut i fra tallene se en viss stagnasjon i bestandsveksten.

År	Antall individer	Antall juv. (j) (m/kullstørrelser)
1984	52	ikke telt
1987	81	" "
1992	166	" "
1993	177	" "
1994	191	17 (8x1j, 3x2j, 1x3j)
1995	202	ikke telt
1996	212	28 (20x1j, 4x2j)
1998	243	31 (19x1j, 6x2j)

I femårsperioden fra 1987 til 1992 var det en økning på 105 %, mens man i seksårsperioden fra 1992 til 1998 hadde en økning på 46 %. Ungeproduksjonen for årene 1994, 1996 og 1998 har vært henholdsvis 8,9, 13,2 og 12,8 %. Vi merker oss at i 1994 ble det registrert et par med tre unger, dette er meget sjelden. Avreisen sørover for tranene varierer etter værforholdene. Tidligste kjente avreisedato er 19.09. og seneste registrerte avreise er 10.10. Hver kveld når det begynner å mørkne tar hele traneflokken vingene fatt og tar flere runder for å opparbeide høyde nok til å fly i plogform inn mot overnattingsplassene i Ilfjellområdet. Det er ennå ikke registrert hvor de står om natten. Det forekommer at fuglene går ut i elva Orkla og står tett i tett der om natten.

Vårtrekket

Også under vårtrekket er det mye traner å se i Meldal og i våre nabokommuner. De første ankommer rundt 10. april. Det er sett antall på opp til 80 individer, men fuglene opptrer mer parvis og er spredt over hele dalføret, selv om den største aktiviteten er ved de tidligere

omtalte åkrene ved Ree/Muan. Mange av tranene ser ut til å fly direkte inn til sine hekkeplasser hvor de markerer sin ankomst med sine karakteristiske trompetstøt. Siden 1993 har det årlig gått traner utover hele sommeren på dyrkamarka i Meldal. Antallet varierer fra fem til 25. Dette er sikkert i stor grad ungfugl som ikke er kjønnsmoden. Men også eldre enslige fugler eller par med mislykket hekking kan sannsynligvis være blant disse.

Hekking

Innenfor Meldal kommune (633 km²) er det påvist 22 hekkelokaliteter. Disse ligger spredt rundt om i kommunens høyreliggende skog- og fjellmyrer. Reiret er plassert nesten uten unntak på flytetorver i små sumpaktige myrtjern. Laveste hekkeplass er på 250 m.o.h. mens høyeste registrerte beliggenhet er 620 m.o.h.

Ringmerket trane

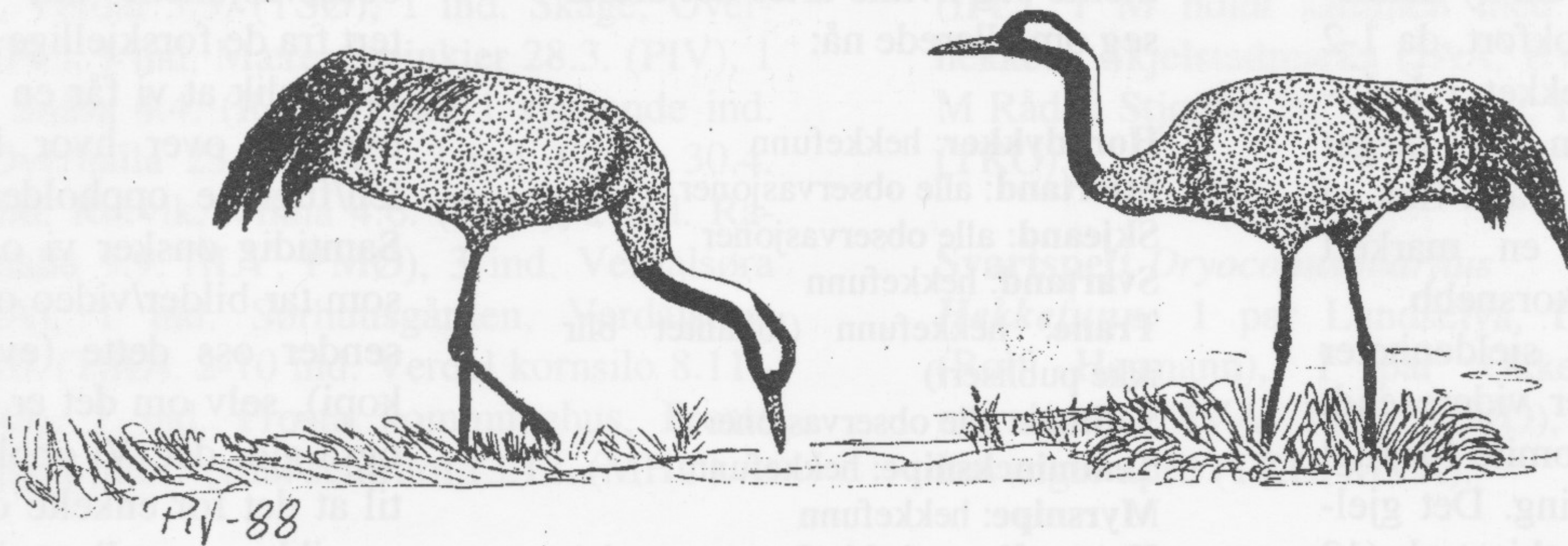
Den 20.07.1996 ble en tranunge ringmerket og påsatt fargekoder på Hølonda i Melhus kommune. Merkingen ble utført av Jostein Sandvik. Allerede samme år (22.09.) var denne tranen å se på høstrasteplassen i Meldal i følge med sine foreldre. Senere på høsten (23.11.) ble fuglen observert i Frankrike ved Forêt d'Orient utenfor Paris. Høsten 1997 var den igjen ved Ree-åkrene i Meldal (21.09.). Det at den ble med helt opp til Skandinavia som ettåring er noe uvanlig da de fleste blir igjen i Tyskland under vårtrekket. Senere samme høst (16.10.) ble den observert i Udars, Ortschaft i Tyskland. Under vårtrekket 1998 var den ved Hornborgasjön

i Sverige. På sommeren 1998 ble den sett ved Igletjønna i Rindal kommune på Nordmøre før den igjen dukket opp under høsttrekket (21.09.) i Meldal. Siste observasjon ble gjort nå i mai og kommer fra Tingvoll på Nordmøre hvor den ble observert

sammen med en make. Det er stor sannsynlighet for at den vil nå som treåring vil gjøre sitt første hekkeforsøk.

Denne fuglen har gitt oss mye informasjon hittil og det blir med spenning vi følger den videre.

Morten Ree (41), Løkken, er generalsekretær i NOF. Han har tidligere vært engasjert i Foreningen Våre Rovdyr, og har vært initiativtaker til stiftelsen av NOF Orkla lokallag.

Riv-88

OPPROP

Observasjoner fra Orkladalen

Et årtusen nærmer seg slutten. I den anledning er det fristende å gjøre opp status av ymse slag. På vegne av Orkla lokallag har undertegnede etter beste evne prøvd å opprettholde en statusliste for vårt nedslagsfelt, kommunene Orkdal, Meldal og Rennebu. Lista er laget og vedlikeholdt etter viltrapporter for de tre kommunene i tidsrommet 90/93 samt observasjoner offentliggjort i TN fra LRSK/Sør-Trøndelag. Totalt dreier det seg pr. utgangen av 1997 om (ikke mer enn) 220 arter.

Mange observasjoner faller imidlertid utenom nevnte rammer. Derfor går vi nå ut med en oppfordring til TN's lesere om å bidra med observasjoner av 'nye' arter i de tre kommunene, til og med 1999. Hvilke arter? Interesserte kan få tilsendt gjeldende liste (gjerne på e-post) ved å kontakte: NOF Orkla lokallag, v/HM Høiby, 72 48 63 67 eller e-post hmh@treng.no

Fugler i Nord-Trøndelag 1998

LRSK/Nord-Trøndelag (Den lokale rapport- og sjeldenhetskomite i Nord-Trøndelag)

LRSK-rapporten for 1998 bygger på observasjoner fra 29 rapportører og 99 observatører. En stor takk rettes til alle disse. De nesten 100 observatørene har sørget for at 1998 også ble et år med mye interessante observasjoner, i likhet med tidligere år.

Som vanlig blir det sett mye gås i fylket, til glede for mange fuglekikkere og til stor ergrelse for mange bønder. Av årets observasjoner er det vel i første rekke skjeggmeisene som var den store overraskelsen. Dårlig vær i mai førte til at uvanlig store flokker med boltit ble registrert i lavlandet. En ny hekkeart for fylket ble bokført, da 1-2 par dvergmåker hekket i Leksdalsvatnet. På grunn av et meget godt kongleår hos grana fikk vi likhet med 1996 en markert opptreden av båndkorsnebb.

Flere nasjonale sjeldenheter ble registrert, og er videresendt Norsk sjeldenhetskomite for fugl (NSKF) for vurdering. Det gjelder følgende arter: skjestork (12 ind. Namdalseid og Flatanger, september), amerikakrikkand (Falstadbukta, april og Lierne, mai), hybrid stokkand/stjertand, brilleand (2 obs. fra 1997 og 1 obs fra 1998) rødhodeand (Ørin, 1997), stivhaleand, hønsehauk (*A. g. buteoides*) (Frosta), kanadahettemåke (Skatval 1997), svartehavsmåke (Steinkjer 1997), hybrid svartehavsmåke/fiskemåke (Stjørdal 1997), bruntrøst (Otterøya, april), rosenvarsler (Vikna, 1994)

Hvilke observasjoner skal rapporteres?

LRSK/Nord-Trøndelag publiserte ei liste over hva som skal rapporteres i TN nr. 1-1996. Dersom du ikke har tilgang til denne lista, kan du få den tilsendt ved henvendelse til LRSK, i tillegg til rapporteringsskjema for observasjoner av arter som kreves dokumentert/beskrevet.

Utover de observasjonene som står i rapporteringslistene til

LRSK/NT (TN nr. 1-1997) vil vi også i økende grad ta med observasjoner eller hekkefunn av fåtallige arter for å få en bedre oversikt over forekomst og hekkebestand. De aktuelle artene vil bli inkludert i en framtidig revisjon av rapporteringslistene, men vi ber observatørene om å merke seg hvilke arter det dreier seg om allerede nå:

Horndykker: hekkefunn

Stjertand: alle observasjoner

Skjeand: alle observasjoner

Svartand: hekkefunn

Trane: hekkefunn (lokalitet blir ikke publisert)

Sothøne: alle observasjoner

Temmincksnipe: hekkefunn

Myrsnipe: hekkefunn

Hettemåke: hekkefunn, spesielt kolonier

Fiskemåke: hekkekolonier

Samtidig er observasjoner av store antall, vinterobservasjoner av normalt trekkende arter, observasjoner utenom artens kjente utbredelsesområde og andre uvanlig observasjoner av interesse. Se ellers årsrapportene for hva som blir publisert der.

Ved angivelse av lokalitetsnavn, er det ønskelig at kommunetilhørighet også er med. For godt kjente lokaliteter er ikke dette nødvendig (f. eks. Tautra, Ørin, Eidsbotn o. l.). Ved observasjoner fra lokaliteter som dekkes av flere kommuner ber vi om at den aktuelle kommunen hvor observasjonene er gjort i, angis. Dette gjelder bl.a. Leksdalsvatnet, Borgenfjorden og Rinnleiret.

Dersom det er flere observatører som registrerer de samme fuglene, vil vi oppfordre til å sende inn en felles rapport, eller at man blir enige om hvem som

skal ta seg av rapportskrivninga. Ofte opplever en at enkelte fugler oppholder seg på lokaliteten over et lengre tidsrom, og at forskjellige observatører er innom i løpet av flere dager for å se etter den/de aktuelle fuglen/fuglene. Ved slike tilfeller ønsker vi at samtlige datoer for observasjonene blir innrapportert fra de forskjellige observatørene, slik at vi får en fullstendig oversikt over hvor lenge fuglen/fuglene oppholder seg der. Samtidig ønsker vi også at alle som tar bilder/video og lignende sender oss dette (eventuelt en kopi), selv om det er andre som også gjør det. Vi opplever av og til at det for enkelte observasjoner ikke er vedlagt dokumentasjon, selv om vi vet at mange har tatt bilder av fuglene. Dette gjelder spesielt for observasjoner som skal vurderes av NSKF.

Observasjoner kan sendes inn fortløpende eller sendes samlet. LRSK har normalt møte i begynnelsen av februar hvor vi gjennomgår de observasjonene som er innsendt. Vi må derfor ha observasjonene tilsendt innen 1. februar det påfølgende året. Vi vil også minne om at vi setter svært stor pris på å få tilsendt dokumentasjon (bilder, video, lydopptak) og beskrivelser, for de artene hvor dette kreves. Ved innsending av bilder må bildene merkes med navn og adresse, og informasjon om lokalitet og dato, enten på bildet, i et følgeskriv eller med henvisning til det aktuelle bildet i rapporten fra observatøren. Husk å emballere bildene godt.

Vårobservasjoner fra Nord-Trøndelag

LRSK/Sør-Trøndelag har startet opp med innsamling av vårobservasjoner, som er publisert i LRSK-rapporten for Sør-Trøndelag. Fra og med våren 1999 vil det også bli innsamlet

vårobservasjoner fra Nord-Trøndelag. Publisering vil i midlertid skje i en felles artikkel for begge fylkene, utenom LRSK-rapportene. Selv om vårtrekket for i år er over når denne oppfordringen blir annonsert, håper vi at så mange som mulig har notert ankomstdatoer

for trekkfugler likevel. Forhåpentligvis vil dette stimulere til at også andre fugleinteresserte enn de mest ivrige fuglekikkerne kan bidra med sine observasjoner. Observasjonene sendes til LRSK/NT's adresse.

OBSERVASJONER

Lokaliteter som er ofte nevnt, er listet opp her med kommunetilhørighet:

Bjørhusdal/Store Bjørhusdal - Namsskogan, **Eidsbotn** - Levanger, **Falstadbukta** - Levanger, **Frøyningsdalen** - Namsskogan, **Gran** - Snåsa, **Halsøen** - Stjørdal, **Hammervatnet** - Levanger, **Kanalen** - Nærøy, **Leksdalsvatnet (V)/(S)** - henholdsvis Verdal og Steinkjer, **Lundleiret** - Steinkjer, **Lømsen** - Steinkjer, **Mære** - Steinkjer, **Namskroken** - Namsskogan, **Nordøyen** - Vikna, **Rinnleiret** - Levanger/Verdal, **Tautra** - Frosta, **Tronesbukta** - Verdal, **Sandfærhus** - Stjørdal, **Stiklestad** - Verdal, **Storleiret** - Frosta, **Straumen** - Inderøy, **Vikaleiret** - Frosta, **Øksninga** - Nærøy, **Ørin** - Verdal

Forkortelser:

Ad - adult, voksen fugl, **juv.** - juvenil, ungfugl, **M** - hann (male), **F** - hunn (female), **1K** - fugl i sitt 1. kalenderår (fram til 31.12.), **2K** - fugl i sitt 2. kalenderår.

* betyr at observasjonen er dokumentert med foto, video, lydopptak, fjær o.l.

Observatører med mer enn to observasjoner er forkortet med initialer. Observasjoner som er hentet fra "Siste nytt fra Nord-Trøndelag" på NOF avd. Nord-Trøndelag's hjemmeside på Internett er markert slik: Observatør/INT. Vi gjør ellers oppmerksom på at observasjoner av arter hvor LRSK/NT krever dokumentasjon/beskrivelse, og som er publisert på Internett, ikke blir vurdert av oss før den aktuelle observasjonen blir tilsendt LRSK direkte. Vi vil derfor sterkt oppfordre observatørene om å sende sine observasjoner til LRSK så fort som mulig.

Tabeller er samlet i slutten av rapporten.

Rettelser og tillegg til tidligere rapporter:

Amerikakrikkand *Anas crecca carolinensis*

1 M Eidsbotn 30.4.1995 (TKO, MVA). Tidligere publisert med feil årstall (1996) i LRSK-rapport for 1996.

Taffeland *Aythya ferina*

1 F Leksdalsvatnet 9.5.1997 (MVA): Tillegg på observatører: KHE og MMY.

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

1 ind. Ørin 16.11.1997 (THA): Tillegg på observatører: MMY, ESÆ, KHE.

Polarsisik *Carduelis hornemanni*

Riktig dato på fuglene fra Sklinna i 1996 skal være 3.10. og ikke 2.10.

Observasjoner fra tidligere år:

Storlom *Gavia arctica*

1995: Vinterfunn: 3 ind. Hynne, Frosta 14.2. (RPE). **1997: Vinterfunn:** 1 ind. Svaet, Tautra 26.1. (RPE), 2 ind. Åtlo, Frosta 2.2. (RPE).

Gulnebbblom *Gavia adamsii*

1997: 1 ind. Tautra 5.1. (MMY, TRE).

Islom *Gavia immer*

1996: 1 ind Tautra 24.3. (MMY, GRU, EED, AHA).

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

1996: 1 ind. Hoplaelva, Åsenfjord, Levanger 22.11. (RPE).

Toppdykker *Podiceps cristatus*

1996: Lyngås-Lyngård, Leksdalsvatnet (V): 2 ind. 12.5. (MMY, GKL, BGS, KOB), 5 ind. 17.5. (MMY, TRE). **1997:** 10 ind. Tautra 5.1. (MMY, TRE).

Grålire *Puffinus griseus*

1996: 1 ind. Sklinna 2.10. (Frode Jakobsen, THA, MVA).

Knoppsvane *Cygnus olor*

1997: 2 ad. Rinnleiret (L) 17.5. (MMY, BRA, SAS)

Sædgås *Anser fabalis*

1997: 1 ind. Lundselveset, Leksdalsvatnet (V) 9.5. (MMY, KHE, MVA), 1 ind. Eidsbotn 10.5. (MMY, Audun Amundsen).

- Tundragås** *Anser albifrons*
1996: 1 ind. Nossum, Levanger 12.5. (MMY, GKL, BGS, KOB), 2 ind. Fiborgtangen 12.5. (MMY, GKL, BGS, KOB), 2 ad. Fiborgtangen 17.5. (MMY, TRE), 1 ad. Frøsetvågen, Steinkjer 17.5. (MMY, TRE), 1 ad. Binde, Leksdalsvatnet (V) 17.5. (MMY), 3 ind. Storleiret 15-17.9. (RPE).
1997: 1 ind. Fiborgtangen 17.5. (MMY, BRA, SAS).
- Kvitkinngås** *Branta leucopsis*
1996: 1 ind. Skogn 12.5. (MMY, GKL, BGS, KOB). **1997:** 1 ind. Ørin 17.5. (MMY, BRA, SAS).
- Ringgås** *Branta bernicla hrota (østlig)*
1997: 1 juv. (1K) Storleiret 12-20.9. (RPE).
- Brunnakke** *Anas penelope*
1997: Seint høstfunn: 1 F-farget Hammervatnet 16.11. (MMY, THA, ESÆ, KHE).
- Snadderand** *Anas strepera*
1996: 1 par Falstadbukta, Levanger 1.5. (MMY, EED, Stian Edvardsen, Jørn Helge Magnussen).
- Stjertand** *Anas acuta*
1996: 7 ind. Lundleiret 1.5. (MMY m.fl.).
1997: 1 M Storleiret 21.6. (RPE).
- Knekkand** *Anas querquedula*
1996: 1 M Eidsbotn 12.5. (MMY, GKL, BGS, KOB).
- Skjeand** *Anas clypeata*
1994: Hekkefunn: 1 F m. 5 pull Måsdammen, Tautra 17.7. (RPE). **1995:** 1 M Storleiret 11.5. (RPE)
- Fjellvåk** *Buteo lagopus*
1994: Vinterfunn: 1 ind. Brannhaugen, Frosta 22.12. (RPE).
- Åkerrikse** *Crex crex*
1990-1996: Hørt de fleste år på Burøya, Hortavær, Leka. Ikke hørt i 1997 (Jorunn & Reidar Berg, Hans Petter Berg). Se ellers 1998-observasjonene.
1997: 1 spillende M Kolvereid, Nærøy ultimo juni (Ivar Storø).
- Fasan** *Phasianus colchicus*
1996: 2 juv. Skjefte, Steinkjer ultimo august, 1 M samme sted 19.11. (Harald Gran).
- Tjeld** *Haematopus ostralegus*
1997: Vinterfunn: Minst 140 ind. Ørin 16.11. (MMY, THA, ESÆ, KHE).
- Avosett** *Recurvirostra avocetta*
1997: 1 ind. Ørin 12.5. (ESØ). Samme fugl er tidligere rapportert fra Rinnleiret samme dag (LRSK-rapport for 1997).
- Dverglo** *Charadrius dubius*
1997: 1 ind. Ørin 5.6. (TSØ).
- Tundralo** *Pluvialis squatarola*
1996: Vårfunn: 1 ind. (2K) Lundleiret 12.5. (MMY, GKL, BGS, KOB).
- Vipe** *Vanellus vanellus*
1997: Seint høstfunn: 7 ind. Halsøen 16.11. (MMY, THA, ESÆ, KHE).
- Myrsnipe** *Calidris alpina*
1996: 1 ind. Tautra 24.3. (MMY, GRU, EED, AHA).
- Fjellmyrløper** *Limicola falcinellus*
1997: 1 ind. Lundleiret 16.8. (SMO).
- Rugde** *Scolopax rusticola*
1994: Vinterfunn: 1 ind. Brannhaugen, Frosta 17.12. (RPE).
- Rødstilk** *Tringa totanus*
Vinterfunn: 1996: 14 ind. Tautra 24.3. (MMY, GRU, EED, AHA). **1997:** 3 ind. Tautra 5.1. (MMY, TRE).
- Sotsnipe** *Tringa erythropus*
1996: Vårtrekk: 1 ind. Storleiret 14.5. (RPE).
1997: Vårtrekk: 1 ind. Ørin 17.5. (MMY, BRA, SAS).
- Dvergmåke** *Larus minutus*
1997: 1 juv (1K) Lundleiret 18.9. (SMO).
- Fiskemåke** *Larus canus*
1996: Store antall, vinter: 63 ind. Vikaleiret, Frosta 9-11.2. (RPE).
- Skogdue** *Columba oenas*
1996: 1 ind. Lundleiret 1.5. (MMY, KAS, EED, Stian Edvardsen, Jørn H. Magnussen, Øystein R. Størkersen, GRU).
- Ringdue** *Columba palumbus*
1994: Vinterfunn: 1 ind. Vikaleiret, Frosta 6.2. (RPE).
1995: Vinterfunn: 1 ind. Alstad, Frosta 31.1. (RPE), 2 ind. Frosta skole, Frosta 4.12. (RPE).
- Tyrkerdue** *Streptopelia decaocto*
1995: 1 ind. Vikaleiret, Frosta 2.8. (RPE).
- Gråspett** *Picus canus*
1997: 1 ind. Vågen/Stene, Frosta 26.10. (RPE)
- Grønnspekk** *Picus viridis*
1994/95: 1 M Åtlo, Frosta vinteren (Åsmund Åtlo, RPE)
- Tretåspett** *Picoides tridactylus*
1994: Hekkefunn: 2 ad m. juv. Lian, Frosta 7.8. (RPE). **1996: Hekkefunn:** Reir m. pull Ramnåsen, Frosta 24.6. (RPE).

Trepiplerke *Anthus trivialis*

1996: Seint høstfunn: 1 ind. Sklinna 1-2.10. (MMY, THA, Frode Jakobsen, MVA).

Skjærpiplerke *Anthus petrosus*

1996: Vinterfunn: 1 ind. Åtlohaugen, Frosta februar (RPE).

Spettmeis *Sitta europea*

1994/95: 1 ind. Moksnesåsen, Frosta vinteren (RPE).

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*

1995: 6 ind. Viktil, Frosta 27.10. (RPE). **1996:** 2 ind. Draugvika, Frosta februar (RPE).

Pilfink *Passer montanus*

1996-1997: Registrert regelmessig (daglig) i perio-

den (se 1998 for videre registreringer) ved Vikaleiret, Frosta (RPE). Første funn var 2 ind. 3.11.1996, og vinteren 97/98 var antallet 12 ind.

1997: Hekkefunn: 1 par med 2 kull Vikaleiret, Frosta (RPE). Se 1998 for videre registreringer.

Stillits *Carduelis carduelis*

1996: minst 1 ind. Valen, Tautra 3.12. (RPE)

Polarsisik *Carduelis hornemanni*

1995: 3 ind. Ulvik, Frosta februar (RPE).

1997: 3 ind. Forbregd, Lein, Stiklestad, Verdal 20.2. (TSØ).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

1997: 1 ad. M Balgård v/Verdalselva, Verdal 21.6. og 28.6.* (TRE).

Observasjoner fra 1998:

Smålom *Gavia stellata*

Store antall: minst 30 ind. Tautra 7.2. (MVA, SMO), 12 ind. Rinnleiret 12.5. (TKO).

Storlom *Gavia arctica*

Vinterfunn: 2 ind. Lorvikleiret 16.2. (MVA), 1 ind. Lorvikleiret 3.11. (MVA). **Sein innlandsobs:** 1 ind. Langvika, Øyvatnet, Høylandet 8.11. (PIV).

Islom *Gavia immer*

1 ind. Øksninga 25.1 (FKU), 2 ad. Higerholmen, Vikna 10.5. (FKU), 1 ad. Oterholmen, Vikna 16.6. (FKU), 1 ad. Ørin 17.7. (IHA), minst 11 ind. Hummelværet, Vikna 7.9. (FKU, PIV, RAW), 1 ad. Rinnleiret 23.9. (MVA), 1 ind. Straumen 29.10. (MVA). Tautra: 1 ind. 1.2. (TRØ, BNY), minst 2 ind. 7.2. (MVA, SMO), 1 ind. 21.2. (MVA, TKO), 1 ind. 11.12. (TKO), 1 ind. 26.12. (MVA, AIA).

Ytter-Vikna er et viktig sjøfuglområde, bl.a. for overvintrende lommer. Bildet viser en islom ved Hummelværet, 7. september 1998. Foto: Per Inge Værnesbranden

Gulnebbblom *Gavia adamsii*

2 ind. Øksninga 13.1 (FKU), 1 ad. Hundhammaren, Nærøy 2.5 (FKU), 1 ind. Nordøyen 6.9. (FKU, PIV), minst 2 ind. Hummelværet, Vikna 7.9. (FKU, PIV, RAW). Tautra: 1 ad. 1.1. (MVA), 1 ad. og 1 juv. 11.1. (MVA), 1 ind. 1.2. (TRØ, BNY), 1 ad. og 2 juv. 7.2. (MVA, SMO), 2 ind. 14.2. (TRØ, BNY), 1 ind. 29.3. (MVA, HJE, GRU, RJA, CMO, FMO, ESN).

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

1 ind. Levangersundet 4.3.* (TKO, MVA), 1 ind. Aglen, Otterøya, Namsos 5.4. (KTR, IFL), 1 ind. Steinkjerelva, v/Prixbrygga, Steinkjer 12-13.11. (Fredrik Hågnemark, SMO, Thomas Viken), 2 ind. Levangersundet, Levanger 19.11. og ut året, 3 ind. samme sted 27.12. (TKO m.fl.).

Toppdykker *Podiceps cristatus*

Tautra: 2 ind. 1.1. (MVA), 6 ind. 11.1. (MVA), 4 ind. 1.2. (TRØ, BNY), 11 ind. 7.2. (MVA, SMO), 10 ind. 14.2. (BNY, TRØ, THA), 9 ind. 21.2. (MVA, TKO), 9 ind. 28.2. (MVA), 12 ind. 29.3. (HJE, GRU, RJA, CMO, FMO, ESN, MVA), 7 ind. 20.8. (MVA), 12 ind. 26.12. (MVA, AIA). Tronesbukta: 1 ind. 31.3. (IHA). Leksdalsvatnet: 1 ind. Figgaset (S), 28.4. (PMØ), 1 ind. (V) 3.5.-3.9 (TSØ, IHA m.fl.). Lorvikleiret: 4 ind. 19.2. (MVA), 1 ind. 3.4. (MVA), 2 ind. 8.4. (MVA), 3 ind. 16.4. (MVA), 1 ind. 3.11. (MVA). Vinge, Stjørdal: 1 ind. 19.4. (TBO, JAA/INT). Hammervatnet: 1 ind. 21.8 (MHU). Kun ett ind. på Leksdalsvatnet. Har toppdykkeren gitt opp Leksdalsvatnet som hekkeområde eller er det dårlig dekning som gjør at arten ikke blir påvist hekkende? Maksimumstallet fra Tautra, 12 ind., viser at vinterbestanden er forholdsvis stabil der. Maks. tall de siste årene fra Tautra er: 1995: 17, 1996: 7, 1997: 11.

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena*

Ferskvannsfunn: 1 ind. Leksdalsvatnet 11.5 (MHU).

Store antall: 52 ind. Vinge, Stjørdal 19.4. (TBO, JAA/INT).

Horndykker *Podiceps auritus*

Hekkefunn: 4 par m/reir Halltussvatnet, Nærøy 14.5 (totalt 18 ind.) (FKU). 1 par hekket i Lavvatnet, Nærøy (FKU). 12 reir ved Hammerøya, Hammervatnet, ingen i naturreservatet (MHU). 1 reir Klingsundet (LVÅ). LRSK/NT ønsker å få bedre oversikt over bestandsstørrelsen og vi vil ha tilsendt alle hekkefunn og eventuelt også antall fugler som er tilstede i hekkesesongen. Vi oppfordrer observatørene til å følge opp hekkelokalitetene over flere år. Se ellers opprop et annet sted.

Grålire *Puffinus griseus*

8 ind. Nordøyen 6-7.9. (FKU, PIV), minst 2 ind. Hummelværet, Vikna 7.9. (FKU, PIV, RAW). Uvanlig stort antall for en enkeltlokalitet.

Havsvale *Hydrobates pelagicus*

1 ind. Nordøyen 6.9.* (PIV, FKU). Fuglen ble ringmerket.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Innlandsfunn: 1 ind. Hammervatnet 26.4. (MHU), 1 juv. Gudå, Meråker 2.5. (TRØ, Jan Flåan), 1 juv. funnet død Østre Bergtjønna, Elvran, Stjørdal 4.9. (Pål Klevan), 3 ad. Brønstadbukta, Snåsavatnet, Snåsa 6.9. (PMØ). Storskarven blir registrert årlig i Snåsavatnet, og i 1996 ble også arten sett i januar.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Funn fra Trondheimsfjorden: 1 juv. Tautra 14.2. (TRØ, BNY, THA). Funn fra Trondheimsfjorden er svært uvanlig.

Knoppsvane *Cygnus olor*

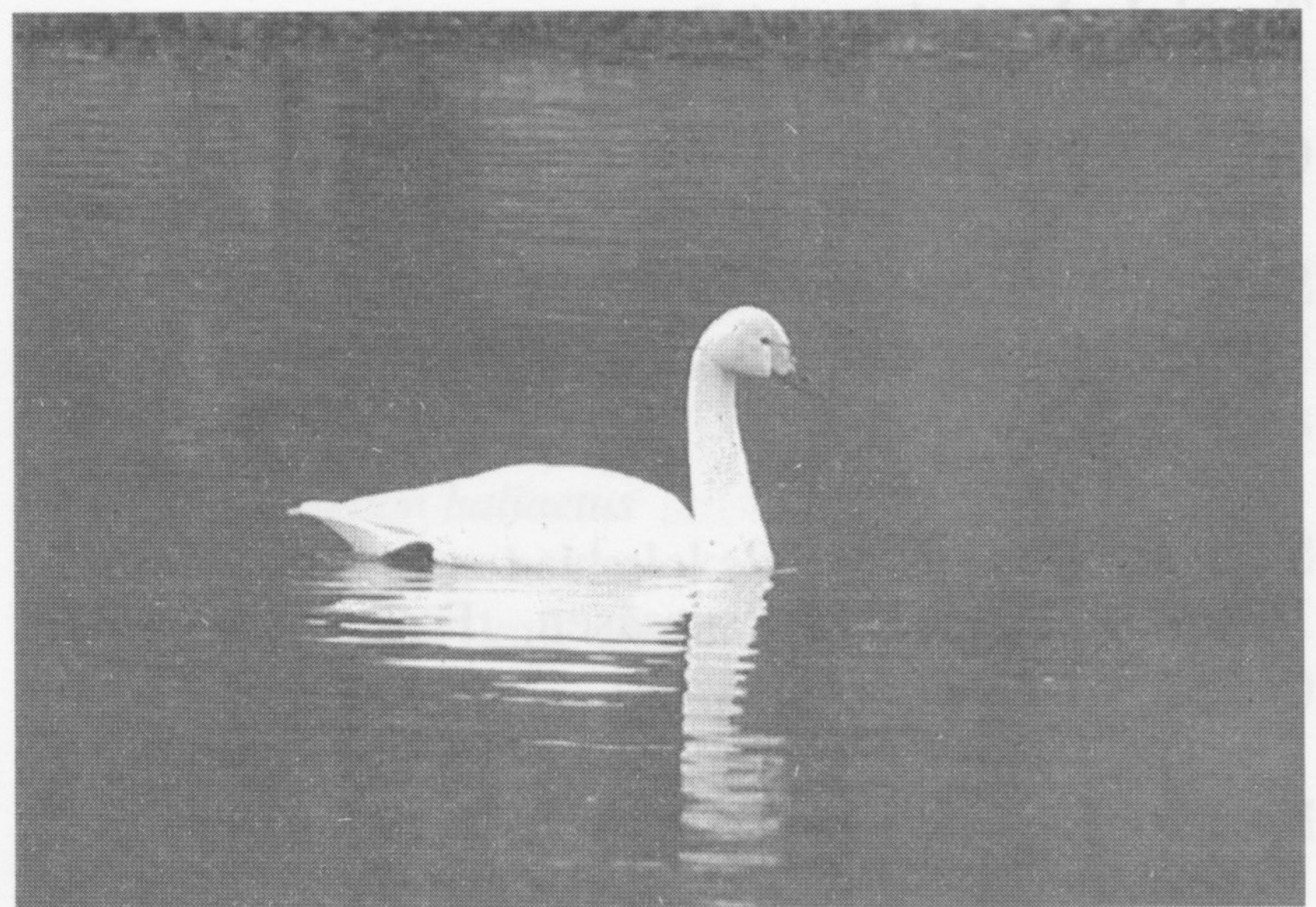
1 ad. Sandfærhus 14.2. (PIV), 1 2K Leksdalsvatnet (S) 7-8.4, 15.4 og 18.4. (PIV), 1 ind. Hammervatnet 14-17.4. (AHU, MHU m.fl.), 1 ind. Movatnet 16-17.6. (MHU, MVA), 5.9. (AHU) og 14.10. (AHU).

Dvergsvane *Cygnus columbianus*

1 ad. sett på flere lokaliteter mellom Einang og Bergshølen, Stjørdal 28.3.-16.4.* (TRØ, BNY m.fl.). Sannsynligvis samme fugl som ble sett i Stjørdal i samme tidsrom i 1997.

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Hekkefunn: 1 par har hekket ved et vatn i Grong "de siste årene" (Arne Sundli, Karl Brøndbo). **Sommerfunn:** 1 ad. Figgaset, Leksdalsvatnet (S) 5.6. (skade på halsen, sannsynligvis p.g.a. kollisjon med kraftledning) (PIV), 1 par Grong kommune (ikke samme lokalitet som hekkefunnet) ca. 10.6. (Ragnar Holm). 1 2K Frøyningdalen 9.6. og 13.6. (ØSP). **Store antall:** 194 ind. Hammervatnet 17.4. (MHU), 346 ind. Leksdalsvatnet (bl.a. 320 ind. Lyngås-Lyngård ("område I")) 20.4. (PIV).

Dvergsvane, Bergshølen, Stjørdal 16.4.1998

Foto: Morten Vang

Sædgås *Anser fabalis*

Det ble registrert sædgås på flere lokaliteter på vårtrekket, de fleste i lag med kortnebbgås-flokkene. Vårobservasjonene er satt opp i tabell 1. **Observasjoner fra hekke-/myteområde:** På mytelokaliteten i Røyrvik ble det kun registrert fjær og ekskrementer, som tydet på at myteflokken hadde vært på stedet, men at de hadde flyttet til en annen lokalitet (ØSP). **Høsttrekk:** 1 ind. Gjørsv 23.9. (MVA), 5 ind. Nestvold, Verdal 26.9. (PIV), 4 ind. Lynvatnet, Levanger 4.10. (MHU).

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Tidligste vårfunn: 2 ind. Eidsbotn 11.4. (MHU). **Store antall:** ca. 1500 ind. Gjørsv 20.4. (MVA), minst 3000 ind. Sætersmyran, Levanger 4.5. (MVA), minst 6000 ind. Mære 10.5. (THA, ESA, MV A). **Sommerfunn:** 1 ind. Ørin 1-3.6. (MVA), 1 ind. Straumen 8-10.7. (MVA).

Tundragås *Anser albifrons flavirostris* (grønlandsk tundragås)

De samme 5 fuglene som ble sett i Stjørdal fra 8.12.1998 holdt seg i Stjørdalsområdet fram til 30.1. De ble registrert flere steder, bl.a. Halsøen og Sandfærhus, men holdt seg for det meste ved Hognes (2 km øst for Stjørdalshalsen) (BNY, TRØ m.fl.).

Tundragås *Anser albifrons*

Som vanlig er de fleste observasjonene fra vårtrekket (tabell 2), mens forekomsten om høsten er mer spredt. De fleste observasjonene er gjort i samband med kortnebbgåstrekket. **Høsttrekk:** 1 ind. Ronglan, Levanger 20.9. (PIV), 1 ad. Holte, Verdal 30.9. og Måsholmen i Verdalselva 1-2.10. og 9.10. (KMI), 1 ind. Lynvatnet, Levanger 4.10. (MHU).

Grågås *Anser anser*

Hekking i Trondheimsfjorden: 1 par hekket på Åsholmen, Frosta (Jacob Elverum, RPE m.fl.). Grågås er tidligere ikke funnet hekkende i Trondheimsfjorden, i følge Norsk Fugleatlas. **Innlandshekking:** 2 par m. 6 unger hver, Halltussvatnet, Nærøy 22.7 (FKU). **Innlandsfunn:** 2 ind. Figgaset, Leksdalsvatnet (S) 15-17.4. (PIV), 3 ind. Lyngås-Lyngård, Leksdalsvatnet, Verdal 20.4. (PIV), 1 ind. Sør-

Leksdal, Verdalen 25.4. (KMI, IHA), 1 ind. Klingsundet 14.5. (LVÅ) og 13.6. (PIV), 1 ind. Sørhaug, Verdalen 5.8. (IHA), 110 ind. Lynvatnet, Levanger 4.10. (MHU), 6 ind. (sannsynligvis 1 par med 4 unger) Brekkvatnet, Namsskogan 20-23.10. og 1 ind samme sted 26.10. (ØSP), beitet sammen med en reinflokk! Det er ikke uvanlig med innlandsfunn, men flokken på 110 ind. i Lynvatnet må vel sies å være utenom det vanlige. **Store antall:** ca. 1000 ind. Storleiret 13-27.9. (RPE). Ny rekord for Nord-Trøndelag?

Stripegås *Anser indicus*

2 ind. Lundleiret 3.5. (SMO), 3 ind. i området Verdalen stadion - Måsholmen i Verdalselva - Ørin 16.7.-15.9.* (TSØ, HSØ, IHA, RVA, MVA). En av fuglene ble avlivet p.g.a. en brekt vinge.

En av stripegjessene fra Verdalen, 16.7.1998.
Foto: Morten Vang

Snøgås *Anser caerulescens*

Minst 1 ind. Sørhaug, Verdalen 11.5. (IHA) og Leksdalsvatnet (V) 11.5.* (MVA).

Kvitkinngås *Branta leucopsis*

Uvanlig mange observasjoner fra våren, mens bare ett ind på høsten, Rinnleiret 1.10. (MHU). Dette i kontrast til 1997, hvor det ble gjort 13 høstobservasjoner. Vårobservasjonene er satt opp i tabell 3.

Ringgås *Branta bernicla*

1 ind. østlig *B. b. bernicla* (mørkbuket) Ørin 28.5. (THA). To flokker på h.h.v. 4 og 25 ind. trakk sør-øst over ved Hummelværet, Vikna 7.9. (FKU, PIV, RAW). Fuglene antas å ha vært vestlige ringgjess *B. b. hrota* (lysbuket), som hekker på Svalbard, og trekker langs norskekysten. 1 ind. Aker, Ørin 24.9. (TSØ), ikke underartsbestemt.

Mandarinand *Aix galericulata*

2 M Hasvåg, Flatanger 2-5.6.* (TSØ, HSØ, IHA m.fl.).

Brunnakke *Anas penelope*

Vinterfunn: Tautra: 1 F 1.1. (MVA), 2 M 7.2.

(MVA, SMO), 1 par 28.2. (MVA), 1 F 30.11. (ESÆ), 7 ind. 26.12. (MVA, AIA). 2 M Storleiret, Frosta 11.1. (MVA), 1 F-farga ind. Straumen 31.1. (HJE, IAS), 1 M Sandfærhus 27.2. (BNY), 3 ind. Halsøen 1.12. (PIV), 1 M Aker, Ørin 3.12. (TSØ).

Snadderand *Anas strepera*

1 par Flakkan, Høylandet 16.6. (y SP).

Krikkand *Anas crecca*

Vinterfunn: 1 F Ørin 15-26.2. (IHA, TSØ), 1 F Langstein, Stjørdal 30.11-1.12. (PIV), 1 ind. Moavatnet, Nærøy 21.12 (FKU). **Store antall:** 184 ind. Vel-lamelen, Steinkjer 18.10. (PIV).

Stokkand *Anas platyrhynchos*

Store antall: ca. 580 ind. Fiborgtangen 22.2. (MVA).

Stjertand *Anas acuta*

Vinterfunn: 1 F Tautra 11.1. (MVA), 1.2. (TRØ, BNY) og 7.2. (MVA, SMO), 1 F Namsosen, Namsos 22-23.1. (IFL). **Sommerfunn:** 1 par Vektarlaia, Røyrvik 19.6. (ØSP). Største ansamlinger var fra Rinnleiret, hvor opp til 14 ind. ble registrert i perioden 22.8. - 29.10. (MVA, MHU, TSØ), med 11 ind. 12.10. (MVA) og 14 ind. 21.10. (MVA) som maksimum. Kommunevis fordeling av alle innkomne funn er satt opp i tabell 4.

Knekkand *Anas querquedula*

1 M Klingsundet 26.4. (LVÅ), 1 F Namsosen, Namsos 30.4. (IFL), 1 par Ørin 4-5.5. (MVA) 1 par Ørin 6.5. (TSØ), 1 par Ørin 10.5. (ESÆ, THA, MVA), 1 M Øksninga 12.5 (FKU). Hammervatnet: 1 M 12.5. (MHU f.m.fl.(forferdelig mange flere)), 1 par 16-17.5. (MHU, THA), 1 par + 1 M 21.5. (MHU m.fl.), 1 M 23.5. (THA), 1 par 28.5. (MHU), 1 M 29.5. (TSØ, HSØ). Leksdalsvatnet (V): 2 M 12-13.5. (ESÆ, THA, MVE), 1 M 21.5. (THA), 1 M 1.6. (TBO/INT) og 3.6. (MVA). 1 M Finnanger, Namsos 17.5. (KTR/INT), 1 par Tautra 28.5. (THA), 2 juv. Tautra 5.8. (BNY, MVA), 3 ind. Tautra 20.8. (MVA). De to ungfuglene fra Tautra kan tyde på at de har blitt klekket ut i Måsdammen på Tautra.

Skjeand *Anas clypeata*

Hekkefunn: 1 par hekket Hammervatnet (MHU). Arten observert i Hammervatnet i perioden 29.4.-24.10. (MHU m.fl.) med største antall på 4 M og 1 F 16.5. og 23.5. (MHU), 4 M 4.6. (MHU), 3 M og 2 F 12.5. (BNY, TRØ, HJE, IAS, BEB, KAS). **Funn utom Hammervatnet: Vårfunn:** 2 M Klingsundet 28.4. (LVÅ), 1 par Horvereidvatnet, Nærøy 1.5. (FKU), 1 F Tautra 6.5. (MVA), 1 par Lømsen 8-9.5. (ESÆ, MVA, THA, PIV), 1 par Øksninga 12.5. (FKU), 2 par Øksninga 14.5. (FKU), 1 M Brakkvannsdammen, Tautra 15.5. (RPE), 2 par Kanalen 18-27.5. (FKU), 1 M Falstadbukta, Levanger 23.5. (BNY, THA), 1 par Lømsen 26.5. (PIV). **Sommerfunn:** 1 M Tautra 21.6. (MMY, TRE/INT). **Høstfunn:** 1 ind. Tautra 20.8. (MVA), 1 ind. Sandfærhus 5.9. (MHU), 1 ind. Halsøen 14.9. (MHU), 1 ind.

Fiborgtangen 19.9. (PIV), 1 ind. Varøystranda, Nærøy 25.9. (FKU), 2 ind. Halsøen 26.9. (MHU).

Toppand *Aythya fuligula*

Vinterfunn: 1 F Halsøen 1-30.1. (PIV, BNY), 1 F Øra, Byavatnet, Levanger 13.2. (PIV), 1 M Halsøen 26.2. (BNY), 2 M-1 F Halsøen 1-31.12. (PIV, BNY m.fl.), 1 F Kulstadvika, Leksdalsvatnet (V) 3.12. (TSØ), 1 F Eidsvatnet, Høylandet 5.12. (PIV). **Store antall:** 110 ind. Lømsen 8.5. (ESÆ, THA, MVA), 142 ind. Lømsen 9.5. (PIV).

Bergand *Aythya marila*

Hekkefunn: 1 F m. 4 pull Almovatnet, Stjørdal 25.8. (JAA, BWA, BFU, PIV).

Ærfugl *Somateria molissima*

Ferskvannsfunn: 6 ind. AUSA, Leksdalsvatnet (V) 3.5. (TSØ), 7 ind. Leksdalsvatnet (S) 12.5. (TRØ, BNY).

Praktærfugl *Somateria spectabilis*

1 ad. F Tautra 1.1. og 11.1. (MVA), 1 M Straumen 19.2. (TSØ), 23.2. (MVA) og 18.3. (MVA), 1 M og 1 F Vinge, Stjørdal 19-21.4. (BNY, TRØ, JAA, IJØ m.fl.), 1 2K M Straumen 19.10. (MVA), 1 ad. M Straumen 20.10. (MVA), 1 M Straumen 5.12. (HJE, IAS).

Stellerand *Polysticta stelleri*

1 M Straumen 28.1.-19.2. (MVA, SMO, TSØ m.fl.) og 15.3. (SMO), 1 M (i myting) Falstadbukta, Levanger 16.7. (ESÆ, THA), 1 M Straumen 20.10. (MVA). Trolig samme fugl.

Svartand *Melanitta nigra*

Hekkefunn: 3 kull på h.h.v. 5, 6 og 8 pull Strivassområdet, Hestkjølen, Lierne 26.7. (PIV).

Sjørre *Melanitta fusca*

Innlandsfunn: 20 ind. Leksdalsvatnet (S) 12.5. (TRØ, BNY)

Lappfiskand *Mergus albellus*

2 F Hammervatnet 16-19.4. (MVA, TKO, KWO, Svein Karlsen m.fl.), 1 M Grønnøra, Snåsavatnet, Snåsa 28.4. (PMØ), 1 F Grongstadvatnet, Høylandet 12.5. (PIV), 1 F Klingsundet 14-15.5. (LVÅ, MVE, Gunnar Dybvik, Hans Einar Ring), 1 par og 1 M Lissvatnet, Vikna 20.5. (FKU), 1 F Settenøyvatnet, Vikna 20.5. (FKU), 1 M Lyngsnesvatnet, Vikna 4.6. (FKU), 2 F-farga ind. Drag, Vikna 6.6. (FKU), 1 F-farget ind. Hammervatnet 20.10. (KAS, BEB). Tredje år med vår- og sommerobservasjoner fra samme område i Vikna.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Innlandsfunn: 1 subad. Kvesjøen, Lierne 9.5. (ESÆ, THA, MVA).

Sivhauk *Circus aeruginosus*

1 F (2K) trakk mot SV, Meosen, Overhalla 9.5. (IFL).

Sivhauk ble også registrert i Overhalla i 1997.

Musvåk *Buteo buteo*

1 ind. Hognes, Stjørdal 11.4. (TRØ), 1 ind. Mæresmyra, Steinkjer 12.5.* (TKO). Et "normalt" år igjen, etter fjorårets markante forekomst på minst 20 fugler.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Observasjoner fra hekkelokaliteter og potensielle hekkeområder blir kun angitt med kommune. 1 par hekket vellykket i Snåsa kommune (PMØ, ILY, PIV, JAA), 1 par hekket Lierne kommune (MVA, THA, ESÆ, Per G. Thingstad, PIV). 1 ind. Otterøy, Namsos 25.4.* (IFL), 1 ind. Lømsen 14.5. (MVE), 1 ind. Figgadalen, Steinkjer 19.5. (PIV), 1 ind. Røyrvik kommune 15.7. (ØSP), 1 ind. Lierne kommune 27.7. (PIV), 1 ind. Røyrvik kommune 30.8. (ØSP), 1 juv. Bangsund, Namsos 30.8. (PIV).

Lerkefalk *Falco subbuteo*

1 juv. Nustadvollene, Meråker 23.8. (BWA).

Jaktfalk *Falco rusticolus*

Funn utenom hekkeområdene: 1 ind. Stiklestad planteskole 5.3. (Torstein Myhre), 1 ind. Lierne 9.5. (ESÆ, THA, MVA).

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Trekkobservasjoner: 1 ad. Nordøyen 6.9. (FKU, PIV), 1 juv Nordøyen 6-7.9. (FKU, PIV), 1 juv. Rinnleiret 6.9. (THA), 1 juv. F Hognes, Stjørdal 20.9. (TRØ, BNY), 1 juv. Tronesbukta 22.9. (THA, ESÆ), 1 juv. Ørin 7.10. (SMO), 1 juv. Straumen 20.10. (MVA).

Storfalk, ubestemt art

1 ind. Meosen, Overhalla 12.5. (IFL).

Vaktel *Coturnix coturnix*

1 spillende M Torstad, Nærøy 11.6. (FKU), 1 spillende ind. Hegra, Stjørdal 15-21.6. (Ivar Skjelstad, IJØ), 1 spillende ind. Forbord, Stjørdal ca. 20.7.-15.8. (Ivar Forbord m.fl.).

Fasan *Phasianus colchicus*

1 M og 1 F Tautra 21.2. (MVA, TKO), 1 M Beitstad, Steinkjer 15.4. (Kari Arnevik).

Myrrikse *Porzana porzana*

1 syngende ind. Bergshølen, Stjørdal 26-29.6. (TRØ m.fl.). Første funn i Stjørdal.

Åkerrikse *Crex crex*

1 spillende M Burøya, Hortavær, Leka 20.6.-ultimo juli* (Jorunn & Reidar Berg, Hans Petter Berg). Inntil 2 ind. (1 spillende M) Leknesbukta, Leka, ei ukes tid, ultimo juni (Stig Holmstrand, STG), 1 spillende M Kanalen 7.7. (FKU).

Sivhøne *Gallinula chloropus*

1 ind. Horvereidvatnet, Nærøy 30.4. (FKU).

Sothøne *Fulica atra*

Vi ønsker å få innsendt alle observasjoner. Innkomne observasjoner i 1998: I Hammervatnet ble arten kun observert vår og høst: 2-7 ind. 11-26.4. og 1-13 ind. 20.9.-22.11. med 13 ind. som største antall den 11.10. (MHU). Ingen sothøner hekket i Hammervatnet, i motsetning til 1997, da ca. 10 par hekket (MHU). En mulig årsak antas å være store vannstandsendringer. 1 ind. Horvereidvatnet, Nærøy 1.5. (FKU), 1 ind. Klingsundet 4.5. (LVÅ), 1 ind. Ausa, Leksdalsvatnet (V) 4.6. (IHA).

Trane *Grus grus*

Tidlig vårfunn: 2 ind. Øfsti, Stjørdal 26.3. (TRØ), minst 1 ind. hørt Okkenhaug, Levanger 28.3. (MVA). **Store antall:** 100-110 ind. Ronglan/Skogn, Levanger 19-20.9. (PIV). **Hekkefunn:** 1 par Foldereid, Nærøy (FKU), 3 par Høylandet (PIV, Karl Brøndbo), 1 par Grong, trolig mislykket p.g.a. ferdsel (Ragnar Holm). LRSK ønsker å få inn hekkefunn av trane i årene som kommer, i tillegg til store ansamlinger.

Tjeld *Haematopus ostralegus*

Vinterfunn: minst 11 ind. Skånes, Levanger 10.1. (MVA), 1 ind. Tautra 11.1.-21.2. (MVA, TRØ, BNY, SMO, TKO), minst 152 ind. Rinnleiret 8.2. (MVA), minst 160 ind. Rinnleiret 22.2. (MVA), 222 ind. Ørin 26.2. (TSØ), 2 ind. utløpet av Levangerelva 27.2. (MVA), 1 ind. Tautra 6.11. og 30.11. (ESÆ), minst 160 ind. Rinnleiret 13.12. (TKO). **Store antall:** 1088 ind. Lundleiret 3.4. (SMO). **Hekkefunn i innlandsområder** (utenom nedre deler av "de store dal-førene"): 1 par hekket ved Nesbrua, Harran, Grong (ØSP, Inger Johanne Bjørhusdal). 2 ind. Stormoen, Namsskogan 17.5. er 2. kjente observasjon i Namsskogan (ØSP).

Dverglo *Charadrius dubius*

1 juv. Rinnleiret 6.9. (THA).

Sandlo *Charadrius hiaticula*

Store antall: minst 300 ind. Ørin 21.5. (THA).

Boltit *Charadrius morinellus*

Opptådte i uvanlig store antall på våren, spesielt i Stjørdal: 99-143 ind på strekningen Moanes-Avelsgård, Hegra 21-23.5. (TRØ, BNY, THA), med den største flokken på 143 ind. ved Avelsgård 23.5. (TRØ). 8 ind. Folvik, Stjørdal 23.5. (TRØ). De siste fuglene i Stjørdal, 8 ind., sett ved Moanes 25.5. (TRØ). Opptådte også i uvanlig store antall ved Leksdalsvatnet: minst 43 ind. Bunes (V) 21.5. (ESÆ, THA), 11 ind. Lundselve (V) 22.5. (TSØ), 38 ind. Bunes 23.5. (BNY, THA), 40 ind. Karmhus (V) 26.5. (HSØ/INT), 1 ind. Bunes 23.5. (BNY, THA), 1 par Leksdalsvatnet 3.6. (MVA). Eneste registrering utenom Stjørdal og Leksdalsvatnet: 11 ind. Varøya, Nærøy 25.5. (Bertil Nyheim).

Heilo *Pluvialis apricaria*

Store antall: 1200 ind. Avelsgård-Moanes, Stjørdal 22.5. (TRØ, THA).

Tundralo *Pluvialis squatarola*

Vårtrekk: 1 ind. Strand, Nærøy 21.5. (FKU), 1 ind. Klingsundet 31.5. (LVÅ).

Polarsnipe *Calidris canutus*

Vårfunn: 2 ind. Ørin 17.4. (MVA), 1 ind. Ørin 24.4. (MVA), 1 ind. Ørin 30.4. (THA), 12 ind. Rinnleiret 12.5. (TKO, THA), 4 ind. Ørin 12.5. (TRØ, BNY, THA), 1 ind. Trones, Verdal 23.5. (BNY, THA), 4 ind. Storleiret 28.5. (RPE). **Sommerfunn:** 2 ind. Ørin 8-10.6. (MVA), 1 ind. Ørin 17.6. (TSØ, MVA). **Vinterfunn:** 3 ind. Ørin 26.2. (TSØ), 1 ind. Tautra 30.11. (ESÆ).

Sandløper *Calidris alba*

Vårtrekk: 1 ad. Ørin 1.6. (TBO/INT). **Høsttrekk:** 1 ind. Ørin 17.7. (IHA), 2 ind. Langøra, Stjørdal 1.8. (PIV), 1 ad. Tautra 5.8. (BNY, MVA), Ørin: 1 ind. 17-19.8. (MVA), 3 ind. 27.8. (MVA), 2 ind. 28-29.8. (MVA), 4-5 ind. 4-5.9. (THA, MVA), 3 juv. 8.9. (MVE). 2 ind. Nordøyen 6.9. og 3 ind samme sted 7.9. (FKU, PIV), 3 ind. Fosslandsosen, Namsos 14.9. (KTR), 2 ind. Langøra, Stjørdal 20.9. (BNY, TRØ). Observasjonene fra Nordøyen er første funn i Vikna kommune.

Dvergsnipe *Calidris minuta*

Vårtrekk: 1 ind. Klingsundet 26.5. (LVÅ).

Temmincksnipe *Calidris temminckii*

Hekkefunn: 1 ind. sterkt varslende Sandfærhus 6.7. (BNY). **Store antall:** 39 ind. Ørin 21.5. (ESÆ, THA) og minst 37 ind. 28.5. (THA).

Tundrasnipe *Calidris ferruginea*

Vårtrekk: 1 ind. Ørin 27.5. (MVA). **Store antall:** minst 20 ind. Tronesbukta, Verdal 28.8. (MVA), 15 ind. Fosslandsosen, Namsos 29.8. (PIV, KTR, Stig Jønsson), minst 25 ind. Skei, Leka 31.8. (FKU).

Fjæreplytt *Calidris maritima*

Observasjoner fra hekkeområdene: 5 varslende ind. søndre del av Hestkjølen, Lierne 25.7. (PIV). **Store antall:** 100 ind. Sundnesleiret, Inderøy 13.12. (PIV).

Myrsnipe *Calidris alpina*

Innlandsfunn: 4 ind. Grongstadvatnet, Høylandet 25.5. (PIV, FKU), 1 ind. Eidsvatnet, Høylandet 25.5. (PIV, FKU), 1 ind. Lømsen 8.9. (PIV). **Vinterfunn:** 2 ind. Ørin 8.2. (MVA), 4 ind. Tautra 21.2. (MVA, TKO), 1-2 ind. Ørin 25-26.2. (MVA, TSØ), 1 ind. Ørin 30.3. (MVA), 5 ind. Ørin 6.11. (HSØ, MVA), 2 ind. Tautra 11.12. (TKO), 9 ind. Sundnesleiret, Inderøy 13.12. (PIV). **Store antall:** minst 450 ind. Ørin 21.5. (THA).

Fjellmyrløper *Limicola falcinellus*

1 ind. Halsøen 23-26.5. (BNY, TRØ m.fl.), 1 ind. Ørin 27-28.5. (MVA, TSØ). **Hekkefunn:** 1 ind. sterkt varslende, på en lokalitet i Skjækerfjell-området, Verdal 22.7. (IHA). Registreringer fra hekkelokaliteter er bemerkelsesverdig få. Før hekkefunnet fra

Skjækerfjella er det ikke gjort observasjoner fra aktuelle hekkelokaliteter siden slutten av 1970-tallet!

Brushane *Philomachus pugnax*

Store antall: minst 500 ind. Aker, Ørin 21.8. (TSØ), minst 300 ind. Ørin 23.8. (MVA, RVA), 290 ind. Minsås, Verdal 26.8. (IHA), ca. 850-1000 ind. Eidsbotn 8-11.9. (MVE, PIV).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

Tidlig høstfunn: 1 ind. Hammervatnet 1.8. (MHU). 1 ind. Nordøyen 6.9. (FKU, PIV) var første funn i Vikna kommune.

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Seine høstfunn/Vinterfunn: 1 ind. Ørin 6.11. (HSØ, MVA), 1 ind. Lundring, Nærøy 20.11. og 5.12. (FKU).

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

Reir m. 4 egg funnet Stormofjellet, Røyrvik 19.6. (ØSP), rugende fugl 8.7. (ØSP, FKU). 6-7 spillplasser er kjent i Røyrvik og 1 i Namsskogan (ØSP). Trekkobservasjoner er ikke rapportert i 1998.

Rugde *Scolopax rusticola*

Vinterfunn: 1 ind. Rossøya, Nærøy 5.12. (FKU).

Svarthalespove *Limosa limosa*

1 ind. Eidsbotn 10.5. (ESÆ, THA), 1 ind. Klingsundet 11.5. (LVÅ), 1 ind. Eidsbotn 11.5. (TKO), 2 ind. Eidsbotn 12.5. (TRØ, BNY, HJE, IAS, KAS, BEB, TKO), 8 ind. Brakkvannsdammen, Tautra 15.5. (RPE), 7 ind. Tronesbukta, Verdal 21.5. (ESÆ, THA), 8 ind. Tronesbukta 23.5. (BNY, THA, TSØ), 1 ind. Tronesbukta 27.5. (MVA), 1 ind. Brakkvannsdammen, Tautra 4.6. (RPE), 1 ind. Rinnleiret 4.6. (MHU), 2 ind. Kåra, Ørin 7.7. (MVA), 1 ind. Ørin 9.7. (MVA), 37 (trettitju!) ind i en flokk Sandøya, Nærøy 27.7. (FKU), 1 ind. Halsøen 29.8.-3.9. (BNY, TRØ).

Lappspove *Limosa lapponica*

Tidlig vårfunn: 1 ind. Lorvikleiret 23.3. (MVA).

Storspove *Numenius arquata*

Vinterfunn: 1 ind. Tautra 14.2. (TRØ, BNY, THA).

Rødstilk *Tringa totanus*

Vinterfunn: Tautra: 11 ind. 11.1. (MVA), 2 ind. 7.2. (MVA, SMO), 11 ind. 21.2. (MVA, TKO), 13 ind. 14.2. (BNY, TRØ), 12 ind. 11.12. (TKO), 5 ind. 26.12. (AIA, MVA), 1 ind. Alfnesfjæra 28.2. (MVA), 8 ind. Fiborgtangen 21.3. (MVA)

Grønnstilk *Tringa glareola*

Store ansamlinger: 18 ind. Kanalen 15.9. (FKU).

Steinvender *Arenaria interpres*

Funn fra Trondheimsfjorden: 1 ind. Ørin 10.5. (ESÆ, THA, MVA), 1 ind. Rinnleiret 21.5. (ESÆ, THA).

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus*

Trekkobservasjoner: 5 ind. Leksdalsvatnet (V) 1.6. (TBO/INT), 1 F Ørin 3.6. (MVA), 1 ind. AUSA, Leksdalsvatnet (V) 4.6. (IHA), 3 ind. Brakkvannsdammen, Tautra 4.6. (RPE), 2 ind. Klingsundet 4.6. (LVÅ).

Fjelljo *Stercorarius longicaudus*

Trekkobservasjoner: 2 ind. Moanes, Stjørdal 21.5. (TRØ, BNY). **Registreringer fra hekkeområdene:** 5 ind. søndre del av Hestkjølen, Lierne 25.7. (PIV).

Storjo *Stercorarius skua*

1 ind. Frelsøya, Vikna 19.6. (FKU, STG, Bertil Nyheim), 1 ind. Nordøyen 6.9. (FKU, PIV), 1 ind. Hummelværet, Vikna 7.9. (FKU, PIV, RAW).

Dvergmåke *Larus minutus*

Dvergmåke ble ny hekkeart i Nord-Trøndelag i 1998. Hekkefunnet ble gjort ved AUSA ("område I"), Leksdalsvatnet (V). De første fuglene, 2 ad., ble sett 21.5. (THA, ESÆ), og fram til 24.5. økte det på til 5 fugler (TSØ, HSØ, IHA m.fl.). En av fuglene var en 3K (MVA). 4 ad. og paring ble observert 28.5. (MVA). Minst 1 par ble sett på reir i hettemåsekolonien, og den 25.7. ble 2 juv. sett. Dvergmåkene ble ikke sett etter 25.7. (TSØ). Dette er det første kjente konkrete hekkefunnet utenom Jæren, hvor første norske hekkefunn ble gjort i 1976, og fem reirfunn ble gjort i 1979-1982 (Gjershaug m.fl. 1994). Andre funn: 1 2K Ørin 26.5. (MVA), 1 2K Tautra 21.6. (BNY), 1 ad. Nordøyen 6.9. (PIV, FKU).

Hettemåke *Larus ridibundus*

Hekkefunn (kolonier): 95 reir Lømsen 26.5. (PIV, THA), 70 reir Sørli/Myrvoll, Leksdalsvatnet (S) 5.6. (PIV), 120 reir Lyngås-Lyngård, Leksdalsvatnet (V) (HSØ), 80 reir Hoklingen (MHU). Vi ønsker å få inn flere registreringer av hekkekolonier. **Vinterfunn:** Spredte observasjoner fra Trondheimsfjorden. De største ansamlingene: 11 ind. Ramstad, Arnøyfjorden, Nærøy 16.1. (FKU).

Fiskemåke *Larus canus*

Vinterfunn: Flere spredte funn av enkeltind. De største antallene: minst 12 ind. Ørin 22.2. (MVA), minst 50 ind. Ørin 23.2. (MVA), 20 ind. Namsos 22-30.12. (FJØ).

Sildemåke *Larus fuscus graellsii* (britisk sildemåse)

1 ad. Fosslandsosen, Otterøy, Namsos 27.3. (IFL), 1 ad. Namsos havn, Namsos 20.5.* (IFL).

Gråmåke *Larus argentatus*

Innlandshekking: 1 par hekket Durmålsholmen, Snåsavatnet, Steinkjer (LVÅ).

Grønlandsmåke *Larus glaucoides*

1 2K Ørin 14.2. (KAS, Edvin Thesen, BEB, Audun Amundsen)

Polarmåke *Larus hyperboreus*

1 (2K) Namsosen, Namsos 17.1. (IFL).

Alke *Alca torda*

Sommerfunn i Trondheimsfjorden: 4 ind. Straumen 2.6. (MVA).

Alkekonge *Alle alle*

Funn utenom ytre kyststrøk: 4 ind. Tautra 7.2. (SMO, MVA).

Skogdue *Columba oenas*

1 ind. Aker, Ørin 17.6. (TSj), 1 ind. Reitan, Namsos 24.9. (KTR).

Ringdue *Columba palumbus*

Vinterfunn: 2 ind. Tautra 1.2. (TRØ, BNY), 1 ind. Minsås, Verdal 15.2. (IHA).

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

1 ind. Overhalla, Overhalla 13.1. (IFL), 2 ind. Ranem, Overhalla 13.1. (PMØ), 2 ind. Sørhuusgården, Verdalsøra, Verdal 5.3. (TSØ), 1 ind. Skage, Overhalla 6.3. (IFL), 1 ind. Mære, Steinkjer 28.3. (PIV), 1 ind. Vinje, Snåsa 4.4. (Rolf Velde) 1 syngende ind. Reinbjør, Overhalla 23.4. (IFL), 2 ind. Gjørsv 30.4. (THA), 3 ind. Rørvik, Vikna 4.6. (FKU), 2 ind. Ranem, Overhalla 9.9. (ILY, PMØ), 3 ind. Verdalsøra 12.10. (IHA), 1 ind. Sørhuusgården, Verdalsøra, Verdal 23.10. (TSØ), 2-10 ind. Verdal kornsilo 8.11.-24.12. (TSØ), 1 ind. Frosta kommunehus, Frosta 11.12. (RPE), 1 ind. Verdal sentrum 13.12. (MHU).

Turteldue *Streptopelia turtur*

1 ad. Rinnleiret 22.9. (ESÆ, THA, KAS, BEB, Edvin Thesen).

Hornugle *Asio otus*

Innkomne funn: 1 syngende ind. Valvatnet, Nærøy 3.4. (FKU, John Amdahl). 1 ind. Bjørhusdalen 9.12. (ØSP). Vinterfunn er ikke vanlige hos oss.

Jordugle *Asio flammea*

Seint høstfunn: 1 ind. Brekkvatnet, Namsskogan 30.10. (ØSP). **Vinterfunn:** 1 ind. Måsdammen, Tautra 26.12. (MVA, AIA).

Tårnseiler *Apus apus*

Første kjente funn i Vikna kommune: 1 ind. Brusøya, ytterst i Viknas skjærgård, 18.6. (FKU, STG). **Seint høstfunn:** 1 ind. Stokkhaugan, Stjørdal 18.9. (BNY).

Hærfugl *Upopa epops*

1 ind. Lauvøya, Flatanger 24-25.9. (SMO, KTR, Gry Trana).

Vendehals *Jynx torquilla*

2 syngende ind. Holsinglia, Roktdalen, Snåsa 28.5.-18.6. (JAA, BWA, PIV, Ivar Rimul, Olav Rimul), 1 syngende ind. Store Bjørhusdal 2.6. (ØSP), 1 ind. Bjørklund, Stjørdal 27.6. (BNY), 1 ind. Husbymarka, Stjørdal 31.8. (BNY).

Gråspett *Picus canus*

Hekkefunn: 1 par hekket på samme lokalitet i Åsen som i tidligere år (MHU). 1 par hekket Skjelstadmark, Stjørdal (JAA, BWA, BFU m.fl.). **Andre funn:** 1 ind Kalddal, Lierne vinteren 1997/98 (Libygg pers. medd. PIV), 1 M Vågen, Frosta 1.1.-1.3. (Inge Hernes, Einar Hernes, MVA), 1 ind. Otterøy, Namsos 29.3. (IFL), 1 ind. Otterøy, Namsos 7.4. (IFL), 1 par Holmdalen, Høylandet 18.5. (FKU), 1 F Skjelstadmark, Stjørdal 16.5. (BNY), 1 F Imsdalen, Snåsa 3.6. (PIV, JAA), 1 ind. Resve, Stjørdal september (IJØ, HØY), 2 ind. Funnsjøen, Meråker 4.10. (TRØ), 1 ind. Resve, Stjørdal 11.10. (IJØ), 1 ind. Gudå, Meråker 31.10. (TRØ), 1 F på foringsplass, Meråker november-desember (S. Troøyen), 1 M Kleivan, Stjørdal 1.12. (PIV), 1 ind. Markabygda, Levanger 27.12. (PIV).

Grønnspett *Picus viridis*

1 M Åtlo, Frosta vinteren 1997/98 (RPE), 1 ind. Havik, Namsos 29.3. (IFL), 1 ind. Høknesvatnet, Namsos 4.4. (IFL), 2 ind. Otterøya, Namsos 6.4. (IFL), 1 M holdt sammen med gråspettparet som hekket i Skjelstadmarka (JAA, BWA, BFU m.fl.), 1 M Rådal, Stjørdal 20.10. (BNY), 1 ind. Tautra 11.12. (TKO).

Svartspett *Dryocopus martius*

Hekkefunn: 1 par Lundselve, Leksdalsvatnet (V) (Rolf Hermann), 1 par Okkenhaug, Levanger mars/april (MVA, TKO, KWO), 1 par Hoklingen, Levanger april (TKO, MVA).

Dvergspett *Dendrocopos minor*

Samtlige funn opplistes: 2 trommende ind. Lybekkdalen, Røyrvik 23.3. (ØSP), 1 trommende ind. Bjørhusdal 1.4. (ØSP), 1 ind. Lund, Steinkjer 3.4. (SMO), 1 M Gran 21.4. (PMØ), 1 ind. Raset, Stiklestad, Verdal 23.4. (TSØ), 1 F Trøite, Stjørdal 3.5. (TRØ, Bård Kirkeby), 1 ind. Sørhaug, Verdal 14.5. (IHA), 1 ind. Hammervatnet 6.10. (MHU), 1 F Havfrua, Rinnleiret, Verdal 18.10. (TSØ), 1 M Tronesbukta 22.10. (TSØ), 1 ind. Sørhuusgården, Verdalsøra, Verdal 28.10. (TSØ), 1 M Bjørhusdal 18.11. (ØSP), 1 M Lundring, Nærøy 5.12. (FKU), 1 ind Hegra, Stjørdal desember (mobbet spurveugle!) (Ivar Skjelstad).

Treåspett *Picoides tridactylus*

Hekkefunn: 1 par hekket Lurudal, Snåsa (PMØ, ILY), 1 par hekket Kvernskarddalen, Meråker (JAA, BWA, BFU).

Låvesvale *Hirundo rustica*

Tidlig vårfunn: 2 ind. Falstadbukta 26.4. (MVA). **Seine høstfunn:** 1 ind. Sutterø, Stjørdal 14.10. (TRØ), 1 ind. Stokkhaugan, Stjørdal 18.10. (BNY), 1 ind. Straumen 19.10. (MVA).

Skjærpiplerke *Anthus petrosus*

Vinterfunn: 1 ind. Vinge, Stjørdal 1.2.-19.4. (TRØ, BNY).

Gulerle *Motacilla flava*

Hekkefunn i lavlandet: Minst 2 par med vellykket hekking Horvereidvatnet, Nærøy (FKU). **Store antall:** minst 60 ind. Gran 19.5. (PMØ).

Linerle *Motacilla alba*

Vinterfunn: 1 ind Dampsaga, Nordsileiret, Steinkjer 9.1-11.2. (PIV m.fl.), 1 ind Værnesmoen, Stjørdal 4.12. (HØY, IJØ). **Seint høstfunn:** 1 ind. Stjørdals-halsen 5.11. (BNY, JAA).

Rødstrupe *Erithacus rubecula*

Vinterfunn: 1 ind. Stokkhaugan, Stjørdal vinteren 1997/98 (Jo Kristiansen).

Nattergal *Luscinia luscinia*

1 M syngende Grong 26.5. og ei uke framover (Arne Sundli). Dette er tredje observasjon av nattergal i Grong. De forrige er fra 1981 og 1982 (Thingstad & Nygård 1982, Spjøtvoll m.fl. 1984).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*

1 M Holden fjellgård, Snåsa 17-18.4. (Inge Jostein Storholmen).

Ringtrost *Turdus torquatus*

Store antall: 34 ind. Otterøya, Namsos 23.4. (IFL), 53 ind. Otterøy, Namsos 25.4. (IFL).

Svarttrost *Turdus merula*

Store ansamlinger: 38 ind. på en åker ved Nyheim, Nærøy 2.4. (FKU).

Måltrost *Turdus philomelos*

Tidlig vårfunn: 1 syngende Okkenhaug, Levanger 27.3. (MVA).

Rødvingetrost *Turdus iliacus*

Vinterfunn: 1 ind. Namsos 18.1. (IFL), 1 ind. Staupshaugen, Levanger 24.1. (MVA, KWO) og 8.2. (MVA), 1 ind. sammen med 9 gråtrost Kvislabakken, Stjørdal 9.2. (BNY), 1 ind. Sørhaug, Verdal 13.12. (IHA), 8 ind. Namsos 22-31.12. (FJØ).

Duetrost *Turdus viscivorus*

1 ind. Svepstad, Figgadalen, Steinkjer 9.1, 10.1, 27.1 og 5.2. (PIV), 1 ind. Otterøy, Namsos 23.4.* (IFL), 1 ind. Sandmoen, Overhalla 2.5. (IFL), 1 syngende ind. Roktsjøen, Roktdalen, Snåsa 5.5. (PIV, JAA), 1 sterkt varslende ind. Holsinglia, Roktdalen, Snåsa 29.6-1.7. (PIV). Funnet fra Steinkjer er det første vinterfunnet i Nord-Trøndelag. Vinterfunn av duetrost er også uvanlig ellers i landet, de fleste er gjort på Øst- og Sørlandet. Det er også interessant med observasjoner fra to lokaliteter i Roktdalen, med sterke indikasjoner på hekking på den ene lokaliteten.

Hagesanger *Sylvia borin*

Tidlig vårfunn: 1 syngende ind. Lorvik, Steinkjer 15.5. (MVE). I følge Sæther (1989) er tidligste ankomstdato 17.5.

Gråfluesnapper *Muscicapa striata*

Første kjente hekkefunn i Vikna kommune: Reir med egg Bøsseløya, Ytter-Vikna 18.6. (FKU, STG).

Skjeggmeis *Panurus biarmicus*

1 M Aker, Ørin 5.11. (TSØ) og Kåra, Ørin 6.11. (IHA), 3 M og 3 F AUSA, Leksdalsvatnet (V) 31.12. (TSØ, Arnstein Indahl). Første funn i Nord-Trøndelag. Skjeggmeisa ble registrert første gang i Norge i 1980, i Østfold, og på 1990-tallet har arten hatt en eksplosiv økning på Østlandet og Sørvestlandet. Skjeggmeisa sto rapportlista til NSKF t.o.m. 1994, men skal nå behandles av LRSK. Se ellers Gustad (1995) om utviklingen av skjeggmeisas forekomst i Norge.

Stjertmeis *Aegithalos caudatus*

Alle innkomne funn opplistes: 2 ind. Eidum, Stjørdal 8.1. (TRØ), 2 ind. Berg, Overhalla 2.4. (IFL), 2 ind. Fossli, Stjørdal 11.4. (BNY), 2 ind på tidligere hekkeplass, Hammervatnet 12.5. (MHU), 7 ind. Husbymarka, Stjørdal 19.9. (BNY), 8 ind. Fårramarka, Levanger 19.9. (RPE), 8 ind. Verdalsøra 17.10. (TSØ), 6 ind. Finnstadmyra, Ogdalen, Steinkjer 18.12. (PIV), min. 4 ind. Hammervatnet 19.12. (MHU).

Lappmeis *Parus cinctus*

Flere funn fra Namsskogan og Røyrvik: 1 ind. Viermanesset, Røyrvik 30.8. (ØSP), 1 ind. Frøyningsdalen 22.10. (ØSP), 1 ind. Namskroken 13.11. (ØSP), 2 ind. Namskroken 19.11. (ØSP), 1 ind. Frøyningsdalen 10.12. (ØSP), 1 ind. Namskroken 11.12. (ØSP).

Blåmeis *Parus caeruleus*

1 delvis albino ind. (manglet blått i fjærdrakten) Verdal 1-24.1.* (HSØ, TSØ, MVA). Sterk kandidat til prisen for årets "A surmeis look-a-like" og en liten oppvikker i hverdagen for observatørene.

Spettmeis, Okkenhaug, Levanger 5.4.1998.
Foto: Morten Vang.

Spettmeis *Sitta europaea*

1 ind. Vududalen, Levanger vinteren 1997/98 (Inger)

og Ole Vordal), 1 ind. Heggelia, Stjørdal 7.3. (Jo Kristiansen), 2 ind. Tautra 29.3. (HJE, GRU, RJA, CMO, FMO, ESN), 1 ind. Okkenhaug, Levanger 5.4.* (MVA), 1 ind. Meråker 9.5. (S. Troøyen).

Tornskate *Lanius collurio*

1 ind. Heståa, Forra-området, Levanger 31.5. (EST, Haldor Tanem), 1 juv. Skroppa, Skatval, Stjørdal 26.9.-7.10.* (Vidar Krøke, BFU, JAA m.fl.). Første funn i Stjørdal.

Varsler *Lanius excubitor*

Alle innkomne observasjoner er satt opp i tabell 5. Her ser en at de fleste observasjonene er fra desember og januar, mens observasjoner i hekketida er svært få. Ingen hekkefunn er rapportert, men tre sommerobservasjoner foreligger fra Roktdalen i Snåsa, Nesådalen i Grong og Sørli i Lierne (PIV).

Kornkråke *Corvus frugilegus*

1 ad. Hognes, Stjørdal 15.4. (TRØ), 1 ind. Fiborgtangen 3.5. (MVA), 1 ind. Stjørdalshalsen 12.6. (BNY), 1 juv. Røstad, Levanger 28.10. (MHU).

Stær *Sturnus vulgaris*

Vinterfunn: 1 ind. Stjørdalshalsen hele vinteren 1997/98 (BNY), 1 ind. 16.2, 3 ind. 23.2. og 13 ind. 27.2. Tranamarka, Steinkjer (SMO), 2 ind. Tautra 21.2. (MVA, TKO), 1 ind. Vågen, Frosta 1.3. (Inge Hernes, MVA).

Pilfink *Passer montanus*

Hekkefunn: 3 par hekket ved Vinge, Stjørdal (JAA), 3 par hekket ved Vikaleiret, Frosta, bl.a. et par med 3 kull! (RPE), 1 ad og 4 juv, som ble matet, Halsan, Levanger, fra og med 17.6. (EST). **Andre funn:** Minst 3 ind. Værnesmoen, Stjørdal hele året (HØY, Ole Magnus Laugtug, PIV), 1 ind. Eidsbotn 5.6. (TRØ, BNY), 10 ind. Vikan, Stjørdal 12.9. (TRØ, BNY), minst 4 ind. Tautra 13.9. (BNY), 2 ind. Stokkmoen, Stjørdal ultimo desember (IJØ, HØY). Største antall registrert ved Vinge, Stjørdal var 24 ind. i september (JAA), største antall ved Vikaleiret, Frosta var 12 ind. vinteren 97/98 og 98/99 (RPE m.fl.) (se ellers observasjoner fra tidligere år).

Første hekkefunn utenom Stjørdal ble registrert i 1997 på Vikaleiret, Frosta, og i 1998 ble også et par påvist hekkende i Levanger. Det ser ut til at pilfinken har fått fotfeste i kulturlandskapet ved Trondheimsfjorden. Det blir interessant å følge utviklingen framover. Husk å sjekke gråspurvflokkene nøye!

Stillits *Carduelis carduelis*

2 ind. Skaget, Tautra 22.2. (RPE), 2 ind. Tautra 6.11. (ESÆ, THA), 1 ind. Vinge, Stjørdal 14.11. (TRØ, BNY, Per Gylseth, Asbjørn Thune).

Bergirisk *Carduelis flavirostris*

Vinterfunn: 21 ind. Storleiret, Frosta 1.2. (BNY, TRØ), 3 ind. Tautra 7.2. (MVA, SMO), 20 ind. Tautra 14.2. (TRØ, BNY, THA). **Innlandsfunn:** 2 ind. Gudå, Meråker 31.10. (TRØ).

Gråsisik *Carduelis flammea cabaret*

Fugler som viste karakterene til denne underarten: 1 ind. Gran 31.1. (PMØ), 2 ind. Meråker 6.12. (TRØ).

Polarsisik *Carduelis hornemanni*

1 ad. Levangersundet 4.1. (MVA), 1 ad. Okkenhaug 5.4. (MVA), 2 ind. Holmen, Namsskogan 25.4. (ØSP), minst 1 ind. Finnstadmyra, Ogndalen, Steinkjer 18.12. (PIV), 2 ind. Sørhaug, Verdal 22.12. (I-HA), 1 ind. Namsos 22-31.12. (FJØ).

Konglebit *Pinicola enucleator*

To flokker på h.h.v. 8 og 4 ind. Namsos 22-31.12. og 2 ind. Bangsund, Namsos samme tidsrom (FJØ).

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*

2 M og 3 F Tautra 1.2. (TRØ, BNY), 1 F Tautra 7.2. (MVA, SMO), 1 M og 3 F Tautra 14.2. (TRØ, BNY, THA), 9 ind. Skavdalen, Nærøy 28.11. (FKU), 1 F Hylla, Imsdalen, Snåsa 13.12. (PMØ), 2 par Feren, Meråker 19.12. (TRØ). Masseopptreden i Namsskogan/Røyrvik: 3 ind. Viermaneset, Røyrvik 29.8. var de første registrerte fuglene. Deretter økte antallet utover høsten og vinteren. 19.11 ble de største konsentrasjonene sett mellom Smalåsen og Namskroken, og ca. 80-100 ind. ble registrert. Den største flokken var på minst 40 ind. (ØSP). **Hekkefunn:** Frøyningsdalen: 1 par m. 2 nyutfløyne unger 22.10. (ØSP), og 29.10. ble samme par sett, samt et nytt par m. 3 knapt flygedyktige unger. I Namskroken ble 2 kull m. 2 og 3 nyutfløyne unger registrert 19.11. (ØSP).

Grankorsnebb *Loxia curvirostra*

I samband med båndkorsnebbregistreringene ble det også gjort hekkefunn av grankorsnebb på høsten: 1 par m. 3 nettopp utfløyne unger Frøyningsdalen 12.10. (ØSP), og 1 par m. 3 utfløyne unger Frøyningsdalen 29.10. (ØSP).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

1 syngende M Grønøra, Stamphusmyra, Verdal 7.6. (TSØ, HSØ).

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes*

1 M Fagerhøy, Stiklestad, Verdal 16.3. og 4.5. (Anne Mari Sørhuus), 2 M + 1 F samme sted 16.5. (Anne Mari Sørhuus), 1 ind. Meosen, Overhalla 1.5. (IFL), 2 ind. Husbymarka, Stjørdal 27.5. (Geir Hammer), 1 ind. Reelia, Stjørdal 18.6. (KAS).

Observatører (med mer enn to observasjoner):

AHA - Alfred Haram	HSØ - Halvor Sørhuus	MVE - Morten Venås
AHU - Arild Husby	HØY - Hilde Stol Øyan	PIV - Per Inge Værnesbranden
AIA - Aslaug Irene Aftret	IAS - Inge Andre Strømnes	PMØ - Pål Mølnvik
BEB - Beata Elisabeth Borowiec	IFL - Inge Flesjå	RAW - Ragnar Wigdahl
BFU - Bjørn Fuldseth	IHA - Inge Hafstad	RJA - Runar Jacobsen
BGS - Bård Gunnar Stokke	IJØ - Ingar Jostein Øien	RPE - Roar Pettersen
BNY - Bård Nyberg	ILY - Ingrid Lysberg	RVA - Roald Vang
BRA - Bjørn Rangbru	JAA - Jo Anders Auran	SAS - Stein Are Sæther
BWA - Børge Wahl	KAS - Kjetil Aadne Solbakken	SMO - Steinar Moe
CMO - Camilla Mork	KMI - Kristian Midthjell	STG - Steinar Garstad
EED - Erik Edvarlsen	KHE - Knut Hellandsjø	TBO - Tor Bollingmo
ESN - Espen Sundet Nilsen	KOB - Kjell Olav Bøklepp	THA - Trond Haugskott
ESÆ - Einar Sæther	KTR - Kjartan Trana	TKO - Terje Kolaas
FJØ - Finn Jørgensen	KWO - Kristian Worum	TRE - Tore Reinsborg
FKU - Franz Kutschera	LVÅ - Lars Vågan	TRØ - Tom Roger Østerås
FMO - Frode Morken	MHU - Magne Husby	TSØ - Trond Sørhuus
GKL - Geir Klaveness	MLU - Monica Lundberg	ØSP - Øyvind Spjøtvoll
GRU - Geir Rudolfson	MMY - Magne Myklebust	
HJE - Henrik Jensen	MVA - Morten Vang	

LRSK/Nord-Trøndelag har denne sammensetningen:

Tom Roger Østerås, Per Inge Værnesbranden, Trond Haugskott, Ingar Jostein Øien

Litteratur

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) 1994: *Norsk Fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 552 s.

Gustad, J.R. 1995: *Sjeldne fugler i Norge i 1993 og 1994. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomite for fugl (NSKF)*. Vår Fuglefauna 18: 259-302.

Sæther, S.A. 1989: *Ankomsttider for trekkfugl i Trøndelag 1987 og 1988*. Trøndersk Natur 16: 114-118.

LRSK/Nord-Trøndelag har fått ny postadresse:

LRSK/Nord-Trøndelag
v/Per Inge Værnesbranden, Svepstad, 7711 Steinkjer
E-post: p.i.varnesbranden@nt.telia.no

Tabeller

Tabell 1: Forekomsten av sædgås i Nord-Trøndelag våren 1998.

Observatører: BEB, HJE, IAS, KAS, MVA, PIV, RPE, THA, TKO, TSØ, ØSP.

Lokalitet	Dato	17 04	20 04	22 04	26 04	30 04	02 05	03 05	04 05	05 05	07 05	11 05	12 05	14 05	17 05	20 05	21 05
Gjørsv		1	1														
Klingsundet			1														
Fiborgtangen				1	2	1	→	→									
Alfnesfjæra, L				1													
Ørin						1				1						1	1
Fossevatnet, S							1										
Mære									1								
Sætersmyra, L									1								
Nestvold, V										3							
Leksdalsvatnet, V										1		1					
Storleiret											5						
Minsås, V												1					
Eidsbotn													1				
Rinnleiret													3				
Stormoen, N														1	1		

L – Levanger, N – Namsskogan, S – Steinkjer, V – Verdal

Tabell 2: Forekomsten av tundragås i Nord-Trøndelag våren 1998.

Observatører: BEB, BNY, ESÆ, HJE, IAS, IJØ, KAS, KMI, MHU, MVA, THA, TKO, TRØ, TSØ, Thomas Aarvak.

Lokalitet	Dato	17 04	22 04	27 04	30 04	04 05	05 05	06 05	10 05	11 05	12 05	14 05	23 05	05 06
Leksdalsvatnet, V		2								1				
Alfnesfjæra, L			2											
Ørin				2	2								1	
Mære						1			1		1			
Nestvold, V							2							
Minsås, V							2					1		
Rinnleiret								1				1		
Klingsundet											1			
Sandfærhus														1

L – Levanger, V – Verdal

Tabell 3: Forekomsten av kvitkinngås i Nord-Trøndelag våren 1998.

Observatører: BEB, BNY, ESN, EST, ESÆ, HJE, IAS, IHA, KAS, KMI, MLU, MVE, MVA, PIV, THA, TKO, TRØ, TSØ

Lokalitet	Dato	17 04	19 04	20 04	21 04	22 04	28 04	30 04	03 05	04 05	05 05	06 05	10 05	11 05	12 05	14 05	15 05	05 06
Leksdalsvatnet, V		1	2												1			
Alfnesfjæra, L				1														
Sætersmyra, L					1	1			3									
Mære							2	2	4	4			7	1	5			
Tynesfjæra, L								1										
Skogn, L								1										
Gjørsv								4										
Nestvold, V											1							
Minsås, V											1					1		
Ørin												2						
Frøsetvågen, S													1					
Aunebukta*, S																2		
Våsetbukta, S																	1	
Sandfærhus																		1

L – Levanger, S – Steinkjer (* - Snåsavatnet), V – Verdal

Tabell 4: Forekomsten av stjertand i Nord-Trøndelag i 1998, fordelt på kommuner, og antall pr. måned.

Observatører: BNY, ESN, ESÆ, FKU, HJE, LVØ, MHU, MLU, MVA, PIV, SMO, THA, TKO, TRØ, TSØ, ØSP

Kommune	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.
Nærøy					3				1			
Røyrvik						2						
Lierne					6							
Høylandet					2							
Namsos	1											
Steinkjer				5	10			2				
Verdal					3			3	4			
Inderøy										3		
Levanger				1	4			7	6	17		
Frosta	1	1						2			3	
Stjørdal										1		
Sum	2	1	0	6	28	2	0	14	10	21	3	0

Tabell 5: Observasjoner av varslere i Nord-Trøndelag i 1998, fordelt på måned og kommuner.

Observatører: BNY, FKU, HØY, IFL, IHA, KTR, PIV, TKO, TRØ, TSØ, Georg Bangjord, Bjørn Holberg, Anita S. Husby, Kåre Svepstad, Gry Trana

Kommune	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.	Sum
Stjørdal	1									1	1	2	5
Levanger	1								1	1		1	4
Verdal									2		1	1	4
Steinkjer										1		1	2
Snåsa						1							1
Grong							1						1
Overhalla	1			1									2
Namsos									1				1
Lierne							1						1
Nærøy	1								1			2	4
Vikna	1												1
Sum	5	0	0	1	0	1	2	0	5	3	2	7	26

OPPROP

Terrestrisk naturovervåking, dvergfalk 1999

NINA (Norsk institutt for naturforskning) samlet i 1992 og 1993 inn materiale (egg og mytefjær) av dvergfalk på oppdrag av Direktoratet for naturforvaltning i forbindelse med "Program for terrestrisk naturovervåking" (TOV). Dette materialet er analysert og publisert, og resultatene viste høy grad av miljøgiftbelastning. Den er en av de artene som er sterkest påvirket av miljøgifter i norsk fauna, bl.a. med en betydelig eggskallfortynning. Det er blitt bestemt at dvergfalken skal følges opp med en ny innsamling av materiale i 1999 for å se på utviklingen i miljøbelastning over tid. **Vi vil herved oppfordre folk som skal i felt til å samle inn materiale av dvergfalk sommeren 1999.**

En er primært interessert i uklekkede egg, men vi vil også ha skallfragmenter og mytefjær. Egg som samles inn oppbevares enkeltvis i en tett frysepose av plast, godt polstret, i kjøleskap (ikke i fryseboks). Egg og fjær merkes med dato og lokalitet. Vi vil deretter gjerne ha beskjed, slik at forsendelse kan nærmere avtales.

Hvis innsamlingen medfører spesielle reiseutgifter, kan vi betale ut inntil 500 kroner pr. egg. Utgifter ut over dette kan bare dekkes etter avtale med prosjektleder.

Prosjektleder er Torgeir Nygård (tlf 73 80 14 62, mobil 93 46 67 01, e-post: torgeir.nygard@ninatrd.ninaniku.no) og kan kontaktes dersom innsamling av materiale blir aktuelt. Lokalitetsskjema og instruks for innsamling og emballering må fylles ut for materialet. Denne oppfordringen er sendt til alle NOF's fylkesavdelinger og lokallag, og interesserte kan også henvende seg til sitt aktuelle lokallag for mer utfyllende informasjon og tilgang til de nødvendige papirer.

Litt om fugleliv og dyreliv i nærmiljøet

Vi har alle våre egne måter å praktisere interessen for fugl på, enten det er i form av sjeldenhet-sjakt, opptellinger, linjetaksering, forskning, fotografering, opphenging av fuglekasser eller foring av fugl. Å formidle det en har observert eller opplevd er også høyst individuelt. Fuglekikkere flest rapporterer sine observasjoner på tradisjonelt vis ved å ramse opp sted, dato, art og antall. Andre finner stor glede i å studere fuglelivet der en bor, og "hverdagsfuglene" kan være like spennende å observere, som sjeldenheter er for "kryssere". Nedenstående rapport er skrevet av en som er levende opptatt av fugle- og dyrelivet i nærmiljøet, og ble innsendt til VinterAtlas-koordinatoren i Nord-Trøndelag, etter en presentasjon av VinterAtlas i Trønder-Avisa. Rapportøren har gitt tillatelse til å gjengi brevet i TN.

"Jeg bor i Grong, i nærheten av Grong stasjon. Utenfor stuevinduet har vi to store syriner og en balkong. I årevis har jeg matet småfuglene og store fugler og det er utrolig hvor mye glede mannen min og jeg har hatt av disse naboene. Nå er det ikke bare fuglene som har forsynt seg av maten. I fjor var her ekstra mye ekorn. De kunne hoppe fra grein til grein i yr og vill glede. I år har det ikke vært ekorn her, for det har vært så rikt et frørår. Det ene året var røyskatten her og besøkte oss, men han var her ikke lenge. Og en morgen i grålysningen satt det ei grønnspettet perleugle og halvsov på ei grein. En sen sommerkveld kom det et rart dyr springende fra skogen og inn på plenen vår. Det var en grevling, sa mannen min. Det er den eneste gangen vi har hatt besøk av den karen. En rødrev gjestet oss også. Han hadde så stor og fin ei rompe. Her en morgen jeg var ute med matfattet, kom det to rådyr trippende på skaren. De var ikke stort redde. De hadde vært hos naboene en tid og overnattet under balkongen der.

Esther Brønstad

Men det var vel helst småfuglene jeg skulle skrive om, for dem er det mest av. Kjøttmeisa dominerer, men jeg har dompapp, gulspurv, blåmeis, svartmeis og løvmeis, og jeg har blitt ganske kjent med dem etterhvert. Kjøttmeisa er den mest intelligente, og med en nydelig, klar sangstemme. Gulspurven er nå også en storsanger. Løvmeisen er den mest tillitsfulle, men den eier ikke sangstemme. Når jeg kommer med maten, svinser den rundt meg og prater med sin hese stemme. Svartmeisa er også svært tillitsfull. Dompappen har bare en tone, nærmest et pip, men den er ikke spesielt intelligent. Etter jul satte jeg ut et nytt bur med åpne vinduer på hver side. Kjøttmeisa gjorde seg kjent med huset i en fart, men dompappen har ikke vært inni buret enda. Han må ha maten lett synlig.

Om høsten, før jeg begynner matingen gir ikke kjøttmeisa meg levendes fred. Den flyr tett inntil stuevinduet, eller den sitter i bjørketreet ute på plenen og skravler når jeg går forbi. I februar, på det kaldeste,

kom det store flokker med grå- og brunspettete småfugler og inntok fuglebrettet. De hadde en brunrød flekk på hodet. Nå er de borte. I går (skrevet 26/2 -99) var det en svarttrost her på besøk. Han var helt tam, rikket seg ikke av flekken da jeg kom med maten. Jeg har lært at kråka er mer tillitsfull enn "skjura", eller skjæra. Nøtteskrika er likeens av natur. Men en dag så jeg noe rart. Da satt det ei "grånskjur" på ei grein på syrintreet og kikket på oss. Mannen min tok et bilde av den.

Jeg har hatt et kråkepar her i mange år. Hannen er tam, men hunnen virker svært nervøs av seg. En dag sto hannen og matet maken sin med at han tok små matbiter og puttet i munnen hennes. Jeg hadde en måke med en fot her i 9 år. Han var så tam. Jeg bløtte mat og holdt vakt mens han spiste, for han ble mobbet av skjura. Hver vår kom han og varskudde med høye skrik at han var kommet. Hver ettersommer i august kom han flygende med sin nye familie og viste meg før han for nedover til sjøen og havet. Han hadde hekket på en holme i Sanddøla".

Dobbeltbekkasin-natt

Hans M. Høiby

Orkla Lokallag ble startet våren 1996. Vi har ca. 40 medlemmer i kommunene Orkdal, Meldal og Rennebu, det vil si langs elva Orkla. Lokallaget avholder medlemsmøter og arrangerer turer og utflukter i distriktet. Aktivitetsnivået svinger fra null til brukbart, medlemsmassen er godt voksen og fugleinteressen må finne seg å konkurrere med andre aktiviteter.

Våren 1998 utgikk det et budskap fra NINA via NOF/ST om å være med og finne nye spillplasser for dobbeltbekkasin. Oppfordringen gikk videre til lokallagene, som fikk tildelt aktuelle områder. Dette kom på flere måter beleilig, da vi på lokalt hold både har savnet og etterspurt muligheten for å delta i prosjekter av denne art. Vi har alltid ment at det må være gunstig å dra fordel av den lokal-kunnskapen våre medlemmer sitter inne med. I tillegg forenkles praktiske ting så som reisetid, innkvartering etc. Nå skal det sies at i dette prosjektet var lokal-kunnskapen både mangelfull og av mindre betydning. Ingen spillplasser var med sikkerhet registrert i vårt nedslagsfelt. I utgangspunktet var det også skepsis til metodikken med å velge ut områder basert på berggrunns-/vegetasjonskart etc. Orkla Lokallag fikk tildelt tre områder, men utfra tipset om heller å undersøke ett område grundig enn alle tilfeldig, ble innsatsen begrenset til det ene området. Dette strakte seg mellom Fossjøen og Hølsjøen i Meldal, med Raudhatten som midtpunkt. I størrelse var det ca 2x6 km - stort nok, viste det seg.

I forbindelse med hønsehauk-prosjektet ble det på et medlemsmøte i NOF/ST kommentert at dagens ornitologer (les: fuglekikkere) stort sett er å finne med teleskop i fjæra, eller i nærhet av bilveg. De lange turene i skog og fjell er liksom ikke "in". Vi som var med og gikk etter bekkasin fikk kanskje motbevist dette. Ei mils trasking i fjellet rett etter snøsmelting er ikke noen søndagstur akkurat.

Forberedelsene var greie. Det at lokallagets leder har hytte ved

Hølsjøen passet utmerket, dermed hadde vi basen klar. 8 personer hadde meldt seg til innsats, og en fredagskveld klokka 20 møttes vi på Løkken. Her holdt vi en kort briefing mens maten ble pakket med på lasset, og turen gikk opp til Hølsjøen. Her installerte vi oss med soveposer og mat mm. før vi stablet oss inn i to biler og satte kursen mot start.

Der holdt vi hovedbriefing, delte ut kart, fordelte oss på 6 linjer og spilte dobbeltbekkasin-lyd så alle skulle ha med seg ferske inntrykk ut i terrenget. Forventningene var varierende, ikke akkurat optimistisk, men alle var oppsatt på å gjøre en innsats - eller ta det som en tur. Været var i alle fall på vår side. Tidligere i uka hadde det vært mye nedbør, men nå lettet det. For dem som skulle lengst inn mot fjellet ble det et stykke å gå før vi befant oss på startlinja, og klokka nærmet seg 23.30 før alle var igang. Akkompagnert av trost og gjøk og rennende vann tok vi fatt på oppgaven.

Her følger så undertegnedes videre opplevelser.

Hvor lang tid er ett minutt ? Hvor langt er 100 meter ? Holder jeg kursen? Spørsmålene dukker opp etter hvert. Jeg har visuell kontakt med han som befinner seg 200 meter til høyre, og konstaterer at bevegelsesmønsteret er noenlunde det samme. Rask marsj, stopp, årvåken lytting. Etter hvert går det mer rutine i alt. Jeg begynner å vurdere terrenget bedre, legger kursen utenom våte områder og klynger av bjørkeskog, styrer unna brattere partier. Terrenget stiger og jeg kommer over skoggrensa så vidt. Noen ryper tar løs til side for meg, jeg støk-

ker skikkelig, for nå begynner det å bli mørkt. Tankene begynner å vandre, og det blir verre å holde konsentrasjonen oppe. Da hjelper det med kaffe og sjokolade. Klokka passerer 00.20, og linja går over et høydedrag, videre slakt nedover mot ei elv.

Det er da det skjer. Først vet jeg ikke hva jeg skal tro, men i det jeg passerer ei myr og en liten bekk høres en helt annen lyd enn rennende vann. Det surrer og suser ganske så intenst i skråningen foran og til venstre. Nattsynet til en 40-åring er ikke all verden, så jeg stopper opp og prøver å lokalisere hvor lyden kommer fra. Jeg går sakte i den retningen, alt mens lyden forsterkes. Nå føler jeg at jeg er veldig nærme, men terrenget stemmer ikke. Det er alt for bratt og dessuten er det bjørkekratt og trær her. Jeg slipper meg videre nedover til landskapet flater ut. Da stemmer plutselig det meste. Det er ei større myr her, midt utpå er det et tørrere område, med tuer og lyngrabber. Foruten et vedvarende spill høres også lyden av raske vingeslag i hektisk flukt hit og dit. Dobbeltbekkasin i fullt spill, javisst !!

Jeg setter meg forsiktig ned og konstaterer en viss komikk i situasjonen. Jeg ser fortsatt lite og ingenting, og kikkerten hjelper meg ikke. Ved å konsentrere meg om tuene prøver jeg å få litt oversikt. Ganske riktig, med jevne mellomrom ser jeg hanner når de viser de kvite halefjærene. De lyser tydelig opp i terrenget. Rett som det er hopper de opp i lufta. 6 hanner kan telles fra her jeg sitter. I løpet av det kvarteret jeg er på plassen klarner himmelen ytterligere og jeg ser bedre hva som foregår. Fuglene foretar små, men hissi-

ge utfall mot hverandre. Spillet bølgjer intenst fram og tilbake, uten stopp - og upåvirket av mitt nærvær. Dette var sannelig noe annet enn tiur- og orreleik, der en er vant til å møte opp i god tid, legge seg i skjul - håpe på det beste - og så holde seg i ro hele natta gjennom.

Omstendighetene tillater ikke noe langvarig opphold. Jeg reiser meg og går - ikke helt etter boka - i kanten av leiken, for om mulig å kontrollere antall fugler. Jeg er ikke i stand til å telle fler enn de nevnte seks.

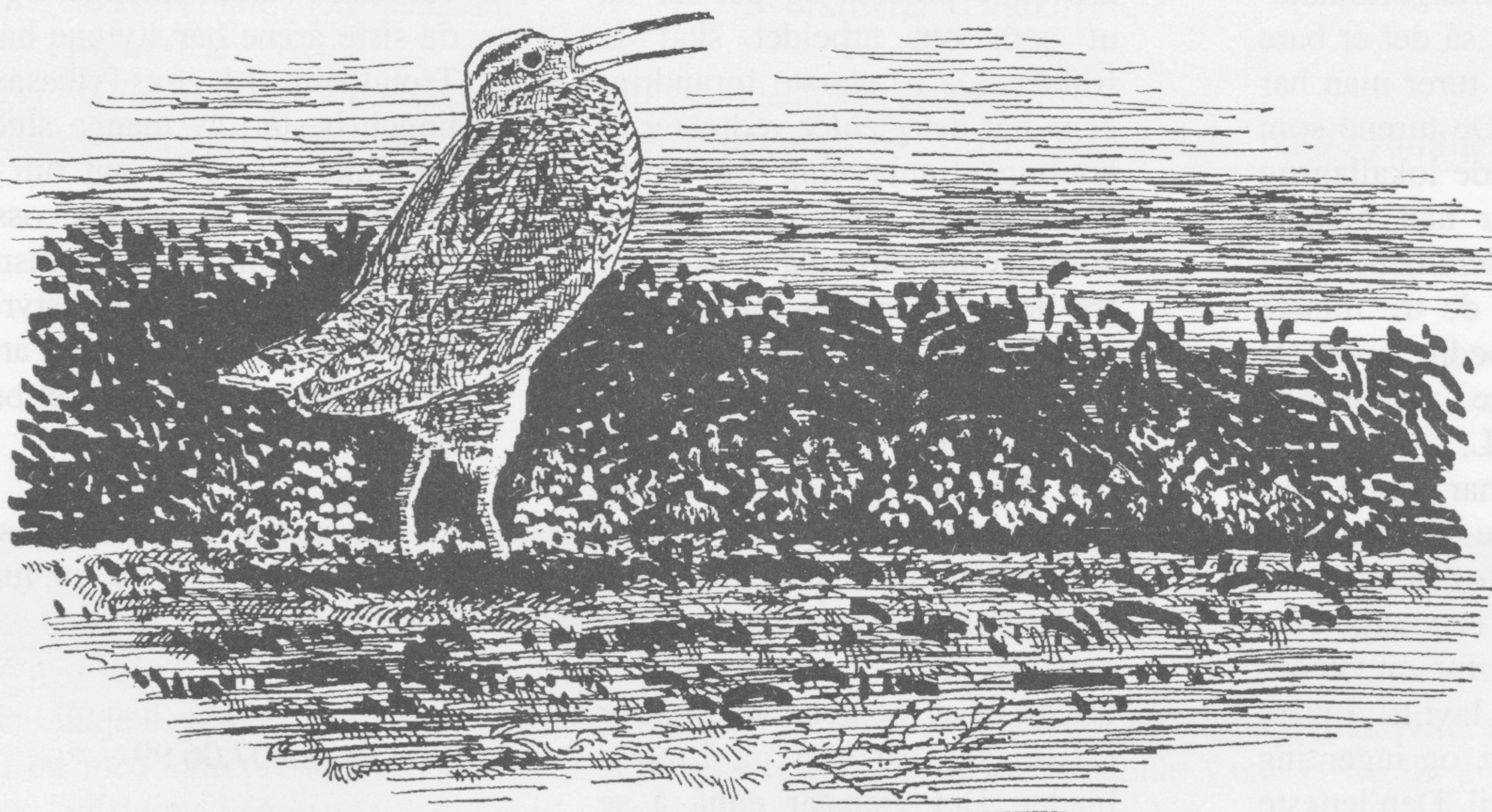
Jeg går videre nedover, og snart forstummer lyden av fuglene. Bruset fra ei større elva tiltar også, og jeg starter letingen av et egnet vadested. Etterhvert får jeg assistanse av sidemannen som har funnet det. Vel over får jeg fortalt om funnet, og han

sender noen lange blick oppover lia. Men tanken på å vade elva to ganger til frister ikke - temperaturen i luften ligger under null akkurat nå. Resten av turen foregår på litt andre premisser. Motivasjonen har i grunnen sunket ganske betraktelig, og terrenget blir også mere upassende langs den linja jeg følger. Det er godt for slitne knær å kroke seg opp bakken til hytta nærmere klokka 03.00. I løpet av en halvtime er alle samlet, og nyheten mottas med noe skepsis.

Allerede mandag kveld fikk resten av troppen med selvsyn se og oppleve leiken, da de fant at den lå bare en halvtimes gange fra en mindre bomveg i området. I tillegg besøkte et par plassen ytterligere ei natt, da med film- og fotoutstyr i sekken. Men det er en annen historie.

Konklusjonen blir at folkene på NINA skal ha all ære for sin teft når det gjaldt å plukke ut interessante områder. 9 funn i 15 undersøkte felter i NINA's regi gjør at jeg regner det som bare litt flaks at vi fant en spillplass. Ut fra erfaringene fra Gåvålia, der en har flere spillplasser i et område, kan det saktens være spennende å lete neste år også. Det intense spillet med den uredde holdningen overfor menneskers tilstedeværelse burde også appellere til folk flest. Personlig synes jeg dette var mer eksotisk enn både orre- og storfugleleik.

Hans M. Høyby (42), Fannrem, er skiftingeniør, og arbeider hos et ingeniørfirma i Trondheim. Han er en ivrig amatørornitolog og er leder i NOF Orkla lokallag, og sitter også i styret i NOF avd. Sør-Trøndelag.

Under denne vignetten vil det være anledning for fylkesavdelinger og lokallag å vise hva som foregår rundt omkring. TN vil starte opp med presentasjon av de enkelte lokallag i Trøndelag, og først ut er NOF avd. Sør-Trøndelag og Trondheim lokallag.

NOF avd. Sør-Trøndelag/Trondheim lokallag

Nå som sommeren nærmer seg og de aller fleste trekkfuglene er kommet til landet er det på tide å ta turen ut i naturen og se om man kan få øye på noen av våre små venner eller høre dem. Denne våren har vel været vært spesielt fint, og jeg regner med at noen og enhver har fått tid til å rusle en tur i skog og mark, fjellet eller fjæra. Og til dere som skal ut og oppleve naturen i sommer: God tur!

Når det gjelder engasjement fra NOF-ST i forbindelse med turer og møter, har styret funnet ut at denne aktiviteten først og fremst skal dekkes av lokallagene. I og med at vi i Sør-Trøndelag nå har fått fire lokallag, Fosen, Hemne, Orkla og nå sist Trondheim, regner vi med at behovet til det enkelte medlem skal kunne dekkes av disse og at tilbudet etter hvert vil stige. Det at lokallagene arrangerer det meste av møter og turer betyr selvsagt ikke at det er bare medlemmer av arrangørlokallaget som kan delta, så det er bare å melde seg på de turer man har lyst til å dra på. De turene som er arrangert av både lokallag og fylkesavdeling har hatt blandet respons fra medlemmene. Det viser seg også at de tre minste lokallagene har bedre oppmøte på de forskjellige aktivitetene enn Trondheim LL, til tross for at Trondheim LL har nesten seks ganger så mange medlemmer som det nest største (Hemne). Vi vet derimot at det er mange som kanskje er redd for at kunnskapsnivået er for lavt til å være med på slike turer, og ingenting kunne vært mer feil. Den letteste måten og få økt kunnskap på er vel å lære av andre? De fleste av turene som blir arrangert er turer som gir utfordringer til de aller fleste kunnskapsnivå og vi kan

ikke gjøre annet enn å oppfordre til å være med. Hvis det er noe du savner i form av steder man kan besøke, tidspunkt osv. er det bare å varsle fra til styret i et av lokallagene eller ringe NOF-ST's telefon.

Siden årsmøtet i 1998 har det vært stor aktivitet på møtefronten i styresammenheng. Styret har forsøkt å finne ut av organisasjonsmessige ting som vedtekter og praktisk samarbeid mellom de forskjellige delene av NOF systemet. Dette har vært en krevende prosess og det ser nå ut som om arbeidet skal gi frukter. De to største forandringene når det gjelder vedtekter er kontingentinnkreving og Trøndersk Natur. Når det gjelder kontingentinnkrevingen skal det fra neste år kreves inn kontingent fra det enkelte lokallag. De som ikke er medlem av et lokallag er ikke berørt av ordningen. Når det gjelder TN er bladet for første gang tatt med i vedtektene og vi håper at dette skal gi mindre arbeid på enkeltpersoner og et stabilt blad i tillegg til at medlemmene nå for første gang har krav på å motta bladet. Det gjenstår ennå å se hvordan dette fungerer på sikt, men det er stor optimisme i begge Trøndelagsfylkene og i redaksjonen med tanke på opplegget. Alle spørsmål eller for-

slag til forbedringer kan ringes inn på NOF-ST's telefon.

Trondheim Lokallag ble opprettet sist høst og siden starten har det ikke vært enkelt å få folk til styret. Årsaken til dette er at lokallaget har veldig mange nye medlemmer og at de som har vært med i mange år har andre oppgaver. Derfor er det et ønske fra lokallagets side at interesserte melder seg. Hvis man ikke har lyst til å sitte i et styre, men har lyst til å bidra litt i ny og ne har vi mange oppgaver i slike sammenhenger også. I de siste årene har styrene både i Trondheim LL og fylkesavdelingen bestått av mange studenter. Ikke noe galt sagt om studenter, men vi ønsker oss et bedre tverrsnitt av medlemsmassen, spesielt i lokallagsstyrene. Da vil vi være i stand til å arrangere møter og turer som er bedre tilpasset alle sammen.

Ha en fin sommer alle sammen, og bli med på en tur til høsten så snakkes vi.

Trondheim 07.06.99

Vennlig hilsen

Edvin Thesen
Leder NOF-ST

Vårslepp på Snåsa!

Etter at aktiviteten i lokallaget på Snåsa har ligget brakk i 5-6 år, forsøkte vi å arrangere en familiedag/ekskursjon den 1. mai til Grønnøra, på sørvestsida av Snåsavatnet. Hele 15 deltakere møtte fram ñ ny rekord i lagets korte historie. Omtrent halvparten av deltakerne var fra 1 til 9 år, så rekrutteringa skulle det ikke være noe i veien med. Kald vind fra nordvest satte en demper på både fuggel og folk, men etter iherdig bruk av kikkerter og teleskop klarte vi til slutt å få

notert 25 arter i notisboka. Selv om det var kaldt hadde vi det trivelig med fugleprat og varmt drikke fra termosene. Vi måtte vente forgjeves på fiskeørna, som bruker å dukke opp 1. mai. To ganger tidligere har den hatt fiskeoppvisning for oss i Grønnørbukta!

Grønnøra er et våtmarksområde som omfatter ei grunnbukt i Snåsavatnet, utløpa til Jørstadelva og Svartelva, flere myrer og gamle elveleier. Jørstadelva er sterkt meandrerende og er derfor tiltrekkende på

andefugler og vadefugler. Store fine gråorskoger (noe flomskog) står langs elva, og her finner vi store ansamlinger av trost og andre spurvefugler. Trana hekker innen området. Lokaliteten er viktig for både vår- og høsttrekkende fugl, og som hekkeområde. Omkring 90 forskjellige fuglearter er observert på Grønnøra.

Turen fikk en brå slutt da to av de yngste deltakerne forsøkte seg som vadefugler og endte opp som dykkender!

Pål Mølnvik

OPPROP

Trekker nordsvenske storspover gjennom Norge?

Adjan de Jong

Siden 1985 har jeg drevet studier på storspovens hekkebiologi i Västerbotten i Nord-Sverige. Jeg startet disse studiene etter alarmende rapporter fra sørlige og midtre deler av Sverige om at storspoven holdt på å forsvinne som hekkefugl på jordbruksmark. Her utenfor Umeå ser det ut til at storspoven klarer seg bra. Kjerneområdet for mine studier er 700 hektar stort og her hekker ca. 30 par storspover. Det har vært liten variasjon i antallet i disse årene. Jeg utfører omfattende reirstudier og fargemerker både voksne og unger.

De fåtallige gjenfunn og kontroller av fargemerka storspover tyder på at mange av de storspovene som hekker i Västerbotten overvintrer i Nord-England og Skottland. Spørsmålet er imidlertid hvilken vei de velger for å komme seg dit og tilbake. Flyr de over

Nordsjøen for senere å krysse Norge og Midt-Sverige eller følger de kysten via Danmark og Vadehavet? De kan til og med bruke forskjellige trekkruter fram og tilbake! Om fuglene i Norrland ikke passerer Danmark kan dette være en del av forklaringen på hvorfor bestanden i Norrland ikke minket så kraftig på 70- og 80-tallet. Dette med tanke på den omfattende jakten på storspover som forekom i Danmark tidligere. På 90-tallet har antallet hekkende storspover i det minste i Midt-Sverige økt noe.

Til deg har jeg følgende spørsmål:

Finnes det betydelige mengder trekkende storspover som passerer og/eller raster i dine områder og som kan være nordsvenske hekkefugler?

Spesielt interessant ville det vært om du kjenner til observasjo-

ner av trekkende storspover i nordøstlig retning over land. Til Västerbotten kommer storspoven i "samlet tropp" 20-25. april.

Dessuten skulle jeg ønske at du og dine "skådar-vänner" holder et våkent øye på fargemerka storspover. Det er da viktig å undersøke begge føttene, både ovenfor og nedenfor "kneet". Her i Västerbotten har vi fargemerka ca. 200 fugler. I tillegg finnes det storspover som er fargemerka i Storbritannia, Midt-Sverige, og Finland og som kan tenkes å dukke opp i Norge.

Jeg ser fram til ditt svar, selv om det skulle være at du ikke har noen opplysninger eller om du anser at "våre" storspover ikke passerer din del av Norge. Vil du vite mer om hva jeg gjør og har kommet fram til, er det bare å spørre. **På forhånd stor takk!**

(oversatt fra svensk av red.)

Forfatterens adresse:

Hössjö 115, S-905 86 Umeå

TLF: +46 9021116

E-post: adjan@telia.com

"Historisk tilbakeblikk" vil bli et fast innslag i TN, og vil være delt i to bolker. Under "Klipp fra Trøndersk Natur" vil vi blåse støvet av arkivet og bringe små drypp av "gamle" TN til nye lesere. "TN sakser fra..." har vi kalt den andre bolken, hvor vi plukker fram eldre litteratur hvor fugle- og dyrelivet i Trøndelag blir omtalt. Kildene vil ofte avhenge av hva vi har tilgang til, enten privat, gjennom bibliotek eller andre kilder. Denne spalten vil også være åpen for lesere som sitter inne med eldre litteratur som de kunne tenkt seg å få fram i dagens lys.

Klipp fra Trøndersk Natur

For 27 år siden så første nummer av Trøndersk Natur dagens lys. Karl H. Brox og Jon Suul utgjorde redaksjonen i oppstarten, og nr. 1-1972, som var et prøvenummer, ble "sendt til tenkelige og utenkelige potensielt naturinteresserte - gratis". Se for øvrig TN nr. 2-1997 om TNs historie og oppstart. Innholdet i prøvenummeret var:

- Foreninger i Trøndelag (presentasjon av NOF, NNV og NZF)
- Fjellreven - mot fremgang eller utryddelse. *K. H. Brox*
- "Eventyrriket" på Dovrefjell. *Øyvind Spjøtvoll*
- Vannfugltellinger 1972/73
- Dialektnavn på fugler og dyr. *J. Suul*
- Børgefjell - et naturdokument. *K. H. Brox*
- Leangenbukta blir sikret.
- Småfuglene og vinteren. *J. Suul*
- Fra høsttrekket 1972. *J. Suul*
- Observasjoner

Foruten opprop med spørsmål om observasjoner (hubro, fossefall, naturområder i Trondheimsregionen) var det bl.a. også omtale av kommende fredninger (Tarva, Leangenbukta, Sølendet, ulv og bjørn, isbjørn o.l.). Fra "Observasjoner" sakser vi at Jon Suul så 2 dvergsvaner ved utløpet av Stjørdalselva 6. mars 1972, de første i Trøndelag siden 1880. Åge Røe, Gåsbakken, hadde en liten notis om observasjoner fra Litjbumyran i Meldal.

Her omtales bl.a. funn av en død vaktel, ca. 60 svartender, stor-skarv, svømmesnipe og åkerrikse.

Leangenbukta i Trondheim blir omtalt spesielt, ettersom Byplanrådet i Trondheim gikk inn for fredning, etter forslag fra Tor Bollingmo. Selvsagt var det sterke meninger om vern av natur på den tida også. I et leserinnlegg i Adresseavisen fra 2. september 1972, gjengitt i TN, har en herr Sivert Waldum reagert sterkt på fredningen, med meget sterke saklige og faglig begrunnede argumenter: *"Det er etter min mening aldeles meningsløst å totalfredre fuglelivet i Leangenbukta. Hva med jakten som er drevet i flere mannsaldre her? Har man tenkt å sette en strek over lovparagrafen om fri ferdsel? Som gammel jeger og naturvernmann synes jeg saken om fredning i Leangenbukta er dårlig fundert. Det er noen få personer som har satt seg i hodet å gjennomføre dette. Det sies at man gjennom en ti-års periode har observert 140 fuglearter her. Jeg tillater meg å betvile det. De fugleartene som dominerer her er kråke og måse samt heire."* Waldum understreker at også han naturligvis har interesse av å bevare fuglelivet her: *"Jeg kan godt tenke meg å støtte et eventuelt forslag om fredning under vår- og høsttrekket"*.

Ikke helt enig med seg selv, der altså.

Hvordan er så situasjonen i Leangenbukta i dag?

Trondheim bystyre vedtok i 1972 at Leangenbukta skal reguleres til friområde, med visse reguleringsbestemmelser som også omfatter naturvenhensyn. Dette omfatter imidlertid bare selve bukta, og ikke tilgrensende landområder. Som kanskje de fleste vet, har Statoil satt opp et digert palass i kulturlandskapet ved Leangenbukta. Kampen mot Statoil's etablering var lang, inkludert sivile ulydighetsaksjoner, men dessverre var det hensynet til arbeidsplasser og næringsinteresser som "vant". Et flott kulturlandskap ble med det ødelagt.

Hvordan har virkningen vært for området? I følge Øystein Størkensen så har "Ladestien" i like stor grad har ført til åpning av området og en uhyrlig ferdsel i området. Det fører til at fuglelivet konstant blir forstyrret i et lite område, sårbart for forstyrrelser. Før hadde fuglene litt fred på den ene eller andre siden av bukta, men nå er det folk overalt. NOF/ST foreslo at stien skulle føres lengre unna bukta og rundt Statoil bygget, men det ble selvsagt ikke gjort. Tor Bollingmo var en av lederne da Natur og Ungdom okkuperte området i noen hete uker.

TN sakser fra ...

Erling Øverland – "Bidrag til kjennskapet til Trøndelags fugler". DKNVS skrifter 1947 nr. 2. Utgitt 1950.

Erling Øverland arbeidet som skogforvalter i Inn-Trøndelag, på slutten av 1800-tallet og et stykke inn i 1900-tallet. I tillegg til å være en ivrig jeger var han også tydeligvis en habil amatørornitolog. Han var også blant medlemmene i forløperen til dagens NOF, som var i aktivitet i 1920 – 30-åra, og publiserte en del av sine observasjoner i *Norsk Ornithologisk Forenings Tidsskrift*. "Øverland (1950)" er en referanse som går igjen flere steder i Svein Haftorns *Norges Fugler* (1971). De fleste av Øverlands observasjoner er gjort innen hans arbeidsområde, fra Meråker og Stjørdal i sør, nordover til Ogndalen i Steinkjer, i tillegg til traktene rundt Steinkjer, der han bodde, og litt fra andre deler av Trøndelag. I alt 161 arter er omtalt. Her omtales kun noen få arter, hvor noen av dem var mer utbredt den gangen, enn de er i dag. Om rovfuglene og uglene sier Øverland at de er blitt sjeldnere de siste årene, uten at han reflekterer over årsaken. En medvirkende grunn til det antar vi kanskje kan være Øverland selv, noe som framgår av artsomtalen her.

Sidensvans – En observasjon som tydet på hekking ble gjort i Ogndalen i august 1931, da et kull med så vidt flygedyktige ble sett.

Vintererle – To fugler som ble sett i en bekk like nord for Steinkjer den 20.6.1943, var første funn i Nord-Trøndelag. Beskrivelse av den ene av fuglene tyder på at arten hadde hekket i området, da denne var en ungfugl.

Rapphøne – Øverland registrerte flere kull av rapphøna omkring Stjørdalshalsen i 1890 og 1891, bl.a. et kull på ca. 20 fugler.

Åkerrikse – "Denne hørte jeg i 1880-90-årene hver sommer på de store dyrkede flater omkring

Stjørdalshalsen. Etter århundreskiftet har jeg bare hørt 1 eks. – i Ogndal sommeren 1917. Dessuten har jeg 15/10 1901 under rugdejakt for hund skutt en ungfugl i Egge."

Vandrefalk – "Forekommer i Inntrøndelag hekkende enkelte steder i bratte berghamrer i nærheten av noe vann, men synes å være sjelden". En beskrivelse fra en hekkeplass i Stjørdal viser hvilken skjebne mange rovfugler fikk på denne tida: "6/6 1914 hørte jeg unger skrike i redet. Hannen skrek litt med det samme, men forsvant ganske snart og sås ikke mer de ca. 3 timer jeg oppholdt meg på stedet. Hunnen fløy hele tiden over stedet. Den var temmelig sky, men jeg fikk dog til slutt

skutt den. I magen hadde den bl.a. en fot av en gjøk."

Tårnfalk – "Forekommer alminnelig i Inntrøndelag både i de lavere liggende skoger og i fjelltraktene. Jeg har sett rugende kolonier i bratte utilgjengelige bergvegger i Skatval og Lånke."

Hubro – "Bestanden av denne art er i likhet med mange andre rovfugl gått sterkt tilbake de senere år, og den er nå sjelden i Inntrøndelag... Tidligere hørte jeg den jevnlig om våren og også av og til om høsten i u-lendte, av berghamre oppfylte skogstrakter. Jeg skjøt da atskillige, oftest under rypejakta fra august til juletider og særlig opp i mot barskogsgrensen"

Ånnsjøns fågelstation 1999

Ånnsjøns fågelstation i svenska fjällen (ca. 10 mil öster om Trondheim) söker ringmärkare till säsongen 1999. Ringmärkningen som pågår från början av juli till början av september är inriktad på nätfångst av småfåglar. Vi välkomnar både erfarna ringmärkare och assistenter utan tidigare erfarenhet. Arbetet är ideellt. Gratis boende. Bra tågförbindelser. Om du är intresserad, hör av dig till undertecknad så kan jag lämna mer upplysningar:

Thomas Holmberg, Rödön 1824, 83591 Krokomb, Sverige
Tel. & fax: + 46 063 34240. E-mail: 06334240@telia.com

KJØPES

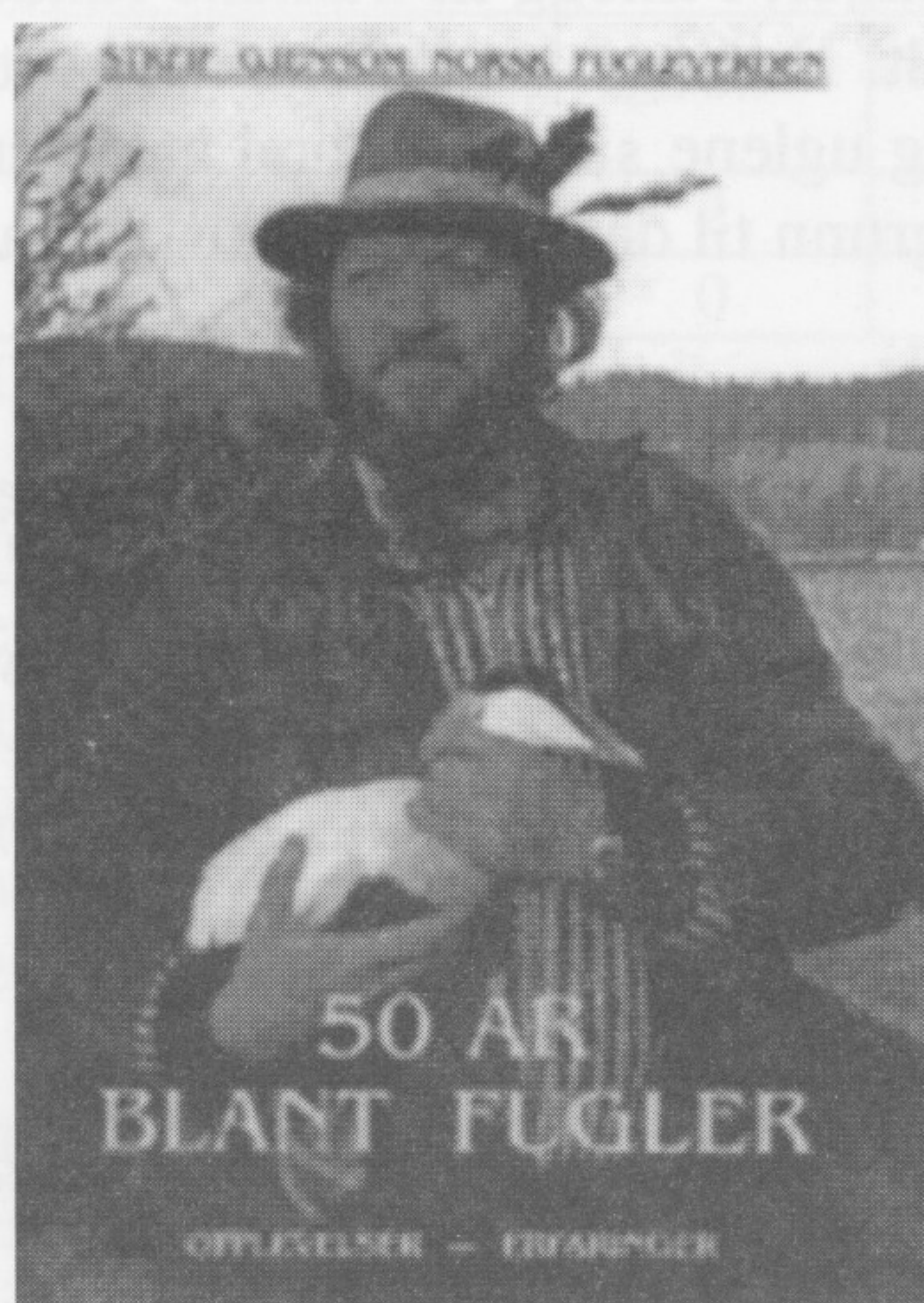
Eldre nr. av **Trøndersk Natur**, **Sterna** og **Vår Fuglefauna** (før 1990) vurderes kjøpt.
Hans M. Høiby, 7320 Fannrem, tlf 72 48 63 67 / hmh@treng.no

Original og spennende fuglebok

Sigmund Haldås 1997: Streif gjennom norsk fugleverden. 50 ÅR BLANT FUGLER. Opplevelser - Erfaringer. Eget forlag. 688 sider i format 17,5 x 24,5 cm, innbundet. Pris 350,-. Kjøpes/bestilles i bokhandel eller direkte fra forfatteren (Postboks 50, 7791 Malm, telefon 74 15 73 62).

Ærbødigst lovte den ene av oss (RB) Haldås å lese hvert bidige ord i verket, tungt som en velvoksen orrhane og trykket i 2000 eksemplarer, før man kunne iføres svart kappe og ta plass i dommersetet. Det løftet er innfridd hundre prosent. Først ønsker vi å slå fast at forfatteren (født 1934 i Nord-Trøndelag) er en engasjert og original person, og deler av boka gjenspeiler dette. Amatørfugleforsker (blant annet ringmerker), zoologisk konsulent og preparant er denne fargerike og allsidige personens mest relevante bakgrunn for å skrive "50 år blant fugler". Han har publisert en del i tidsskrifter som *Sterna* og *Fauna*, og har til og med en egen liten ornitologisk stasjon. Det kan forresten nevnes at hans lokalhistoriske bok "Levions torneroser" (opplag i både 1990 og 1991) ble en bestselger.

Det aller meste av "50 år blant fugler" er viet artsvis gjennomgang av samtlige "norske" fugler Haldås har observert i Norge eller utland, i alt 201 arter teller vi i registret. Noen arter er avspist med få linjer og generelle kommentarer med hovedvekt på ytre kjennetegn. Andre er brettet ut over flerfoldige sider, og ofte med spesielle og gjerne unike opplysninger skildret i personlig stil. Hovedformålet har vært å formidle noe av det en ornitolog har opplevd i løpet av 50 år, og vi finner også en god del stoff som ikke handler om fugler. Boka er på mange måter samtidig en kjærlighetserklæring til naturen. Forfatteren mistet lysten til å ta liv allerede i ung alder, etter intens jakt og fangst i noen år.

Vårt inntrykk av Haldås etter å ha gjennomgått verket er at han er en god iakttager og en skildringens mester, han har opplevd mye spennende selv og er blitt fortalt mye rart, han er belest, intelligent, kreativ, klok, inderlig, kritisk, nøyaktig og selvstendig. Imidlertid er vi ikke uten innvendinger mot boka. Kanskje burde utelukkende de fuglene han har noe nytt om ha vært viet tekst. Resterende arter kunne bare ha vært listet opp, med én kategori for Norge og én for utland. Alt som ikke har med fugler å gjøre, i det minste mer indirekte i sammenhengen, burde ha vært tatt ut. Historier om mennesker, griser, hunder, elg, fisk, insekter og så videre i det vide og brede dukker opp i ett sett på de mest uventede steder. Kapitlet om pirolen handler mest om oter og spekkhogger! Ikke desto mindre var det artig å lese skildringen om den sultne feltassistenten som slukte en levende frosk hel. En preparantkollega i utlandet som stolt viste frem et utstoppet menneske, gjorde Haldås alvorlig betenkt. Tilsvarende forlegen ble han etter å ha fått en etter

sigende seriøs henvendelse om å stoppe ut gammelordføreren i trønderbygda!

Det hender også vi får noen kuriositeter om en annen fugleart enn den teksten i utgangspunktet handler om. Så forfatteren har virkelig bevilget seg fritt spillerom i alle retninger, men det meste virker isolert sett troverdig og korrekt. Vi kom nok over én ortografisk feil per side i gjennomsnitt og litt annet smårusk som at Sørlandet er ignorert når visse arters utbredelse beskrives, men helhetlig sett på ingen måte graverende. Ufullstendige setninger er det mange av. Avsnittinndelingen med markering ustanselig etter en og to setninger blir vi ikke kloke på. Det resulterer i mye luft og gir samtidig et rotete layoutmessig inntrykk. Slik sett har det samtidig gått med ekstra papir.

Haldås har tydeligvis et imponerende feltmateriale, men det er ikke mange arter som er tildelt statistikk på utvalgte tema. Kanskje det er i frykt for at boka skal bli tørrere og dermed mindre leservennlig for de som ikke er faglig kompetente eller interesserte. I hvert fall finner vi det svært nyttig og interessant når det presenteres vektor på de tiurene (maksimum 5,7 kilo) Haldås selv har veid. Det savnes noen drypp fra den feite statistikken som hans utrolige 693 jernspurvreir gir potensiale for. Hele 67 reir av dompap har han funnet, med gjennomsnittlig høyde over bakken 2,25 meter. Påfallende ofte er interessante detaljer i teksten ikke festet nøyaktig til tid og sted. Er grunnen den at forfatteren ikke har notater på dette? Det er bevilget statsmidler til faglige rapporter som vil utgis senere.

I flere av artstekstene er det presentert unikt materiale. Haldås har hatt et ringmerkingsprosjekt på

ærfugl i hittil 35 år, og det er nå dokumentert individer som er minst 20 år gamle. Vi kan lese om en ærfuglhunn som drukner en svartbak når den prøver å rappe den siste ungen hennes! Det konkluderes videre med en rugende ærfuglbestand i Midt-Norge som ikke trekker ut av landsdelen noen tid på året. Og minken påvises som en solid predator på ærfugl. Vedrørende kvinand ble hele 72 egg lagt en sesong fordelt på tre holker, og ellers verpet en hunn et egg mens hun lå på vannet!

Under havørnen er det også kuriositeter, eller hva sier du til å finne tånegl fra menneske i en gulpebolle? Av og til fyker hønsehauken rett gjennom vindusruten. En gang fikk hauken vendt i tide, mens byttet (en jerpe) knuste en dobbeltrute og havnet død i kasserollen på komfyren! En spurvehauk stupte inn gjennom en åpen ytterdør og slo en utstoppet gråsisik på en kommode. Den britiske falkoneren John Barr klarte visstnok i løpet av et par høstmåneder i ville trakter

nordenfjells å fange følgende fugler levende: 15 hønsehauker, 15 vandrefalker, 10 lerkefalker (vanskelig å tro...), 7 jaktfalker og 1 spurvehauk. Oppsiktsvekkende er historien om et tjeldpar som i noen år har hekket i en kakeboks fylt med sand og stein på en veranda. Fuglene er nå håndtamme og hunnen er minst 20 år gammel.

Et interessant eksperiment med fiskemåker avslørte at noen individer er langt flinkere enn andre til å løse problemer. Haukugleholker plassert vannrett på stammen høres lurt ut. Holken lukkes i den ene enden og i den andre er åpningen meget stor med kun en bordkant nederst. Praktisk både for ugla og for den som skal kontrollere holken. Tårnseiler i Nord-Trøndelag 17. oktober er imponerende sent. Noen reirfunns av gulsanger i gran er interessant. Skjulte de fem utbukningene på huggormkroppen rødvingetrostegg; svaret er uteglemt?

Det er riktig mye leseverdig mellom de to permene, og det hele er spesielt tilrettelagt for de uten forkunnskaper i ornitologi. Uansett ville vi ha lagt opp løpet noe annerledes enn Haldås hvis vi hadde sittet på et slikt stort og verdifullt materiale. Boka kan ha en tendens til å falle mellom to stoler. En 50-60 fotografier (noen av dem uskarpe og for øvrig plassert på rare steder) i sort-hvitt spredt i en stor bok, konkurrerer dårlig på dagens marked oversvømt av glansbildeprodukter for de som ikke er fagfolk. Og for fagfolk og spesielt interesserte blir det for lite "tungt" stoff. Imidlertid rommer boka mye som har betydelig faglig og populærvitenskapelig interesse, og det man kan lese om også i andre fuglebøker er levende fremstilt. Hyggelig er det at Haldås varmt anbefaler medlemskap både i NOF og NZF, og oppgir organisasjonenes adresser. Helhetlig sett har den underholdende boka betydelige svakheter, men den er verdt pengene og kan i høy grad anbefales. Boka har selvfølgelig ekstra nytte og verdi for ornitologer og andre naturinteresserte i Trøndelag.

Roald Bengtson og Viggo Ree

Pattedyratlas - send inn dine observasjoner!

Pattedyratlas – kartlegging av pattedyrenes utbredelse i Norge – går sin gang. Prosjektet vil bli avsluttet i 2003, og deretter vil det bli utarbeidet ei bok på grunnlag av de innkomne dataene. Prosjektet ble startet i 1993, men opplysninger fra og med 1980 er interessante å få med. Selv om prosjektet har pågått i 6 år, er det for flere vanlige arter "huller" i utbredelsen, hvor en kan forvente at de finnes. For Trøndelag er det ennå mye som mangler, spesielt i Sør-Trøndelag (som vanligvis ellers er i teten når det gjelder andre kartleggingsprosjekt, som hekkefuglatlas og VinterAtlas). Pattedyratlas er blitt presentert to ganger i TN tidligere, uten at det har vært noen merkbar respons fra leserne. Vi vil derfor på det sterkeste oppfordre leserne av TN om å ta seg bryet verd å notere ned sine registreringer av pattedyr, og deretter sende de inn til kontaktpersonene i Nord- og Sør-Trøndelag. Spesielt i forbindelse med VinterAtlas, som engasjerer NOF-medlemmene i en helt annen grad enn Pattedyratlas, burde det være mulig å registrere flere pattedyr gjennom sporing. En kort statusrapport vil komme i et senere nummer av TN, men for de som har tilgang til Internett, er det nå mulig å se på foreløpige utbredelseskart for de fleste artene, samt annen informasjon om prosjektet og Norsk Zoologisk Forening. Adressen er: <http://www.fagerborg.vgs.no/nzf>

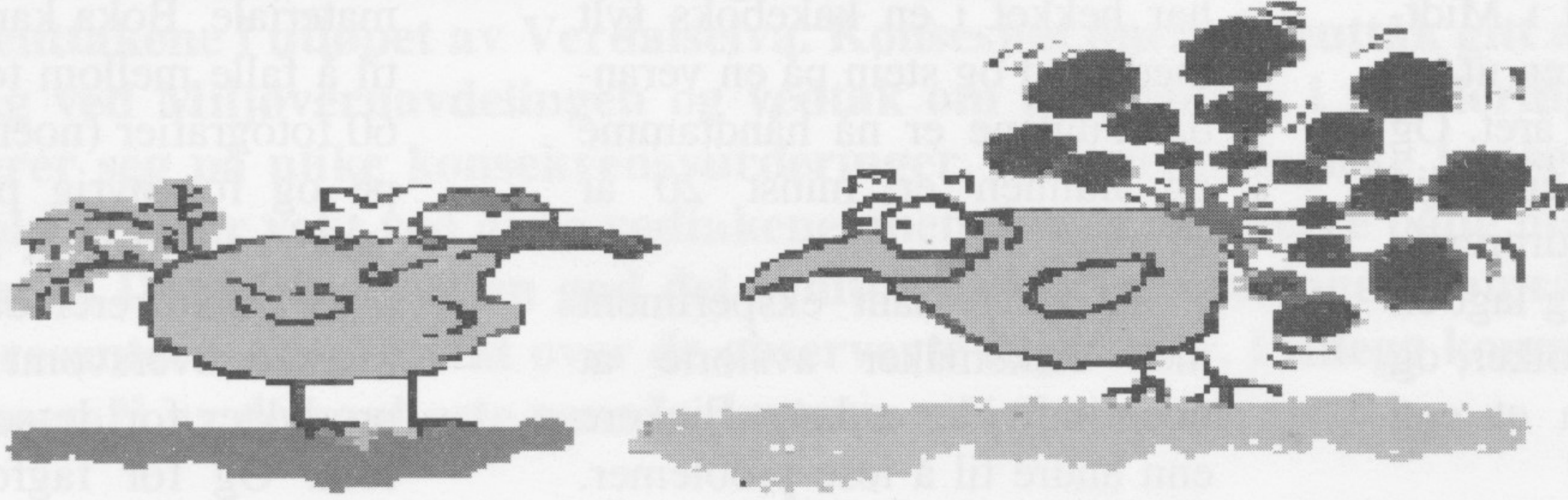
Kontaktpersoner for Trøndelagsfylkene er:

Nord-Trøndelag: Per Inge Værnesbranden, Svepstad, 7711 Steinkjer

Sør-Trøndelag: Johnny Fløan, Bakkaunveien 5B, 7043 Trondheim

Her vil du få tilsendt registreringsskjema og informasjon om prosjektet. Du kan også henvende deg direkte til NZF, på adresse: Norsk Zoologisk Forening, Postboks 102 Blindern, 0314 Oslo.

VÅRKRYSS

Her er det noe å bryne seg på! Dette kryssordet er inspirert av våren og fuglene (både trekkfugler og standfugler) som hører med til denne vakre og fruktbare årstiden.

Kryssordet er veldig enkelt: nedenfor står det oppgitt 11 dialektnavn på kjente og ukjente vårfugler, det gjelder å finne det offisielle navnet og fylle det inn vannrett i rekken med samme nummer. Løsningsordet leser du loddrett i kolonnen merket med **L**

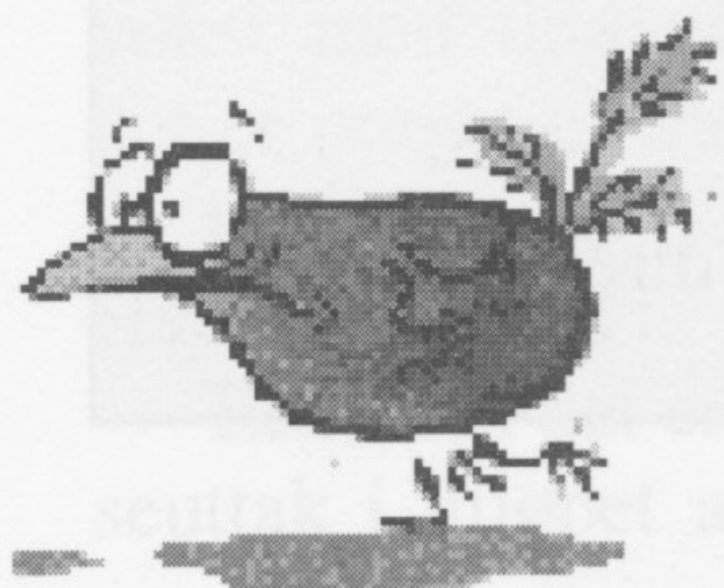
LYKKE TIL!

L

1.																				
2.																				
3.																				
4.																				
5.																				
6.																				
7.																				
8.																				
9.																				
10.																				
11.																				

1. TODDOR	5. KVAKKA	9. KONGSFISKER
2. JÅBBON	6. DVERGLØPER	10. POPPAGJØK
3. KLØFTMÅSE	7. SKOKKELKJELL	11. SKODDEFØLL
4. KLYDE	8. HULDREROKK	

Løsningen på kryssordet finner lenger bak i bladet

Siste nytt

Siste nytt-spalten denne gang tar for seg månedene april, mai og fram til midten av juni. Normalt en tid med mye sjelden fugl i våre fylker, og 1999 ble på ingen måte noe unntak.

Vi starter med 3 **havlirer** som passerte Gjæsingen i Froan 24. mai.

Ei **dverggås** ble sett på Lundleiret, Steinkjer, på nasjonaldagen. **Lappfiskandhannen** som har holdt seg mellom Øvre og Nedre Leirfoss i Nidelva i vinter var der fortsatt i begynnelsen av april. En hann av samme art ble sett i Snåsavatnet 23. mai. Det er sett hanner av **stivhaleand** på Hammervatnet rundt 20. mai og på Leksdalsvatnet noen dager senere.

Ei **krikkand** av den amerikanske under arten "**carolinensis**" tilbragte store deler av april på Eidsvatnet i Bjugn. Det har vært svært mange observasjoner av **snadderand** i Trøndelag denne våren. Arten er bl.a. sett på Sandfærhus på Stjørdal, Hovsfjæra og Rusasetvatnet på Ørland (kan dreie seg om de samme individene), i Falstadbukta i Levanger og på Gaulosen i Trondheim.

Flere ender: ei **rødhodeand** hunn ble sett i sørenden av Snåsavatnet 23. og 24. mai. Vi for håpe på en hann neste gang da de tre siste har vært hunner.

Den store "happeningen" for oss "kryssere" denne våren var en toppandflokk som inneholdt ei **purpurhodeand** på Vellamelen i Steinkjer fra 16. til 20. mai. Fuglen som var en hann har lenge vært ventet som ny art for Norge. Den vanlige **brilleandhannen** på Ørin ankom rundt 17. mai.

Sør-Trøndelags første **kanadahettemåke** ble sett på Gaulosen 10. og 11. juni

Det ser ut til at vi kan vente oss hekking av **dvergmåke** på Leksdalsvatnet også i år, minst fem voksne og en fjorårsunge er sett. Ei adult **ringnebbmåke** er sett på Trondheim havn i april. Selv om det bare dreier seg om 1-2 ind., er det sjette året på rad vi har besøk av denne amerikanske måkearten.

Det er kommet inn meldinger om **sivhauk** fra Ørin og Leksdalsvatnet. Dette er overraskende nok første funn av arten på Leksdalsvatnet, en lokalitet som skulle passe arten utmerket.

En **myrhauk** skal være sett ved Movatnet, Levanger.

Av vadere kan vi melde om **svarthalespove** på Tautra 5. mai og opptil 3. ind. på Gaulosen i slutten av mai. Ei **alaskasnipe** (trolig hunn) holdt seg på Gaulosen i tre dager fra 20. mai, mens ei **damsnipe** ble sett på Stjørdal 24. mai. Den 27. mai ble vårens første **fjellmyrløper** sett på Gaulosen.

Det er registrert **vaktel** ved Smågevatnet på Hitra, Inntian på Frøya og på Muan i Meldal.

Trøndelags første "kryssbare" **svartterne** ble sett på Gaulosen 26. og 27. mai, og mange benyttet seg av muligheten til se denne elegante gjesten fra sør (alle de tre "svarte" ternene er nå registrert på denne lokaliteten).

De som så NRK-programmet "ut i naturen" den 27. mai, fikk se flotte opptak av **båndkorsnebb** som matet unger. Opptakene er gjort i Namdalen og det dreier seg trolig om flere hundre hekkende par. Det er også gjort noen observasjoner i sørfylket.

En syngende **svartstrupe** ble hørt på Tautra 1. april, mens en rekordtidlig **gransanger** sang på Sunde i Hemne dagen etter.

En 2k **rosenfinkhann** ble hørt i Roktdalen i Snåsa 8 juni, mens en **hortulan** er hørt i Byakjøla i Orkdal 12. juni.

Av nattsangere kan vi melde om **myrsanger** på Rye på Byneset og **elvesanger** på Inntian på Frøya. Denne vårens eneste **bøksanger** er rapportert fra Løkken, Meldal.

Det er sett mye sjelden fugl på Gaulosen i år, en "**sørlig gulerle**" sang der fra 25. mai.

Når sjeldne fugler gjester Trøndelag er det som oftest ei måke, ei and eller en vader det gjelder. Denne gangen derimot kan vi melde om en virkelig godbit også på spurvefuglfronten. Bare en håndfull heldige fuglekikkere fikk se og høre **kornspurven** som satt å sang i noen timer på Gaulosen den 23. mai. (der skulle vi ha vøri). Vi avslutter med ei **lappiplerke** sett på Halten i Froan 22. mai, samt å ønske fugl og folk en riktig god sommer.

Ring gjerne inn dine observasjoner til denne spalten til **Einar Sæter** på tlf. **90 94 20 53**.

Løsning på kryssordet:

1. Storfugl, 2. Tyvjo, 3. Rødnebbterne, 4. Avosett, 5. Nøtteskrike, 6. Dvergsnipe, 7. Steinvender, 8. Nattravn, 9. Isfugl, 10. Perleugle, 11. Enkeltbekkasin. Løsningsordet er **STRANDSNIPE**.

B

Returadresse:
Trøndersk Natur
v/Per Inge Værnesbranden
Svepstad
7711 Steinkjer

Innhold:

- 4 Ørin - et rikt fugleområde med mange bruksplaner
- 10 Åkerriksa - inn i femte prosjektår
- 13 Sandfærhus etter bygging av ny E6
- 16 Tranene i Meldal
- 18 LRSK-rapport:
Fugler i Nord-Trøndelag 1998
- 33 NATUROPPLEVELSER:
33 Litt om fugleliv og dyreliv i nærmiljøet
34 Dobbeltbekkasin-natt
- 36 NYTT FRA FYLKESAVDELINGER OG LOKALLAG
36 NOF avd. Sør-Trøndelag / Trondheim lokallag
37 Vårslepp på Snåsa!
- 38 HISTORISKE TILBAKEBLIKK:
38 Klipp fra Trøndersk Natur
39 TN sakser fra...
- 40 NYE BØKER
- 42 FUGLELEIKEN
- 43 OBSERVASJONER

Forsidefoto: Spurveugle. Foto: Jo Anders Auran
Illustrasjoner: Per Inge Værnesbranden: side 17 (traner)
Trond Haugskott: side 35 (dobbeltbekkasin)

Trykk: Levanger Trykkeri AS
ISSN 0806-0517